

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

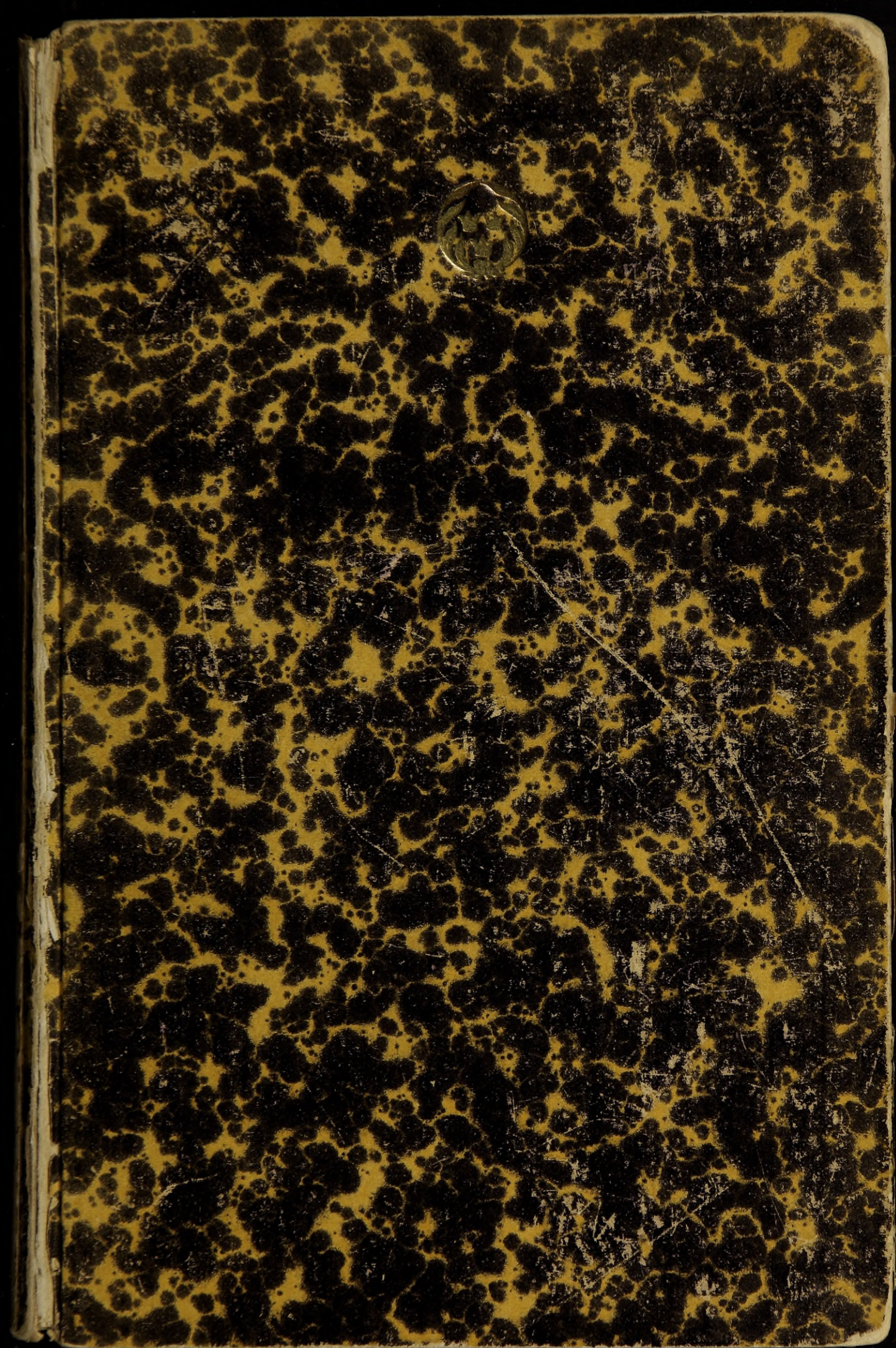
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

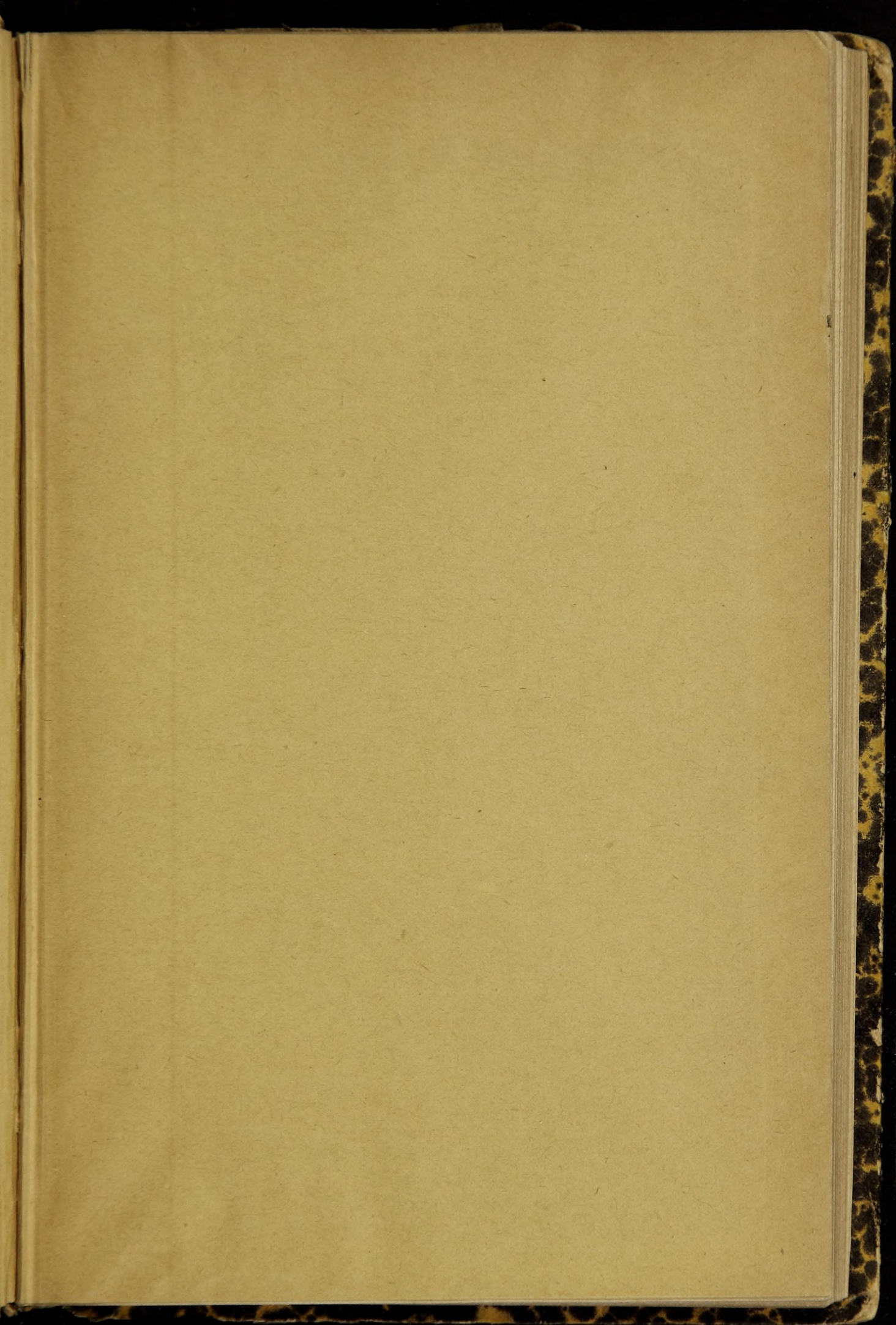
LUNDS
UNIVERSITET

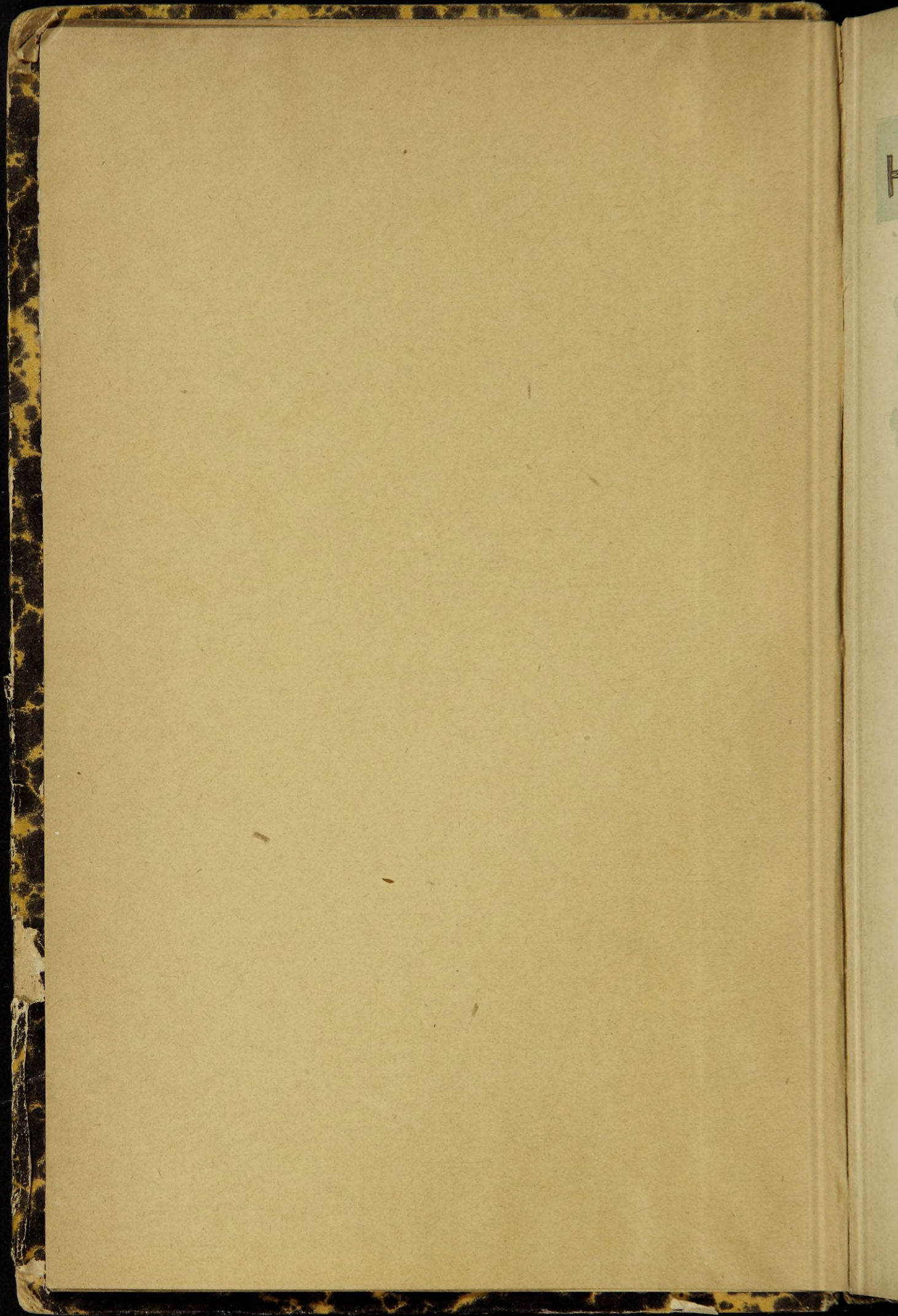

UPPSALA
UNIVERSITET

Vit.
Su.

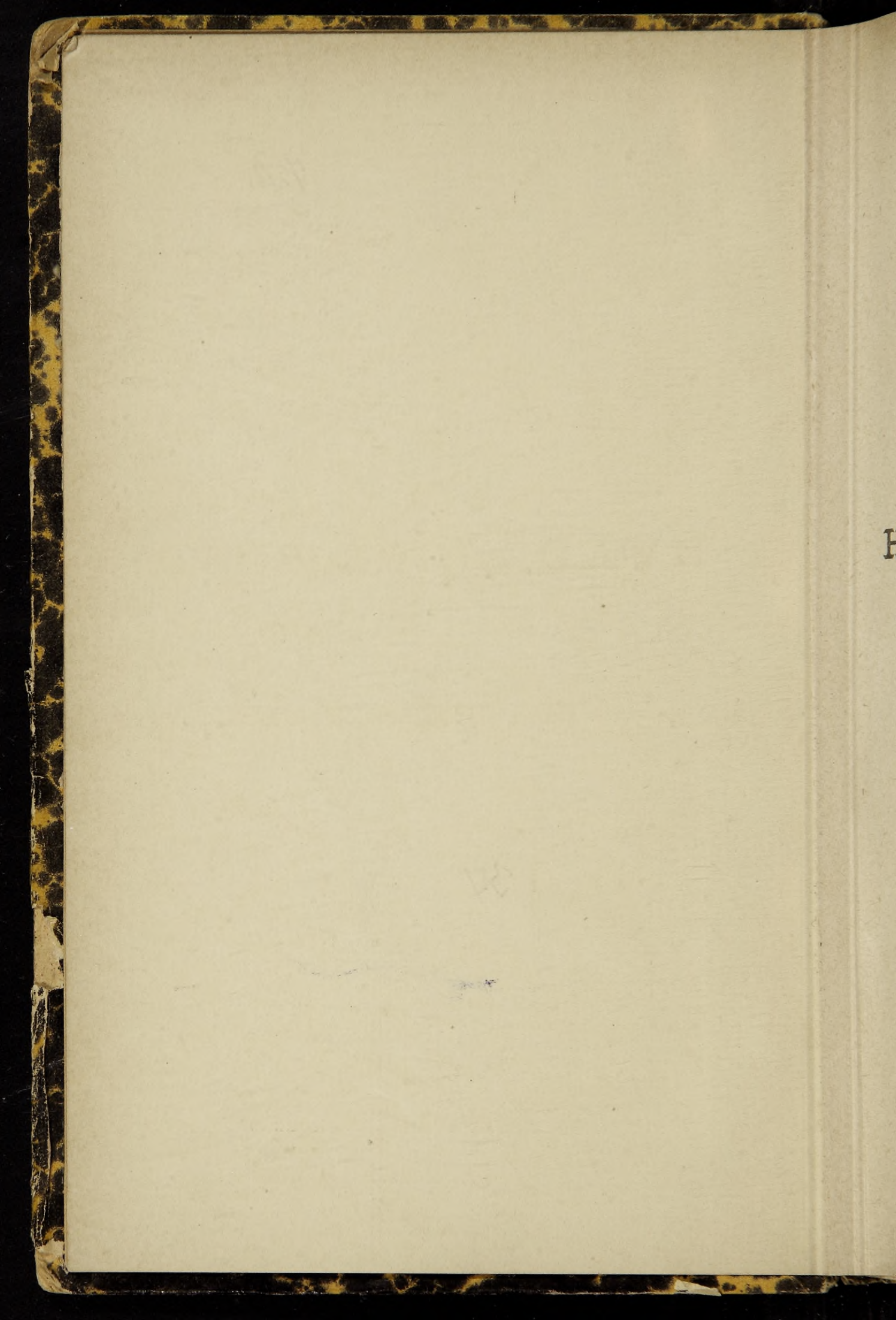
HVAD FIGGE BLEF

GEORG NORDENSVAN.

STOCKHOLM. ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Pris 2: 25.

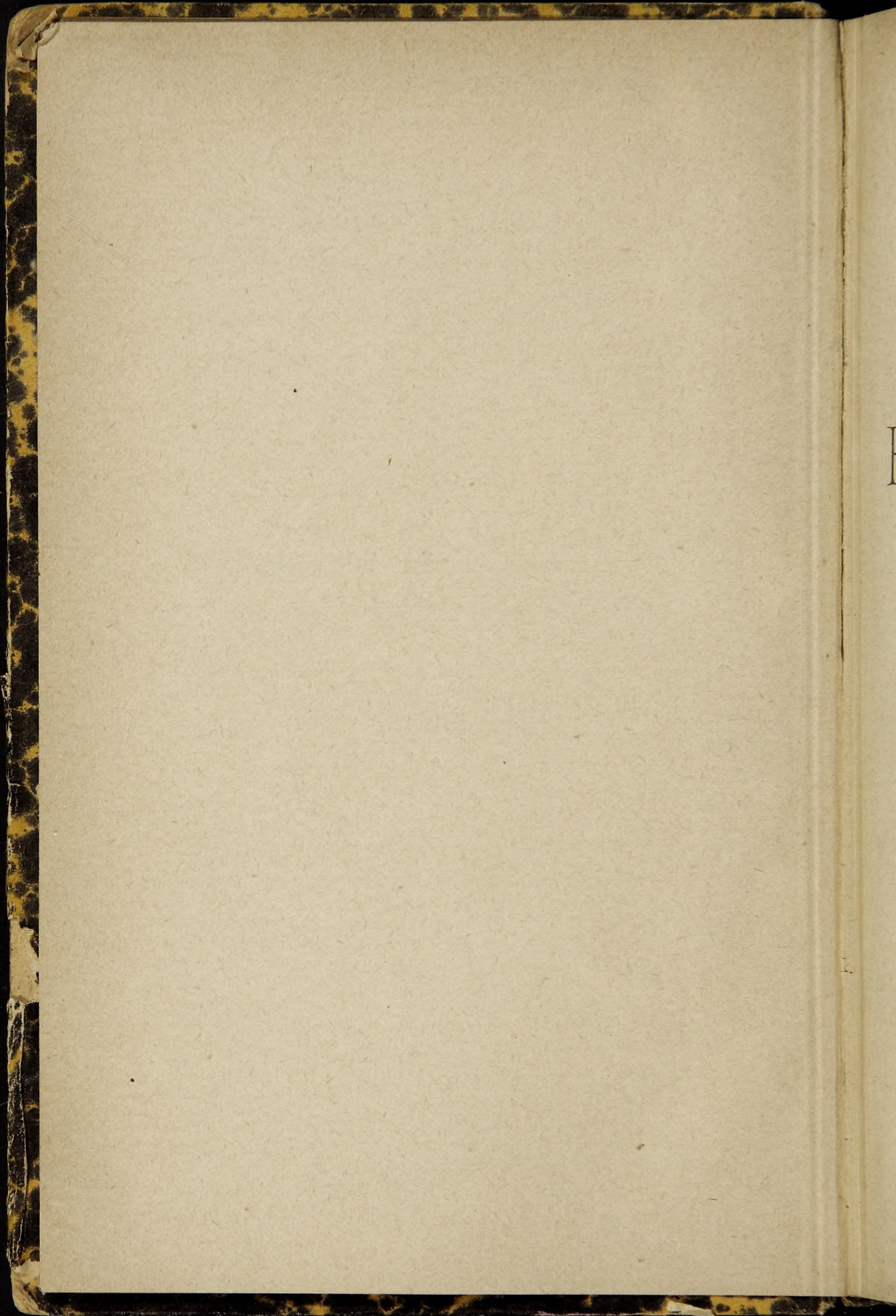

HVAD FIGGE BLEF

OCH

ANDRA BERÄTTELSE

37

Georg Nordensvan

HVAD FIGGE BLEF

OCH

ANDRA BERÄTTELSE

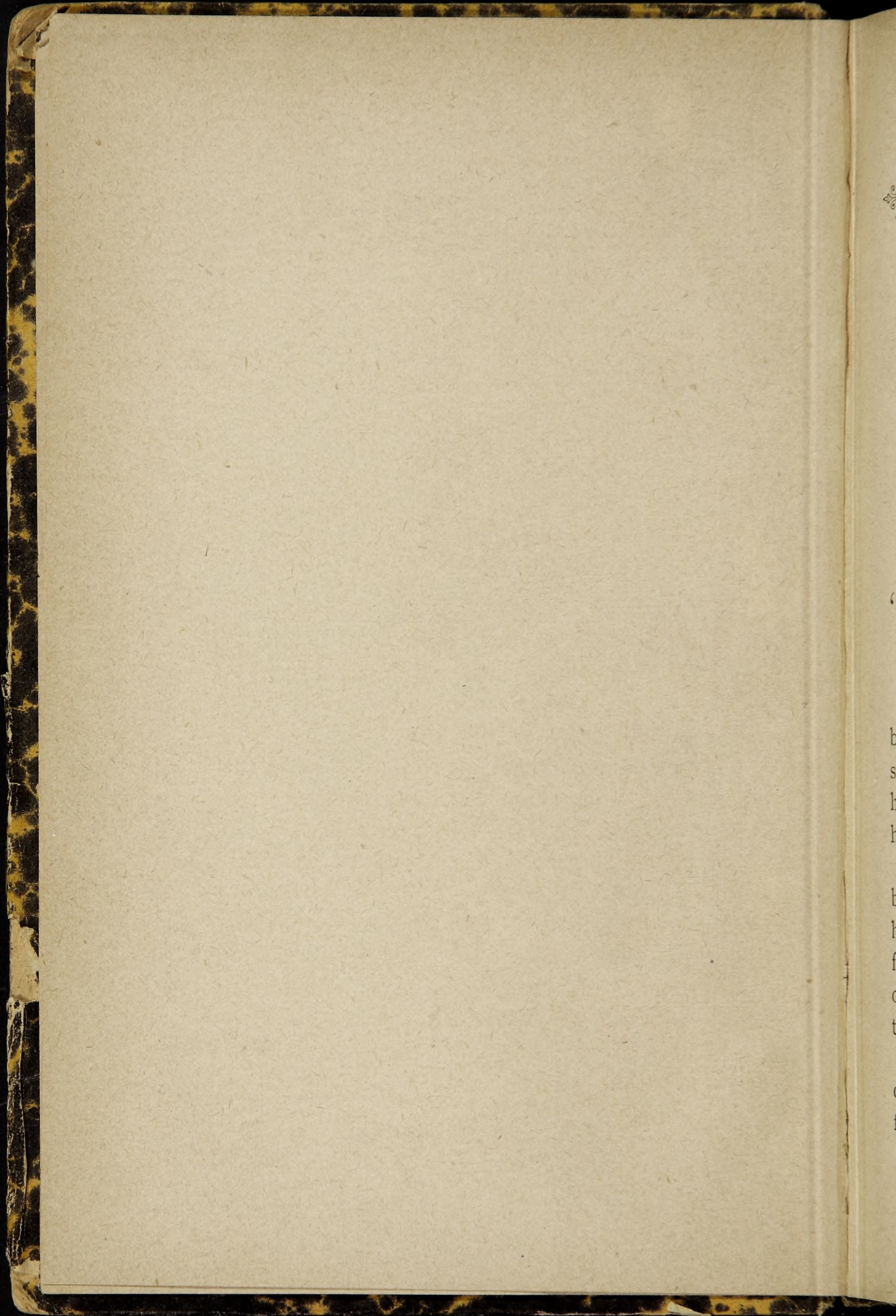

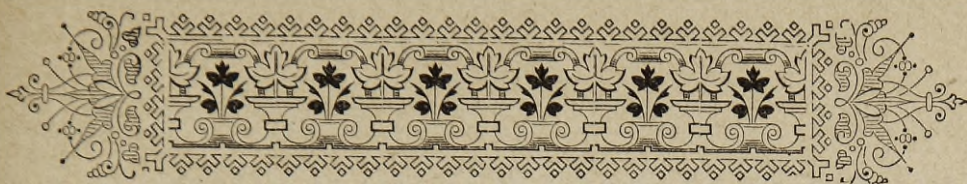
STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM
ISAAC MARCUS' BOKTR.-AKTIEBOLAG
1890.

HVAD FIGGE BLEF

26

I.

“**V**ar lugn för att Figge är en lyckoklimp och väldigt att gratulera!”

Direktör Ulf hade brutit Figges bref i samma vefva som åtskilliga embetsskrifvelser, förfrågningar angående tekniska läroverket, hvars föreståndare han var, stora bref, dem han hastigt ögnade igenom och lade undan.

I en annan hög lade han privata skrifvelser, bjudningskortet till höstens första intima middag hos svåger byråchefen, påminnelser om att professors första virakväll för säsongen inträffade om lördag. Och ett par eleganta små biljetter till högvälborna fru Marika Ulf, född Gyllenhjelm.

Släktingarna hade bland andra egenskaper den att aldrig glömma skriva ut hans hustrus familjenamn.

Två utanskrifter kände han igen af gammalt. Det ena brevet var från en för detta kamrat, som hörde sig för om vilkoren för att bli kompetent till ritlärare. Han hade tecknat sina sex-sju år på akademien, var nu gift, behöfde inkomster, tänkte slå sig på att undervisa skolpojkar och ville göra sig värdig därtill.

“Två års kurs, min gubbe, två års kurs“, smålog direktören, ej utan skymten af en viss skadeglädje. “Jojo, min vän, det är konstnärens lott i vårt luftstreck.“

Så kom turen till Figges bref. Det fattades bara att *han* hade liknande funderingar. En präktig illustration till systemet, om en medaljör från 'salongen' anmälde sig som elev — att lära sig rita trianglar och raka streck enligt Stuhlmanska metoden!

Figge var eljes inte den som skref bref. Ulf hade ej hört af honom på ett år. Sista gången, det var då Figge kom hem en morgon och reste morgonen därpå — “trifdes inte, ne-nej, förstår det, förstår det ganska väl!“ Hade rest igen, hvart, det visste ingen, ut, “ut“, som det hette.

Ulf hade fått ett sarkastiskt, öfverlägset leende. För öfrigt hade han lagt på hullet, skaffat sig ämbetsmannens säkerhet i uppträdande och ton, var världsman till sitt yttre liksom till sina tänkesätt — dem som världen fick se.

Han synade en stund Figges utanskrift — de stora, runda, liksom målade bokstäfverna.

Frimärket var svenskt. Ja, det är ju sant, gossen har ju varit hemma i sommar. Nå, hur kan det stå till med kunglig teckningslärarekandidaten?

Ulf läste. Det var helt kort.

“Gamle vän och medbrottsling!”

Figge kände sig skyldig att bikta för medbrottslingen att han ämnade bli en ny människa och att han till den ändan förlofvat sig med ett stiligt litet nummer. Och var nu “en lyckoklimp och väldigt att gratulera”.

Det var alltihop.

Hvad flickan hette hade han glömt att nämna, likaså hvar han och hon befunno sig. Inte ett ord om framtidsplaner, penningeförhållanden eller något dylikt. Lyckoklimpen hade helt enkelt känt sig meddelsam, han måste tala om det märkvärdiga som inträffat, och så hade han påmint sig Ulf — bröder hade han många, men af kamrater från förra tider stod Svante honom närmast i det ögonblicket. Eljes var Figge inte den som rotade i det förflutna, — han hade alldeles tillräckligt att göra med det närvarande.

Ulf stoppade hans bref i fickan, innan han gick ut i salen för att se efter, om frukosten var serverad. Hans fru, född Gyllenhjelm, drack sitt kaffe inne i sängkammaren.

Hur i herrans namn har det här gått till? Det var Figges ständiga tanke nu för tiden. Det måtte ha varit naturen och sommaren, de ljusa nätterna, skogsdoften, månskenet, solnedgångarna, som denna verkan åstadkommit.

Figge hade satt sig i sinnet att han tills vidare skulle taga den nordiska sommarnatten till sin specialitet. Det var något nytt och snobbigt att slå sig på den. Han tog alltså i hop med 'tidig morgonstämning före soluppgången' — fint gråviolett med en aning om det praktfulla färgskimmer, som solen hade färdigt att slunga ut öfver himmel och jord.

Men det var totalt omöjligt, solen fjäskade ifrån honom och lyste honom morgonfriskt i an-

siktet, när han vaknade. Dessutom var han af gammalt indisponerad om morgnarna, innan han fått mat.

Han valde i stället senaftonstämning — och den sof han aldrig öfver.

Däremot hade han ej väl hunnit sätta sig på sin trebenta målarstol, förr än där dök upp ett par studenter, sommarlata och sommarbelåtna. Bekantskapen var naturligtvis gjord på ögonblicket och segeltur planerad för morgondagen. Figge kunde simma och gjorde inga svårigheter. Han var ny i Sverige, allting var nytt och trefligt och hela vintern hade han för sig, innan 'salongen' härnäst skulle öppnas i Paris.

Då man kommit med lifvet ifrån seglatsen, hade han lofvat sig till grannarna på supé med kvartett etc.

Den första han där träffade var en bred figur i bockskägg och glasögon och klädd i skinande hvita kläder.

Se på tusan, lefver den än?

Det var Tufvesson, Per Tufvesson, tvärsäker som alltid och skåning mer än någonsin.

"Herrarna känner hvarann? Alla artister känner hvarann."

"Tror jag det, tamme fan!" sa' Tufve förtjust, — Tufve var förtjust öfver allting. Nu skulle de måla till samman, Figge och han.

Kan du måla? höll Figge på att säga, men så kom han ihåg att han fått medalj och inte

finge vara dryg, fast Tufve som målare betraktad inte var värd att vara skåning.

Goda anlag hade han haft och han hade börjat sin bana med friskhet och envishet, som sig bör, men envisa taflor befunnos inte vara i hans majestät publikens smak och nu målade Tufve "modersglädje" och "atelieridyll" och nätta flickor med rosor eller med söta kanariefåglar.

Parisare hade han varit en kort tid, men han trufdes aldrig där nere. Där drog i rummen och det fans inte skånskt bröd och en ärlig toddy kostade en och femti och smakade ändå som saftsoppa. Musik fans inte på kafeerna och där satt folket och drack kaffe och öl. Det hela var jolmigt, "tamme fan".

Den enda glädje han hade var onsdagskvällarne på Syrack. Då blef han rörd och talade om sin stackars fattiga mor i Skåne. Och en vacker dag reste han till sitt land igen, och hemkommen menade han, att en målare hade ingenting att göra i Paris.

Till krocketpartiet samlades småningom ett helt sällskap sommarfolk, ungherrar som roade sig med att vara inackorderade i villorna hos lefnadsglada familjer med muntra döttrar, som spelade krocket eller rodde i båt, latades i hängmattor och gallskreko i badhuset, eller hos ensamma enkefruar med eller utan tills vidare lika ensamma systerdöttrar, som läste dikter, broderade fornnordiska mönster och funno det man-

liga släktet opålitligt och värddt alla själfmedvetna kvinnors förakt.

Figge var välkommen i det gröna. Han lade bort titlarna med hela världen och fann det trefligt att lefva.

Bland de unga damerna var fröken Elisabet Holst, en liten blond tös med stora barnögon och mjuka runda kinder. "Hon är också målarinna", förklarade den breda Tufve. Men då rodnade den lilla oskulden, fick mål i munnen och sade, att det var elakt att han gjorde narr af henne.

Hon bara målade 'litet'.

Figge undrade om hon också spelade piano 'litet'.

Nej, det gjorde hon inte alls, påstod hon. Och aldrig kunde hon måla så att det blef bra.

"Ingen människa kan måla så det blir bra", sade Figge. "Hvad vore det då för roligt?"

"Trän har jag särskildt svårt för", förklarade lilla fröken. "Jag vet aldrig hvad jag skall sätta för färg i löfverket."

"Det är som en gammal prisse, jag kände. Han gick till Boklund och frågade, hvilken färg man målar fönsterglas med."

"Nej, jag menar... Fy, inte får man vara stygg, när man har fått medalj."

"Det är inte för godt uppförande, jag har fått den", sade Figge. Flickungen var rolig. "Men tala nu om för mig hvad ni sätter för färg i träna?"

“Det blir som spenat alltihop. Det är så svårt.”

“Äh, det ger sig med tiden. Lifvet är långt.”

“Jag har för resten så lite tid att måla“, menade liten.

Figge undrade hvad man eljes skulle göra.

“Jag hjälper till hemma“, upplyste 'den lilla ungen'. “Och så ha vi vår syförening — och så kommer det visiter.”

“Visiter? Man är väl ingen dräng håller!“ sade Figge med djup indignation.

Fröken Elisabet fick sig ett godt skratt. Men Figge snodde upp sina mustascher med förakt för sådana flickor, som gingo på visiter. “Har inte tid — go mår'n!“ Och så skålade han med de nya bröderna och Per Tufvesson höll ett skånskt tal för honom och han blef hissad högt upp i björktopparna.

På hemvägen tog den belätne landsmannen honom med ett fast tag under armen och förde sitt nya offer en romantisk väg fram utefter stranden, där pilarna doppade fingrarna i vattnet och månen satt i grenverket och smålog.

Där var platsen för Per Tufvesson att förtro Figge sitt hjärtas hemlighet. Han var förlofvad i all tysthet med den vackraste 'däka' i hela världen — fröken Larsson hette hon, Constance Davida Ida Larsson, den ståtliga flickan i röda lifvet — och nu var han så lycklig, så han kunde, “min själ och lif“, inte bli så lycklig

nå'n mer gång. Han önskade bara att hans staccars mor nere i Skåne vore här. Constance Davida Ida var liksom en valkyria, tyckte inte Figge det? Och spelade vi inte komedi heroiskt, uppoffrande, säg?

Figge gick sedan hem solo och tänkte på gamla tider. Tja! Det var inte i går! Det var när han var akademipojke, det var alldeles obegripligt länge sen! Den där våraftonen vid Nacka — och ute på Näs, då han gick kär öfver öronen och fånade och Pucke var hans medfåne och Gerda var föremålet, Gerda som nu hette mrs Baker och bodde i Frankrike och målade styfva tablåer.

Ja, herre gud! Men nu var han öfver allt det där — medaljör, hissad och allting.

— — Emellertid kom fröken Holst morgonen därpå ner på ängen och satte med en beslutsam min upp sitt lilla ynkliga småflicksstaffli bredvid Figges — rätt nära till Figges.

Det fans inga andra bra motiv i trakten. Hvarför hon kröp in i ett kokett målarförkläde, klämde ut några snåla färgklickar på sin blanka, renliga palett och började tota till en studie.

Strängt taget var det Figge som blef pappa för den studien. Inte kunde han måla med andakt, när ungen satt där och snattrade och klotttrade med sina färger utan att ha tecknat förut som en kristen människa.

Figge svarade ibland och teg ibland. Prata

eller måla — nu blef det mest prata, eftersom hon inte tyckte det var roligt att sitta och hålla mun i sällskap med en ung herre, som kom från Paris.

Och när de pratat en stund, slog han sig ner på hennes stol och lade upp hennes lilla studie i en handvändning, medan han för att måla bättre smågnolade visan om Karna:

— — “Sen ska vi lefva hop
i nykterhet och lust,
ty Karna, hon ä' min
till lifvets sista pust.“

För öfrigt hade hon inte tid att måla mer än två timmar i sträck. Hon befans ha plikter mot sitt värdfolk, hon var gäst hos direktörns för en månad och hade alls ingen rättighet att rymma bort från hus och hem.

När hennes nätta sommarklädning ej längre syntes på ängen, när hon försiktigt stigit öfver stättan och viftat farväl åt Figge i hagens bryn, då först kunde han tänka på att arbeta för egen räkning, stående bredbent så långt från duken som penselskaftens längd tillät honom att stå.

Det ville ändå inte gå med någon andakt. Han rökte upp den ena cigarettbunten efter den andra, men studien blef sådan den var. Det som han målat åt henne var mycket bättre. Han slängde studien i gräset, vände sig åt ett annat håll och klatschade upp en liten stämmingsbit i

skrinlocket, — några friska toner och därmed punkt.

Ibland kom hon och ibland kom hon inte. När hon kom, var hon talför och liflig — när hon inte var med, blef det skröp med Figges målning. "Jag kan, ta mig 'sablarna', inte måla", sade han förargad till Per Tufvesson, som kom ner för att titta och berätta om hvad Constance Davida Ida sagt och hvilken märkvärdig 'däka' hon var.

Och Figge blef inte ens ursinnig, då Per — alltid lugn som ett grötfat — efter en blick på hans nyaste ängsstudie, fälde sin dom: "Ja, spruta grönt öfver en dukbit, det kan jag med."

"Det här är impressionism, går det i dig, hva?" var den enda invändning Figge gjorde. Och han sade det i den mest vresiga ton han kunde åstadkomma. "Det här skall jag exponera för att reta gubbarna och förarga dem som skrifer i bladen."

Tufvesson gick sin väg. Figge var alls inte upplagd. Han hade, "tamme fan", blifvit dryg för att han varit i Paris. Hvem 'sablarna' har inte varit i Paris!

Hvarpå Tufve i sina hvita sommarkläder, skinande som en ljusens ängel, gick att spana upp sin Constantia Davida Ida.

På kvällen blef Figge borta från krocketpartiet med avec, hvilket numera upptagit aftonstämningens tid och aldrig slutade före tolf men väl ett, tu, tre. Och morgonen därpå fick liten

sitta ensam på ängen, och det var inte roligt alls, fast dagen var solvarm och sommarhärlig. Hon bara förstörde det han målat åt henne, och så kom hon efter en halftimme att tänka på att hon verkligen *borde* hålla sig hemma.

Allt under det Figge var melankolisk och gick och dref ensam långt utom sommargästernas område.

Till dess han en kväll helt och hållet oförskylt fick syn på hennes rutiga sommarklädning och piffiga halmhatt med vildblommor i på en slingrande skogsväg i skuggan af allvarliga grannar och grön ungbjörk och där till råga på allt små skogssoffor voro planterade i försåt.

När de den kvällen skildes vid direktörens grind, där småskogen dolde dem för observerande blickar från villan, från verandan, hängmattan, lusthuset och krocketplanen, då slutade handtaget med en kyss i hastigheten, och sedan sprang hon som för lifvet — ett litet stycke. Men vid vägkröken, strax innan hon kom fram i synhåll, vände hon sig om, viftade med sin röda parasoll och sände honom ett käckt, storleende, skälmskt ögonkast. Hvarpå hon mycket sedesamt spatserade trädgårdsgången fram till villan.

När midnatt var öfver och allt var tyst, kom en ensam ungherre samma väg fram. Han stod en stund och såg upp till ett fönster med nedrullad gardin på villans gafvel, gick sedan upp till *hennes* hängmatta, satte sig i den, tände en

nattcigarr och gungade sakta med dinglande ben fram och tillbaka.

Den nya dagen började att gry, innan gårdagen ännu gått till sängs. Fågelsången ljöd midsommarmunter ur löfmassorna och ekorrarne togo sin morgongymnastik i träden. Men inne i skymningen under björkarna lyste ännu en glödande punkt och det blef alldeles ljust innan Figge äntligen hasade ned från hängmattan, tog af sig mössan för *hennes* fönster, sade till sig själf: "Det är i alla fall bussigt!" och därpå spatserade hem, stoppade fickorna fulla med färgtuber, tog schatull och staffli på nacken och gick ut för att måla morgonstämning.

Klockan var sju, när han ringde på hos direktör Ulf, som var man i staten, hade en elegant lampa med röd kupa tänd i tamburen och en slätborstad vaktmästare i frack, som öppnade dörren.

“Anmäl Figge!”

Direktören kom i sin dörr i skjortärmarna, sysselsatt med att knäppa sin krage.

“Jag kommer alltid, när jag inte borde komma,” anmärkte Figge genast.

Svante var nervös och räckte honom knappast handen.

“Käre bror, stig in och sitt! Ser du, jag skall ha ett litet spelparti — några släktingar och andra, helt anspråkslöst. Sitt ner, sitt ner! Du ursäktar att jag gör toalett?”

“Ursäktar!” Figge försökte se förnärad ut, men det låg aldrig för honom.

Inne i Svantes rum stodo spelborden färdigdukade med marklådor och obrutna kortlekar, rökbordet väl försedt, gardinerna — mjukt indiskt mönster i hvitt och gult — dragna för fönstren. Jaså, det är på det sättet, man har det, när man haft lyckan med sig? Figges fötter sjönko ned i den mjuka flossamattan. Och från salen gnistrade glas och karaffer på serveringsbordet.

“Nå, huru lefver världen med dig, Figge?” sade Svante, då han fått kragen att sitta.

“Jag mår som en ung trubadur om våren“, sade Figge.

“Det är sant, jag glömmer rent af att lyckönska dig. Du är ju förlofvad. Ja, vi ska alla den vägen gå. Kom och tag dig ett glas, ska vi dricka för dig och din fästmö. Lycka till, bror!”

“Skål! Go' mår'n!“ sade Figge och drack i botten.

“Hvad heter flickan? Hvar har du hittat henne?” frågade Ulf.

Men Figge hörde inte — hans tankar gingo sina egna vägar.

“Ser du“, började han, då han satt ner sitt glas — de båda herrarna blefvo stående i salen — “jag tänker inte gifta mig som andra människor.“

“Inte det?”

“Vi reser vår väg. Jag tycker inte om stillastående. Man är väl ingen dräng heller!”

En jungfru gläntade i det samma på en dörr och bad direktören vara god och komma in till hennes nåd.

“Ett ögonblick — du ursäktar!”

Den lilla piffiga pigeschen försvann och Ulf försvann efter henne. Figge förundrade sig inte öfver *det*. Han spatserade omkring i salen. Skulpterade ekmöbler — gediget, ordentligt, tråkigt som fan! Han lyfte på de öfversta visitkortet i en silfverskål. Baron *den!* Statsrådet och chefen för justitiedepartementet — hå katten! President-skan *den!* “Komma in till hennes nåd — go' mår'n!”

När Ulf kom igen, en smula mera irriterad än förr, skyndade Figge att urskulda sin därvaro. Han hade kommit till staden klockan fyra nu på middagen och hade därför inte hunnit komma visitdags. “Nu skall jag inte uppehålla dig, efter du ska' ha kåranda här.”

“Du har alls inte stört mig“, sade Ulf, som ej kunde låta bli att småle, litet förströdd, åt ordet kåranda. “Jag skulle gärna be dig stanna, i fall du vore bekant med mina spelorror.”

“Jag består mig inte med så snobbiga bekanta. Justitiedepartementet har jag särskildt ingenting otaladt med...”

“Nå, när gifter du dig?” — Nu hade Ulf fått sällskapsrocken på sig och stod och drog ner sina manschetter.

“Det säger jag inte. Jag skall annonsera i

bladen, när det är öfverstökadt. Det är ett stilig nummer, — jag kallar henne för Pelle.“

“Hennes nåd bad...“ Kammarjungfrun tittade fram igen.

Figge fick ögonblickligen fatt i sin hatt. “Adjö på dig!“

“Ja, käre bror, vi ses! Hoppas du kommer igen!“

“Eljes uppträder jag i klubben i morgon — antagligen, för man ska inte slå vad om någonting.“

“Jag går mycket sällan dit“, sade Ulf. “Jag umgås inte mycket med dem.“

“Hvarför inte det?“

“Det har kommit in nya element, en obehaglig anda — oppositionen...“

“Voilà!“ utbrast Figge. “Brukar du inte opponera dig, hva?“

Nu hördes någon ta i låset till den stängda dörren.

“Säg mig bara en enda sak“ — Figge stannade i tamburen, då han fått öfverrocken på sig.

Ulf hade kommit efter med en cigarr, som han bjöd åt Figge.

Denne tittade efter att ingen var i salen, som kunde höra dem, och frågade sedan:

“Jag ville veta om du är kär i din svärmor?“

Svante höjde ögonbrynen alldeles som han plägat förr i världen, när han blef förvånad.

“Jag har mina skäl. Oss flickor emellan kan du väl svara. Och om du är kär i din svärfar?“

I dina svågrar, om du har några? Och sväger-skor? Hva?"

Ulf skrattade, men det var något tvunget och pinadt i skrattet.

"För det *bör* man vara", filosoferade Figge, som i allt lugn stod och tände cigarren. "Jag består mig med en pin lifvad svärfar och en stadig svärmor. Men... men... Ja, för rexten tänker jag inte gifta mig med dem. Pelle och jag viger oss i resdräkt på förmiddagskvisten i all frid och endräkt, så äter vi festmiddag och så åker vi, och svärfar och svärmor bli vackert hemma, det är naturens ordning. Frid och fröjd!"

Hvarpå Figge försvann utan att hälsa till hennes nåd och utan att invänta svar på sina samvetsfrågor.

Utanför porten höll en täckvagn och två breda herrar klämde sig ut ur den. "Måtte vara hans justitieråd — slit med hälsan!"

Och när han vandrade gatan framåt, tänkte han först: "Han måtte *inte* vara kär i sin svärmor" — och sedan: "han tog miste på sina bjud-cigarrer."

Ty den Figge fått var en urstyf rök-cigarr.

Nu var Figge gift, längesedan gift. Och bosatt, som han det velat, hemma i Sverige, fastän ej bosatt helt och hållet *så*, som han velat.

Han visste knapt hur det gått till — det var för öfrigt rätt ofta, som Figge inte visste 'hur det gått till' — men det var ett faktum, att han befann sig i en presentabel våning i ett modernt hus i en modern stadsdel, och till råga på allt var han blifven måg i en modern stockholmsfamilj.

Den tid som gått hade gått märkvärdigt fort.

Den hade börjat med bröllopet, som inte precis skett i reskostym och *en famille*, som Figge velat och som för resten också Pelle velat, därför att *han* velat så ha det, utan med en ståtlig middag på Grand, så som svärfar och svärmor velat.

Någon vidare munter början var det noga

taget inte. Det hade varit stelt och högtidligt, tal af presten, som försökte se ödmjuk ut men som såg slipad ut, tal af marskalkar, verser af en lyrisk yngling, nyfikna ögon hvart man tittade. Och sedan en hop gråterskor samlade nere vid centralen, när unga herskapet reste.

En bröllopsresa utan mål. Roligast hade de haft den tid, de gömde sig vid en liten obesökt badort på Frankrikes nordkust. De gjorde också en titt till Paris och lefde ett par veckors landlif i Barbizon och voro i Grèz. Figge började redan tala om att stanna där nere och ge katten Stockholm och civilisationen.

Han var jämn och lugn till lynnet och höll af sin lilla Pelle mer än någonsin. Hans pojkaktighet och hans jargon var lagd åsido och han var älskvärd och förekommande, som det egnar och anstår en nöjd och lydig, nygift ung herre.

Då hände det en vacker dag, att Pelle brast i gråt på fullt allvar och ville hem och förklarade att hon inte kunde lefva, om hon inte genast på minuten finge resa hem.

Det var en öfverraskande nyhet för Figge, som dolde sig under de orden. Han hade egentligen inte tänkt sig — han hade alls inte tänkt åt det hållet. Men "hur i all världen det gått till", var då onödigt att forska efter.

Unga herskapets hemkomst annonserades ett par dagar innan de själfva inträffade. Gråterskorna från bröllopskvällen voro åter samlade vid

centralen, och svärmor, värdig och lycklig, kuskade sin dotter — och sin måg — direkte till den lilla våningen, som stod färdig och väntade att de två, som blifvit ett, skulle flytta därin.

Figge tyckte att det gått onaturligt fort att få våningen i ordning, men svärmor, som hade världserfarenhet, begärde ingen tacksamhet af sin måg utan var nöjd öfver att hennes dotter var belåten med anordningarna. Lilla Elisabet skulle inte få anstränga sig och inte skulle hon behöfva det heller.

Någon atelier fans naturligtvis ej i våningen. Denna intresserade Figge alldeles lika mycket, som vore det på ett hotell han bodde. Endast i sitt eget lilla rum — enligt modern stockholms- sed tre alnar i bredd och någon smula längre — stökade han efter egen smak, spikade upp några draperier, han köpt i Paris, hängde upp i taket en gammal lykta af smidesjärn och satte som fris under taklisten sin gamla skånska väfnad med gubben Noach, som åtföljd af alla djuren, ett par af hvarje sort, promenerade ut ur arken i korrekt procession.

Svärfar och svärmor smålogo med öfverseende slätkärlek. Han var så originel, den gode Lars Erik!

De kallade honom naturligtvis aldrig vid hans rätta namn. De sade Lars Erik, "min gode Lars Erik". Och sin dotter kallade de Elisabet. Något längre namn kunde de inte hitta på.

Pelle hade blifvit blek och stillsam och höll sig mycket hemma. Men 'hemma', det var för henne föräldrarnes våning i huset snedt emot. Där stod hennes flickrum så godt som orubbadt, fastän syster Viktoria ärft det. Och när Figge kom hem och frågade med djupt allvarlig min, hvart 'min hustru' tagit vägen, så fick han alltid samma svar:

“Frun har gått till grosshandlarns.“

Figge gick ibland efter till grosshandlarns, och där idkades familjelif, och var det riktigt som det kunde vara, så grät vår dotter Elisabet en skvätt, när hon skulle gå 'hemifrån'.

Att gå ut och drifva med Figge var inte roligt längre. Och de hade ändå förstått konsten att drifva — och drifva *gemensamt!* Aldrig arm i arm utan hvar och en lös och ledig, som två pojkar. Ibland en skämtsam och vänskaplig knuff med armbågen eller en klapp i ryggen. Alltid glada i hågen, med sol i sinnet och lätta, friska, unga hjärtan.

Och *det* var nu inte roligt längre!

Det var inte som förr. Pelle var rent af skygg för honom, och fast han var alldeles den samme som han alltid varit — sedan hon lärt känna honom nämligen — så tycktes han inte längre vara den rätte. Nu var det bara mamma, hon höll sig till, och mamma var mycket bra, det förstås — “min stackars fattiga mor“, citerade han i sina tankar Per Tufvesson — och Figge

hade ju själf haft en hedersgumma till mor nere i Skanör. Men i alla fall, i alla fall...

Och så gick Figge ensam ut på långa ströftåg. Ty hans arbete ville fortfarande inte gå, fast han hade hufvudet fullt af ideer. Han var irriterad och nervös och hade måst skaffa sig ett lån i banken, efter som den konstälskande allmänheten inte visade några tendenser till att köpa taflor af honom.

Han hade stält ut en hel rad studier, naturintryck, så raskt gjorda att den friska, omedelbara impressionen ej gått förlorad under genomarbetandet — alldeles lagom föga utförda för att reta die Schweden, menade han själf, när han blef ond. Det var uppiggande och hälsosamt att bli en smula arg, förklarade han, och han tyckte det var erkännansvärdt att han höll publiken vid godt lynne.

Men publiken var inte van att bli hållen vid lynne. Man luktade på hans taflor, skakade på hufvudet och gick att beundra Per Tufvessons nyaste "barn som tvättas". — Den taflan kunde man se på med förstoringsglas.

Tufve råkade han någon gång. Tufve var gift med sin valkyria och var i fullt arbete med att skaffa sig en position i Stockholms samhälle. Han åkte omkring i droska, förekom gärna i sällskap med professorer och riksdagsmän, hade nyligen fått en tafla inköpt af nationalmuseet och upphängd högst uppe vid taket i ett af

de minsta smårummen och omtalades ofta i tidningarna. Han hade varit en ifrig oppositionsman och akademihatare under konstnärsoppositionens första tid, men så hade en af hans målningar blifvit refuserad vid en opponentutställning och det började ha sina obehagligheter att stå ibland venstermännen, när man ville komma sig upp.

Nu intog Per Tufvesson "en fullt opartisk ståndpunkt", talade med förakt om kotterianda och var fri konstnär, enligt hvad han själf försäkrade. —

Figge syntes föga ute i världen. Det var bara jolmigt inne i stan, där man satt och söp på krogarna för att hålla humöret uppe. Han gick sina egna vägar och de buro till stadens utkanter och ännu längre bort.

Efter middagen gick han ofta en tur uppåt Kungsholmen, som han hade helt nära till sin mörka, lågländta, instängda Klaratrakt.

I skymningen tyckte han om att gå dit, då vintereftermiddagens silfverton bleknat bort och solen samlade ihop sina strålar i stora knippen och sjönk med dem bakom fabrikernas skorstenar och bergsknallarnas små kåkar, då mörkret småningom rådde, stränderna med sina popplar, klappbryggor, båtar och skjul mer och mer svartnade och vattnet låg som bläck under stränderna men himlen ännu var halfljus. Men fabrikerna upplyste genast sina fönsterrader och tände elektriska stjärnor ute på gårdarna.

Det var stämning och karaktär i allt detta. Och när han kom ned för backen åt Mälaren till, hade mörkret lagt sig öfver stad och land, röda och gröna ångslupslyktor gled fram öfver sjön, där långt borta stadens gasrader simmade och Mariahissen 'verkade' som ett jätteodjur med gråa taggar omkring de båda kalla, strålande elektriska ögonen — och nedanför i vattnet vredo sig deras spegelbilder som en glimmande svans i snirklar och bukter.

I Klara, där han bodde, fans ingenting att se på och ingenting att ha roligt af. Pelle var hos grosshandlarns...

När han kände sig tungusisk — det var egentligen en skandal *att* känna sig tungusisk, men det var i alla fall ett faktum, att man det gjorde — så drogs han neråt "världens medelpunkt" och där råkade han genast någon bekant. På sista tiden började detta hända oftare än förr, ty hemma hade svärmor tagit kommandot, svägerskorna sprungo där och tisslade, fast Figge inte kunde begripa, hvad de hade med saken att göra, hvar minut ringde där springpojkar med paketer från alla världens bodar, och hvar dag kom 'frun' — som såg ut som en hel karl — för att med ett orubbligt småleende taga del af Elisabets och mammas och småflickornas bekymmer. Allt var upp och nedvändt.

Figge tyckte att det inte var plats för honom bland den publiken, men han blef på god

väg att i stället få en reserverad soffa på operakafeet.

En dag satt han emellertid inte där utan anträffades storspringande på Centralplanen. Och den som antastade honom fick i flygten svaret:

“Har inte tid — vi ha kuckuliku där hemma!”

När antastaren dagen därpå nyfiken tittade efter i morgontidningen, så fann han mycket riktigt hvad han väntat och mera till.

“En dotter och en son“, stod där för Figges och Pelles räkning.

Prissar och medbrottslingar fingo roligt — Figge var och förblef en klassik — men själf tyckte klassiken, när han åter visade sig och hade mindre brådt, att allt var fullkomligt i sin ordning. Ungarna skulle heta Adam och Eva, välskapade voro de och försedda med goda lungor, och när de stämde upp sin första duett, sade Figge som Karl den tolfte i världen:

“Detta skall hädanefter blifva min musik“. —

“Gratulerar!“

“Likaledes, likaledes!“

Han hade stött på Per Tufvesson, bred och strålande, också han, af fadersstolthet. Tufve hade mycket att berätta om Constancia Davida Ida och ännu mera om *sin* märkvärdiga unge. “Kan dina tvillingar vara så märkvärdiga? Jag får lof att gå inom och se på dem.“

Han följde med. Adam och Eva presenterades.

“Hm!” sa’ Tufve. “Den ena är ju gul och den andra är röd. Så’na små kryp! Men inte ä’ de just några skönheter.”

“Hvasa?” — Figge blef både gul och röd af förargelse. Hans båda urmänniskor skulle inte vara några skönheter!

“Jag skall, ta mig tusan, komma upp och se på *din* unge“, sade han.

“Ja, min lif, följ med du!”

Figge följde, förgrymmad. Och tog i betraktande den lille Tufve, som låg i sin splitter nya korgvagn och stirrade.

Figge hade genast sin åsigt färdig:

“Han tittar ju i november, vet jag!”

Den lycklige fadern blef ond.

“Hva’ falles? Hvad är det du säger? Du är god och tar tillbaks det där.”

“Aldrig på tiden! Ser du inte hur han tittar i november? Hade jag en så’n pojke, så kunde jag så gärna vara utan!”

Barnets fader blef ilsken på fullaste allvar och sade att Figge var en dålig människa, som grinade åt allting och som alltid skojat med honom och härmat honom, när han talade om sin stackars, fattiga mor . . .

“Ja, jag beklagar gumman att hon har fått sig en sådan pojke“, sade Figge. “Jag menar den sist ankomna“, fann han sig föranlåten att tillägga.

Nu blef Tufve mållös af förargelse. Och

Figge gick, stolt öfver att ha hämnats skymfen mot Adam och Eva.

“Inga skönheter! En gul och en röd! Jo, den har färgsinne! Den är målare! En bracka är han. Alla skåningar ä' brackor, — jag är för resten skåning själf.“

“Han har parfaitement en valp som tittar i nordvest“, berättade Figge på klubben.

Och Per Tufvesson, som inte gick på klubben — ty där hände det att man var ettrig mot honom — sade i sina kretsar att det var synd om Figge, som fått två så föga lyckade småttingar.

När han såg Figge på gatan, såg han i väggen och hälsade inte.

Svante Ulf frågade en gång, hvad Figge nu höll på med.

“Jag studerar pigor. Vi ha ett par exemplar där hemma. Hör skall du få höra . . .“

Han berättade om sina nyaste erfarenheter. Svante såg med ett visst intresse och med tydlig afund på sin vän, som förmådde bära livvets olyckor på ett så morgonfriskt sätt. Men nog tänkte han på helt annat än på det roliga 'exemplaret', som Figge skildrade.

“Med 'pengtyren' går det däremot inte längre“, fortfor Figge. “Affären ligger totalt nere. Jag kokar hafresoppa åt barnkräken och håller recinolja i dem. — Jag är en ny människa, helt och hållet förändrad till karaktären — i familjerock och parisertofflor, ta mig sablarna!“

Det var uppenbart, han var sig icke lik. 'Pojken' var borta, hans tankar irrade ej mera omkring som förr, otämnda och oberäkneliga. Han hade glömt sina skånska visor och slutat upp att vitsa. Han hade lagt sig till med en viss värdighet, som det egnade grosshandlarens måg och Adams och Evas pappa. Vagabonden var på väg att omskapas till rättrogen stockholmare och flånören var familjefader.

Det var en trist period af världshistorien. När Figge kom hem till sitt och såg tamburen hänga full med damkappor, såg galoschernas rader på golfvvet och muffarnas pyramid på vedlåren, då måste han medgifva att familjen ökat sig i oväntad grad.

Han spatserade oftast direkte in till sig. Dörren från salen till hans tre alnar breda område var alltid stängd nu för tiden. Det var så oordentligt — artistiskt skulle det väl kallas — i Lars Eriks rum, så *det* passade inte alls ihop med svärföräldrarnas dotters våning.

Figge hvisslade en stump — det var alltid en afledare — drog fram ett par dukar med ofärdiga målningar, såg på gamla raderingar från Paris. Ett nöt var han, som inte fortsatt med den ädla konsten, och ett urbota nöt, som inte målat Pelles porträtt den tid hon hade mindre

att göra — han hade henne bara i ett halft dusin akvareller. Och ett trefaldt nöt, som inte målade småkrypen, de båda ofördärfvade där inne i "samlingen".

Om han skulle ställa upp Adam och Eva i salen — och fördrifva 'samlingen' med terpentinelukt?

Det var för resten inte bara det, som utgjorde det trista i världshistorien. Inte heller att hans pengar — dem han med möda och besvär fått låna — blåste bort, utan att någon levande själ kunde förstå hvart de togo vägen. Egentligen inte håller att hans tableauer fortfarande hängde osålda, ty deras tid skulle väl också komma, eller att han ingenting kunde sända till salongen.

Utan det allra värsta var, att han fått beställning på ett porträtt, en generaldirektör — i full uniform med broderade historier på kragen och med ordnar och värja och hvita handskar, ett bord med duk, papper och bläckhorn — ett monumentalt bläckhorn med rättvisans gudinna — och en fåtölj med guldkarm bakom karlen och om möjligt utsikt genom ett fönster till generaldirektörens embetsverk.

Där kom notis i tidningarna om att herr Molin — som den gången blef kallad en ansedd konstnär och hvars parisermedalj framdrogs ur glömskan — fått det hedrande uppdraget etc. etc. Svärfar kom, belåten och stolt, upp för att

trycka sin värderade mågs hand, svärmor gaf honom ett huldt småleende och tant Pettergrund tyckte att det inte vore för tidigt, om 'människan' toge in litet pengar.

Figge klädde sig i sin familjerock, gick hem till föremålet, bad honom slå sig ner i sin soffa — jäså, han hade piphylla, hvilken var hans hvardagspipa? — gaf honom den i handen, bjöd honom kalotten, bad honom vara som hemma och sade, att just *så* ville han måla honom.

“Är herren galen?” undrade generaldirektören. Porträttet var bestäldt af hans underlydande i verket — “vet herren det” — och skulle få sin plats i sessionssalen. Skulle generaldirektören sitta där i kalott och med pipa — kanske i tofflor också?

Det talet slog an på Figge. Han höll med. Ja, just så skulle generaldirektören sitta. Alldeles som han satt i sitt hvardagliga.

Men föremålet ville alls inte bli målad sådan han såg ut i hvardagslag utan han bad 'herren' rätta sig efter det gifna programmet. Och så sträckte han upp sig, så gubben blef totalt oigenkännelig i all sin officiella härlighet. Hvarpå Figge med resignation började teckna honom — efter fotografi, ty gubben hade föga tid att vara med om saken — uppe på en kamrats atelier.

Sedan dystrade den aktade konstnären till och blef för hvarje dag allt mer lång i synen. Generaldirektören var liten och hade röd näsa

men ansåg det vara konstnärens skyldighet att idealisera bort dylika tillfälligheter och göra honom ståtlig och vördnadsbjudande och framför allt med en näsa så hvit som själfva oskulden.

Figge vändades och pinades. "Jag håller på att måla ett porträtt — det ser ut som fy fan!" förkunnade han med känsla och öfvertygelse, när han träffade någon af kamraterna. Han beskref konterfejet och talade om hur gubben ville ha det och hvad gubbens fru sade och hvad alla andra sade, som välvilligt gáfvo honom goda råd. Själf kom föremålet sällan upp och att sitta modell själf ansåg han onödigt, men hans uniform hängde på mannequinen och ordnarna funnos där, och det var i all fall det förnämsta.

Figge blef till sist så nervös, så han fräste, blott någon kom att nämna den hedrande beställningen. Det gick ej ur fläcken, på långa tider kom han inte upp på atelieren, men han hade lyckats att få göra en liten hastig skizz af gubben hemma i soffhörnet — bara för eget nöje — och det var också det enda nöjet han hade af beställningen.

En solig morgonstund tog han sin bredaste luftpensel, och med den suddade han gladelig ut hela den uppsträckta generalspersonen med ordnar och allt.

"Det gör jag aldrig om!" det svor han heligt.

För gubben var det också en lättnad, ty målningen gick ju inte framåt. Man skildes så-

ledes med ömsesidig belåtenhet, och det blef den alltid påpasslige Per Tufvesson, som öfvertog beställningen och effektuerade den utan skymt af betänkligheter.

En månad senare stötte de båda familjefäderna ihop och förnyade bekantskapen. Tufve var skinande och försonlig. Han skulle på middag för generaldirektören till firande af porträttets fullbordande, och nu var han som bäst syssel-satt med att gå omkring till sina bekanta inom pressen med notis om att vår framstående konstnär afslutat ett hedrande uppdrag.

Men när Figge gick ifrån beställningen var han i svart lynne. Han var ursinnig på alla andras vägnar, på konstens vägnar och på sig själf också, ty för en gång kunde han väl ha smort ihop en sådan där humbugstableau. Det var ju ingen som ville ha lif i den, och alltid hade det blifvit bra nog åt notarierna där uppe i verket att ha som föresyn.

Den enda behållningen af hela affären var den lilla skizzen, där han målat gubben efter egen smak i soffhörnet med pipan och kalotten och en solstråle, som lekte kring det rödiätta ansiktet. Skizzen var pigg och lifvad — måla stort är bra men måla bra är större, — den skulle han skicka in till salongen, om han vore i Paris.

Om, ja! Men nu var han upp öfver öronen i familjelifvets sköte.

Dagen hade börjat på det vanliga sättet. Temligen sent hade han vaknat, föga hågad hade han varit att stiga upp, och hade han ej haft de båda ofördärfvade att gifva lärorika exempel åt, så hade han visst legat än.

Han började få igen sitt morgonhumör från fordom. Det hade eljes varit helt och hållet försvunnet. Han kastade inte vattenglasen på Pelle, om han blef väckt i otid, och han *blef* håller aldrig väckt i otid, därför att han inte kunde komma nog tidigt upp.

Men numera hade han just ingenting uppe att göra.

Han hade druckit kaffe i sällskap med de båda små tvillingarne, som storskrattade, så fort de fingo se honom, men som för öfrigt hade full sysselsättning med att krypa bredvid hvarandra som parhästar öfver golvet fram till sängkammardörren, där de satte sig som kråkor och dunkade i takt på dörren, tills jungfrun kom och flyttade

dem till deras lagenliga område, hvarpå krypan-
det genast åter började.

Sedan skulle Figge arbeta. Han hade in-
kräktat salen till arbetsrum, döf för alla invänd-
ningar om hur obekvämt det var för 'alla män-
niskor' och om hur hela våningen förstördes till
följd af hans påhitt.

Det tjänade för öfrigt föga till. Arbetet
gick på det vanliga sättet. Han drog fram den
ena duken efter den andra, gjorde en ändring
här och skrapade ut ett stycke där, flyttade så
bort duken och sökte fram en annan.

Allt sedan han slutat de båda ofördärfvades
porträtt hade det varit stört omöjligt att göra
någon nytta. Det hade också varit ett arbete,
som pröfvat hans energi. Han målade dem
i grupp, de skulle leka på golvet och Adam
skulle storskratta, hvilket var hans temperament.
Men hvar gång paletten togs fram, fick ungen
en känsla af att detta var något mycket allvar-
ligt — något som för resten visade intelligens
hos bytingen — och så blef han orubbligt all-
varsam.

Det hjälpte inte att både mamma och jungfru-
exemplaret drogo fram alla leksakerna. Först
när pappa satte på sig en gammal lösnäsa från
en akademimaskerad och gjorde de mest omänsk-
liga grimaser, värdigades Adam draga på smil-
bandet, och när Adam med första åter blef me-
lankolisk och såg med stora vemodiga ögon ut

i världsrymden, så måste pappa hoppa kråka framför honom mellan hvarje penseldrag.

Men nu var taflan afslutad, det vill säga kasserad, och pappas näsa var upphängd på väggen inne i pappas rum bland andra dekorativa prydnader, medan familjefadren själf gick och pinade sig med att fundera på den eller den detaljen i den uppgifna studien.

Ungarna sutto nu utanför hans dörr, bultade på den med sina små mjuka näfvar och skreko "Fidde".

Deras första muntra morgonkvitter var öfver och nu var det inte längre roligt att lefva. Ett gnäll utan ända.

"In med följet i barnkammaren!" kommenterade husfadern och tittade ut med så bister uppsyn, han kunde åstadkomma.

"Där städas", fick han ögonblickligen till svar.

"I sängkammaren då".

"Där vädras".

"Kör ut dem då till vädring".

"Hvad tänker gubben på?" kom hans hustru. "Det är alldeles för kallt ute".

Figge stängde sin dörr, satte på sig sin fez för att bli inspirerad och *försökte* måla.

Gubben! Det var egentligen skandalöst att kalla honom gubbe. Men det vitnade om blick, det var träffande. Han tyckte själf att möglet växte på honom.

Om han skulle gå ut? Det var söndag och

trist och grått. Himlen var mjölkvit — med blå anstrykning som utspädd mjölk — och solen hade inte energi nog att tränga igenom.

Efter en stund gläntade frun på dörren:

“Kan du se efter barnen ett ögonblick?”

Och borta var hon, innan gubben hunnit svara. Han måste medge att hon ändå var praktisk ibland.

Figge gick ut i salen och studerade barnmimik, tills han blef entledigad.

“Vi ä' bjudna till farbror Nils' i morgon“, sade frun när hon kom igen.

“Undras hvad farbror tycker om det?” muttrade Figge.

“Hvarför skulle han inte tycka om att se sina släktingar hos sig?”

Det hade kommit en viss öfverlägsenhet i fru Elisabets sätt att gifva replik — ett tonfall som på ett mindre trefligt sätt påminte om hennes fru moder.

“Antagligen därför att släkten är värst“, svarade Figge lugnt. “Den enda gången jag har sett gubben litet uppgaskad, så kom vi öfverens om att han önskade oss åt skogen hela sällskapet.”

“Det var verkligen taktfullt“, menade frun, som fortfarande öfvade sig i de där tonfallen.

“Ja, farbrorsgubben är inte van vid mycken takt, — det är ju gumman, som styr och regerar i huset.”

Husets fru försvann, ty barnen gallskreko.

Han hörde henne banna dem därute: "Fy skam, Adam! Usch, Eva!! Hur säger man? Hur ska man säga... Sitt och skäms nu!"

Efter en stund:

"Snälla Figge, få barnen vara inne hos dig en stund, medan vi vädrar här ute?"

Det var ju inte tänkbart att kunna arbeta, om man också ville aldrig så gärna.

När frun sedan kom för att hämta de båda ociviliserade, talade hon om att be syster Viktoria komma och bo hos dem riktigt på allvar. Hon var så ensam...

"När är du ensam?" frågade Figge, men hon fortsatte utan att låta sig störas. Hon blef utpinad af det här, och i hennes familj var man verkligen inte van...

Figge hörde inte efter hvad det var, man inte var van vid i hennes familj. Han lade försiktigt bort paletten — de tider voro förbi, då han *kastade* undan den, så att oljan stänkte ur såskopporna — han sparkade de gula japanska parisertofflorna i väggen och slängde på sig hatten.

Och när han gick utför trappan, fingo hans tankar form och klädde sig i orden:

"Kopia efter Svante Ulf."

Han slog in på sin gamla skymningsväg bortåt Kungsholmen. Han behöfde luft, han ville upp på bergen.

Upp för en backe, där småflickor hoppade

hage — och vidare upp för en trätrappa mellan plank och trähus.

Där uppe stannade han och såg sig om. Nedanför bergsknallen en grå kåk med många hörn, farstusvale och trappa utvändigt till vinden. En fattig trädgård utanför, några buskar som bildade den mest anspråkslösa berså med ett urblekt bord, där en hvit raggig katt satt så orörig, som vore det fråga om att fotograferas, och bevakade en svart kamrat uppe på planket.

Längre nedåt låg en finare trädgård med en liten veranda uppe i ett träd bredvid ett gammalt borgerligt stenhus med jernsiffror på gafveln.

Det var elfvakaffets timma — röken hvirflade ur alla skorstenar.

Framför låg staden, härifrån sedd likt allt annat än Stockholm. Stenkolsupplag, fabrikskorstenar och intet spår af något vattendrag. Klara kyrktorn klämde sig upp ur den grå byggnadsmassan, litet längre bort stod telefonburen uppe på taken — och Skeppsholmens lanternin och Belvedèrens blånande mångkant. Längst borta en ljusgrå, färglös rand af södra bergen.

Det är söndagstyst här uppe. På gatorna nedanför gå söndagsklädda pappor med trötta steg och leda sina plantor en vid hvar hand. Och öfver jernvägens viadukt glider spårvagnen tyst, lagom stor att passa till leksak åt Adam och Eva.

Himlens enformiga grå begynner blåna.

Figge går vidare uppåt förstaden.

Stängda fönster i alla kåkar, ett piglock leker en vals, en bryggarkärria söker sig upp för backen, där en dåsande polis i blankskurad kask går med händerna på ryggen och upprätthåller ordningen. På bergsknallen leka några hesa barnungar — en liten smutsig puckelrygg rotar ensam i rännstenen — och skamfilade roddarbåtar ligga kvar där uppe sedan forntiden.

Utsikt öfver stora obebygda tomter, öfver här och hvar kringströdda nya bygnader. Från ett tak svajar en eldröd flagga af frälsningsarméns patent som en liflig färgfläck i allt det gråa.

Först inne på en gård finner Figge den fria utsikt, han är ute och söker.

Staden och Mälaren breder sig framför honom. Nu har solen segrat. Himlen är ljust, ljust blå, blek i färgen, utan must och kraft. Men vattnet blänker och glittrar och alla fönsterna borta i staden stråla som illuminerade.

Figge satte sig på räcket till trätrappan, som förde ned för bergsknallen, och tände en cigarett till självpröfning.

Hvarför målade man inte sådant? Fans det inte pittoreska saker i Stockholm? Ännu hade inte alla gator jämnats ut och blifvit hvar andra lika, ännu var det någon karaktär kvar, fast inte särdeles mycket. Man förstod staden, man hade lefvat där år efter år, men det gick inte att måla den, det var något i luften som tog bort hågen

och förslöade blicken, så att man ingenting såg, ingenting dugde till, ingenting brydde sig om.

Annat än att äta mat. Ja, det är nog bra för resten att äta mat!

Nu började klockorna ringa i Kungsholms-tornet, som stod där svart och liknade en jätte-butelj.

Figge satt kvar på sitt staket. Cigaretten hade han kastat bland äggskal, tidningspapper och gamla skor — det fans ett öfverflöd af slängda gamla skor på Kungsholmen — och satt och såg ut öfver den vidsträckta taflan.

Det är 'gask' i den taflan! Där håller man på att stryka ångbåtarna som ligga i rad och nosa på Munkbrokajen. Och jernvägståget snor sig som en svart orm öfver bron och lämnar efter sig hvita moln, som ligga tungt kvar emellan bygnaderna.

Men utåt landet äro stränderna fattigt kala och grå, och som en flod söker sig Mälaren en väg fram mellan höjderna. Där borta står ett och annat grått segel orörligt, på södra bergen står väderkvarnen och sofver, men ute på sjön nedanför Figges utsikt kilar en vårgrön ångslup fram och drar efter sig en lång slingrande väg på den jämnblå vattenytan.

Det är vårsus och skärgårdsvindar här uppe. Småfåglar som pipa och kvittra. Och allt emellanåt skär en pigg jernvägssignal genom luften.

Bäst Figge sitter där på sin pinne, hör han

sin äkta hustrus röst: "Vi ä' bjudna till farbror Nils' i morgon."

Ögonblickligen flyger han ned på fast mark igen. Sannerligen kunde han inte se svärfars hörntorn ända härifrån!

Nu hade Figges tankar halkat in på en ny bana. De hakade sig fast vid hans morgonstämning och ringlade kring hörntornet där nere, där husen trängdes. Bo der i träket, inte veta hvad det fans för härligheter till i värden, inte bry sig om någonting, inte ha någon glädje af att lefva...

Svärfar! Ja vars, toujours prisse, hans svärfar, hägad att lefva på stockholmsvis, med små middagar på Hasselbacken, små virapartier, benoperor, Brikoll, Jultomtarna, S. H. T. o. s. v. Trefflig karl och stockholmare till lif och själ.

Och svärmor, bred och dekorativ. Comme il-faut! "Man måste, hvad vill man göra, man måste..." Hon måste i synnerhet allt hvad hon *inte* ville — hon måste först och sist tänka på hvad man skulle säga om allt hon tog sig före. Hvad i hela världen skulle man också lefva för, om man inte lefde med, såg sina vänner och lät sig ses hos dem, var med om allt och tog reda på allt och alla — och var ett offer för sällskapslifvet. Man måste, ja natürligh, man måste!

Pelle tyckte också väl ofta att man måste. Tant Pettergrund kom och tog Pelle beskyddande under armen. Och efter kom farbror Nils, gaf den äkta mannen en resignerad klapp i

ryggen och tog så *honom* under armen. En hvar valde sin.

Det här var, ta mig katsingen, familjebekymmer och det regala sådana. Och man kunde inte måla, det var hufvudsaken, man *kunde* inte.

Hvarför? Därför att man inte var lifvad.

'Du kommer aldrig att lyckas' — hvem var det som sagt det — någon gång för länge sedan?

Ja, tänk hvad man hade roligt då på tiden! Himlar!

Gång på gång ljöd den pigga, lifliga, lockande järnvägshvisslingen upp till honom genom vårluften. Det var som ropade den på honom.

Med ens upplystes hans ansikte af ett bredt grin. En kollossal idé sköt som en blixtn i hans hjärna.

Han satte sig ögonblickligen i fart utför trappan, som han tog i tre steg, så lång den var. Han rusade med stormsteg nedför backen, öfver bron, öfver järnvägen och kom som en stormvind in i sängkammarn, där fru Elisabet satt ensam — för att hennes man skulle få se hur ensam hon var.

Han slog sig ned i soffan bredvid henne och visste inte hur han skulle börja.

“Skall du vara med om en rolighet?” frågade han slutligen.

Hon såg upp med sina stora, undrande ögon.

“Ja eller nej, ja eller nej? Det här är viktigt, skall du tro. Vill — vill inte?”

“Vill!” sade hon.

Hon vädrade en liten middag på Hasselbacken eller något i den stilen. Det var bra länge sedan *de båda* haft något roligt.

“Allvarsamt?” frågade han.

“*Riktigt* allvarsamt!” försäkrade hon.

Herre gud, hon hade ju den gamla skalken i ögonvrån! Men den som nu inte hade rum för mer än en tanke, en känsla, det var Figge. Han var själaglad åt sin väldiga idé.

“Har jag några rena skjortor hemma? Har *du*? Nå, det gör det samma för resten. Men har jag schaber? Klä’ på barnen, skall jag skriva ett bref under tiden.”

Han satt redan vid fruns skrifbord, — själf hade han naturligtvis intet och behöfde intet.

“Barnen ä’ påklädda, de ska gå till mormor.”

“Det var styft! Då få de ta brefvet i fickan.”

“*Hvem* skrifer du till?”

“Till mormor, kan du begripa.”

“Jag kan alls ingenting begripa“, protesterade fru Elisabet.

“Åh, för en gång!“ menade Figge.

“Hvad har *du* att säga mamma?”

Nu var husmoderstonen framme igen, men nu bekom den Figge ingenting alls. Han ritade käcka bokstäfver i rader på papperet.

“*Hvad* skrifer du?”

“Jag ber henne behålla dem båda två. Var så god! Håll till godo?”

“Hvem skall hon hålla till godo med?”

“Barnen vet jag.”

“Är du förryckt?”

Hennes ögon blefvo stora och runda som en kattas, då man tar ungarna ifrån henne.

“Hvilket låter mest kallsinnigt, om jag skrifer 'bästa svärmor' eller 'goda svärmor'?”

Figge var fördjupad i sitt göra, och han var alltid rädd att fela mot etiketten, hvilket händt några gånger.

“Jag frågar om du är tokig!”

Nu var fru Elisabet ond. Men Figge fortfor helt lugnt:

“Brukar inte svärmor säga, hvar gång hon ser våra båda oförderfvade, att det vore 'förtju-sande' att ha ett par dylika hemma hos sig och få bli ung i sällskap med sällskapet? Hvad sa' du? Jag tycker det vore synd att inte unna din mamma det lilla nöjet, hva?”

“Dina egna barn vill du behandla på det viset?”

“Lämna dem till svärmor? Så riskabelt är det väl inte, hva? — Men det som värre är, det är att jag måste ut och vigma mynt.”

“Men hvarför skulle mamma...?”

“Vi bara lånar dem åt henne på en tid, begriper du, medan den här väderleken fortfar. Det är sällan jag har något att låna ut. Det står här skrifvet — ‘håll till godo med lilla Adam och lilla Eva på sex veckor.’”

“Sex veckor!”

“Ja, jag drog till med sex veckor, det låter så karaktärsfast. Vi ska' hoppas att de inte hinna bli allt för mycket uppfostrade på den tiden.”

“Jag senterar inte alls det här gycklet.“

Unga frun satt fortfarande på sina höga hästar. Men Figge tog henne på sitt gamla pojkaaktiga sätt i båda axlarna.

“Vill eller vill inte?“ sade han i sin skämtsamma ton. “Hvem var det som sa' vill? Upp och packa, men glöm inte skizzboken och akvarellväskan, så dänger jag ut och viggas schaber, för det är i alla fall hufvudsumman. Och i kväll så reser vi.“

“Hvart då? Det vore roligt att veta.“

“Ut i vida världen, så långt jernvägen räcker, — två lefnadsglada pojkar, som gå här och börja mögla, och som måste se efter om de glömt sin ungdom kvar nå'nstans där ute. Till exempel till Grandville och salta in oss af hafsvattnet eller till Barbizon och smaka på mère Chevillons chablis och måla pumpor, — herre je hvad det skall bli snobbigt! Skicka af ungarna på eviga minuten, adjö på dig Adam, frid med dig Evis, packa, packa, packa, men lämna allt öfverflödigt, är du snäll. Nu skall jag svänga min vigg. Här skall valsas!“

Han var borta.

Men med aftontåget foro herr Figge och fru Pelle söderut öfver järnvägsbroarna och genom tunneln bort från hela Stockholm med allt hvad däruti var.

Figge hade hatten på nacken och såg mer pojke ut än på mycket länge. Han hade haft

bondflax i dag, allt sedan den kollossala idéen runnit upp i hans hjärna. Pengar hade han fått, Adam och Eva voro placerade, Pelle hade varit hos föräldrarne och tagit afsked utan att kunna få klart för sig, hvilken min hon egentligen borde visa. Hvad skall folk säga? hade hon frågat ett halft dussin gånger. Inga afskedsvisiter, det såg underligt ut, det var ovänligt...

“Afskedsvisiter!” sa’ Figge. “Man är dock ingen dräng förr än man vill vara det, och det bör man dröja med så länge som möjligt.”

Afskedsvisiter! Han kom i håg vid deras bröllop, hur hela slakten och halfva världen stod i kö för att pussa Pelle och lipa en skvätt i sällskap med henne och beklaga henne, som blef sliten bort från modershjertat, tattale liten. Var *det* något nöje, hva?

“Nej, skall man vara konstnär, så skall man vara lifvad och lefva så, att man känner att man lefver! Jag skall upp och titta på min atelier vid l’Observatoire, där gummans kissekatt kröp in genom dörrspringan om morgnarne. Och min utsikt med alla rutorna som blänkte genom solröken uppe på Montmartre...”

“Och så ska vi hälsa på Gerda och hennes amerikanare och se på hvad de ha uträttat — och vi ska’ gona oss i vår gamla trädgård. Där trufdes Pelle och mådde godt förr i världen, hva’ falls? Det är inte alls länge sen, hvarför skulle det vara länge sen, vi far dit ner nu och fort-

sätter och inrättar oss som vi vill ha det och lefver naturlif och ge katsingen hela världen.“

Han visade ut öfver landskapet, öfver björkar och tallbackar, som gledo förbi i vårskymningen.

“Det är magert“, sade han. “Grått och sträft. Men det är stil i alla fall.“

Han blef tyst, och hon satt också tyst i sitt hörn. Hon tänkte på Adam och Eva — de båda oförderfvade, som Figge plägade kalla dem — på hvad Figge sagt men också på hvad släktin-garna skulle säga.

Och tåget rasslade söderut, i lustig fart söderut.

Pelle var en förtryckt hustru, en viljelös, undergifven slafvinna. Men hon kunde ändå inte låta bli att skratta åt Figges lysande idé, fast hon aktade sig för att låta honom märka annat än att hon var djupt förnärmad.

Riktigt sig lik hade hon inte varit på hela sista tiden, inte sedan hon gifte sig. Och förut hade hon inte känt Figge och han hade inte känt henne.

Giftermålet hade medfört en så hastig och så häftig omstörtning af allting. Förlofningen med hvad därtill hörde var mycket comme-il-faut — och roligt var det att gå som fästmö i Stockholm. Men sedan hade allt kommit liksom flygande på henne — resan, hemkomsten, inflyttningen i en våning, som stod färdig. Innan hon visste ordet af, hade hon två barn och ett stort hushåll. Figge syntes inte mycket till — när han syntes, var han för resten i vägen — och

han förstod henne inte. Hade hon inte haft mamma och tant, skulle hon varit att beklaga. För öfrigt var hon *ändå* ensam och olycklig.

Det var med en viss resignation, hon tog sig för att hålla sitt hushåll i ordning — modern gjorde förstås det mesta. Att leka med barnen och se om dem var det enda roliga hon hade, och hon var stolt, när väninnorna sade att Eva var en liten skönhet men att Adam var sin pappa upp i dagen. Det sista var *också* sant, och den likhet som ej fans arbetade sig ungen till genom att apa efter pappas sätt att draga upp ögonbrynen och sätta näsan i vädret, så att han såg ut som en äkta tjufpojke.

Hon kände ej rätt igen sig själf. Ibland grät hon öfver att allting blifvit så annorlunda, ibland öfver att ingen brydde sig om henne och därför att ingen tyckte synd om henne, och ibland öfver att hon själf blifvit så elak och tråkig och outhärdlig.

Men ingen skulle få se hennes sorg. Och därför stod hon tyst och liknöjd och aldrig riktigt uppsluppet glad mellan Figge, som nu mera behöll sina iakttagelser för sig själf men såg satirisk ut, och mamma, som med öfverlägset lugn behöll kommandot inom slakten.

Det var ju helt naturligt att hon skulle luta åt mammans sida. Figge var i själfva verket en herre, som hon helt nyligen alls inte kände. Det var mamma som stält deras hem i ordning, men

det tycktes Figge alls inte sentera. Han sade aldrig ett ord om att där var hemtrefligt eller att det var nätt, han var helt och hållet oberörd, han var för resten alls inte så munter och rolig som förr i världen.

Ju längre bort de åkte, dess klarare fick hon för sig att påhittet i själfva verket inte var galet — tvärt om — och hon skulle visat sitt mest älskvärda solskenslynne, om idén varit hennes och inte hans och om hon inte visat sig så sur och tråkig i första början.

Figge var lika nöjd om hvilken min hon satte upp. Karlen tycktes ha föresatt sig att hvarken se på henne eller tänka på hur hon kunde känna det. Och när blindstyret ingenting såg, så var det till slut inte roligt att dölja, att det i själfva verket *var* roligt.

Hon blef uppspelt och glad, skrattade så som hon skrattat förr i världen, då Figge var ny för henne, och hade lika stort nöje som han af allt de sågo.

Med fullt utslagen vår kommo de till Frankrike, på två timmar besågo de från sin vagn Paris i vårtoalett, då de åkte från bangård till bangård i en väldig krok genom boulevarderna under de jeunertimmen, och så sutto de på Lyon—Marseille-tåget, som förde dem förbi små idylliska städer vid Seinens stränder, förbi trädgårdar, där fruktträden stodo snöhvita af blommor, öfver feta åkerfält i det jämna grå solskenet, förbi oändliga al-

léer af mariga popplar med en liten ruska högst i toppen och förbi Fontainebleaus royalistiska gamla park.

Där sattes de i land vid en landtlig station. Och på en skramlande bondvagn skjutsades det unga paret en solig landsväg fram till en grå hop af stenhus och in på en gård med ankor och tuppar och en käring i blått förkläde.

Man är på gamla tomter, i Grèz, i det historiska Grèz.

Man kommer in i matsalen bland bullersamma amerikanare och stela misser, och man äter middag som ett nästan nygift par litet af sides från världsmänniskorna. Figge känner sig rörd och är tystlåten. Strax man slutat äta försvinner man. Man gömmer sig i trädgården, man tar båten, som ligger kvar vid bryggan, och man rör uppför ån.

Det blir mörkt i ett nu, men bakom den låga stranden stiger månen upp och kastar sitt glitterstänk ut öfver vågen. Stränderna äro ej alldeles de samma som förr, det är något hemlighetsfullt med snåren, de små pilarnas fantastiska konturer, den svarta ruinen uppe på höjden, den gamla stenbron, och tystnaden och mörkret rundt omkring.

Månen höjer sig och bleknar, och guldregnet på vågen blir silfver. En sydländsk afton, mild, stilla, mörk men varm.

På morgonen, då Figge stod och knöt sin

artisthalsduk i en knut som skulle se "så där händelsevis" ut och gnolade "Slå alla sorger bort uppå jorden", så kom Pelle in, varm och frisk som vårmorgonen själf, med ett helt fång blommor.

"Ser du, allt det här har jag fått af père Morot."

Figge var en smula närgången mot blomster-skörden.

"Jag tror du har själfva våren med dig in", sade han.

Och Pelle log sitt gamla leende:

"Jag var nere vid ån. Tänk att den där gamla lustiga ankburen står där än! Och — det är löjligt att säga det — men jag kände mig som om jag fått igen min allra första ungdom. Ja, det är dumt och barnsligt men..."

Hon slog sina armar om Figges hals och gömde sitt ansikte vid hans bröst. Han lutade sig ned och kysste hennes hår men sade ingenting. Hvad skulle han också säga?

De sex veckorna ha växt till ett år och mera. Det är högsommar.

Åter sitta Figge och Pelle målande bredvid hvar andra, han med cigaretten i munnen, knoppmössan på nacken, solbränd och artistiskt chic, hon — liksom första gången hon sökte upp honom på ängen hemma i Sverige — i bredskyggig halmhatt och ett stort målarförkläde.

Paraply ha de ingen, de sitta i skuggan af trädgårdsmuren med dess frodiga klängväxter. Här är fransk gråstämning, ett himmelrike för friluftsmålare, dag efter dag jämnt, lugnt solsken, som silar ned genom skyarnes hvita flor. Här är gassig värme, en fridfull idyll — bönder som gräfvä och gummor som rota i trädgårdslanden, amerikanska artister, som måla energiskt och ge hela världen en god dag. Och öfver slätten, mild, bördig och fet, glider jernvägståget hvar an-

nan timme med mat från provinsen till Paris och med turister på väg till södern. En liten undan- gömd vrå af världen helt nära dess medelpunkt, midt inne i la belle France, som gör skäl för namnet.

Med säker hand anlägger Figge färgtonerna på sin dukbit. Han såsar ej nu mera som under valptiden, har inte färg hvarken på sina kläder eller i ansiktet och behöfver inte ställa sig på hufvudet för att kunna beräkna valörerna. Han är ej längre vindflöjeln, som aldrig vetat hvart han sträfvade utan lät instinkten drifva sig fram.

“Är det kraftigt nog, hva?” säger han åt den sidan där Pelle sitter. “Det skall vara så det ångar af marken, ja’ gu ska det så!”

Pelle svettas och vrider sig. För henne vill det alls inte lyckas, det blir bara klumpigt och rått. Figge har tagit ifrån henne de spetsiga hårpenslarna, svurit på att han reser sin väg och tar ut skilsmessa på fläcken, om hon målar landskap med dylika stoppnålar, och kastat till henne några af sina platta breda ’borstisar’.

Och så sitter han och hvisslar och bryr sig katten om henne, ser inte hur hon skrapar ut och gör om utan att ändå kunna få luft i färgen, och hjälper henne inte ett tecken. Han sitter något framom henne och hon tittar oupphörligt öfver hans axel på hvad *han* målar — liksom om det skulle tjäna någonting till!

Till slut kan hon inte stå ut längre.

“Figge du!” börjar hon i ynkelig ton.

“Nej!” svarar han utan att upphöra med hvisslingen. Det betyder: Stör mig inte!

Efter en stund säger hon ut i luften:

“Jag kan inte tänka på annat än på barnen.”

“Ska vi fara hem och räkna dem?” säger Figge och plirar med ett öga bort till henne.

“De kunde komma hit“, menar Pelle och ser ut i rymden.

“De skulle förkyla sig. För de skulle få sitta naken modell här ibland blommorna.“

Figge ritade med penseln i luften, hur han tänkte sig sina modeller.

“Hvad säger du om det? De röda stockrosorna och det där gula mojet. 'Det första människoparet' skall taflan heta. 'I jordens lustgård', kan man lägga till.“

Pelle måste småle åt tanken på de båda små där ute i solskenet, i det mjuka gräset midt i detta öfverflöd af praktblommor.

“Hvad skulle det första människoparet ha för sig?“ frågade hon.

“Åh, när de var så nybörjare, så slogs de antagligen.“

Därmed var dialogen slut och Figge åter in i sitt arbete. Måla *eller* prata, det var regeln.

När han sedan gått in för att stjäla en tub kremserhvitt — det franska paysaget äter ju kremserhvitt, så gud sig förbarme! — ur mr Bakers låda — amerikanerna äro praktiska och förut-

seende människor — så lade hon sin palett i gräset och flyttade sig öfver till Figges stol. Och där satt hon, när han kom igen, med armbågarna på knäna och såg på hans studie, som det "ångade" af.

"Jaså, Pelle ämnar också låna sig färg!" sade han och lade sin stora hand på hennes hattkulle.

"Jag ser det går inte." Hon steg upp. "Inte för mig! Jag duger inte till det."

"Äh, knåpa på du! Det är i alla fall bättre än att sitta och undra, om det är Adam eller Evis som grinar just nu."

"Och en sådan man jag har fått! Han är inte snäll mot mig."

"Det var det oförskämdaste jag har hört — är någon elak mot Pelle?"

Han slog armen om hennes spåda skuldror och kysste henne bakom örat. Så skrattade de båda två och så slog hon sig ned i gräset. Figge gjorde den anmärkningen att, om det varit han, så skulle han med all säkerhet ha satt sig precis på paletten, som låg där färdig. Så tog han sina penslar och sade:

"Slafvinna, rulla mig en cigarett.

Men à propos det, så låg där ett bref till madame."

Han höll det i vädret. — "Nej, stopp litet, hvad får jag först?" — Och sedan fick hon brefvet.

Från mamma! Och barnen ha skrivit sista

sidan full på sitt eget alfabet. O de söta, väl-signade småkrypen!

“Figge!” utbrast hon med ett tonfall, sådant att han ej svarade nej den gången.

“Figge! Åh, det här är alldeles förfärligt! — Nej, jag kan inte — du får läsa det själf.”

Figge sade bara “Åh katsingen!” när han läst nyheten. Den var verkligen oväntad.

Svärfar stod i begrepp att slå vantarne i bordet — dåliga konjunkturer etc., förbindelser till firmor som etc. etc., förlorat på husbygge etc. etc. etc. — vi måste vara ståndaktiga i olyckans och pröfningens dagar...

“Jaha, ja det var otrefligt, det var det! — — Men Pelle liten, gråter du!”

“Hu hu hu! Nu bli vi fattiga. Och stackars mamma och stackars pappa!”

“Tja! *Vi* ha då aldrig varit rika precis, och det gör sak samma för resten. Vi ska hoppas att det reder sig för svärfar.”

“Nej“ — snyftade Pelle — “det kan inte reda sig. Man skall skriva upp allt hvad de eger och har — till och med deras klockor — och bords-silfret, det skref mamma — och sälja alltihop på auktion...”

“Nånå, det är inte såldt ännu.”

“Vi måste ta barnen“, fortfor Pelle. “Och aldrig får du sälja någon af dina taflor! Hvad ska vi lefva på?”

“Vi ha väl inte lefvat på svärfar, vill jag

hoppas? Var mans lugn för resten. Ha vi inte pengar, så få vi äta bröd. Och kastagner, det är billig mat. Se nu glad ut, så skall jag skrifva och interviewa svärfar.“

Pelle kunde inte återhålla ett leende mellan tårarna.

“Jo, då fick du veta mycket! Nej, låt mig skrifva och fråga mamma.“

“Men gud nåde liten, om hon inte skrifer att *våra* affärer blomstrar och kommer att göra så i alla världens tider.“

Han klämde ett berg af mr Bakers kremserhvitt ut på paletten och slog sig sedan helt lugnt ned på sin målarstol. Det bekom hennes man ingenting att föräldrarna skulle förlora allt hvad de egde, därför att pappa blifvit bedragen i affärer. Han var lika glad — bara han fick måla — och fast han ingenting fick sälja!

Han var redan inne i arbetet och hade glömt allt annat. Det fans ingenting annat till för honom än det där trädgårdshörnet med stockrosorna, melonerna och den gamla muren. Måla, bara måla!

Pelle plockade tyst ihop sina saker och gick, fick en nick af honom, då hon vände sig om för att se efter, om han *helt och hållet* glömt hennes tillvaro — och försvann uppför trappan till terrassen.

Hon stälde in målarskrinet i biljardrummet, som tjänade till magasin för färdiga och ofärdiga

studier, stora dukar som skrapade mot taket och småstudier, som voro fästade på väggarna litet öfver allt.

Där inne glömde hon sig en god stund, tittade på Figges andel af studiesamlingen — ofullbordade saker men friska, käckt och trotsigt, känsligt och ärligt gjorda. *Det* dugde hon till att se, fast hon inte själf dugde att måla.

Figge, han dugde! Och med ens gick det upp för henne, hur duktigt och manligt det var af honom att inte för sin egen del bli nedstämd öfver pappas olycka. Han hade bestämdt aldrig haft en tanke på pappas pengar. Han hade aldrig ens varit glad öfver att få en våning med möbler och allt till skänks. *Då* hade hon ansett honom oartig och obelevad, men nu förstod hon honom. Han var bara glad öfver att få *henne*.

Hon tog tankfull en trasa och suddade bort sin egen våta, fegt och tveksamt anlagda studie, läste sedan igen sitt skrin, stoppade nyckeln i fickan och gick upp för att skrifva brevet.

“**P**atriot? Gewiss, meine Herren, ich *bin* ja Patriot. Aber — sehen Sie — die Rückkehr nach dem Norden ist doch nimmer . . . *libis*.”

Det var i vaggonen. Man rasslade i ursinnig fart fram öfver Lüneburgerheden, som ingen människa ville se åt. Figge var ond öfver att tåget hade så förbistradt brådt — alldeles som man inte skulle komma hem tids nog. Och han hade gifvit sig i slag med reskamraterna, pratade tyska och blef godt förstådd, äfven när han sade att resan hem var så lagom 'libis'.

Själ f var han vid allt annat än godt lynne. Men han hade fattat sitt beslut.

De måste hem, Pelle och han — hon till barnkräken och han till arbetet. De båda ofördärfvade kunde inte gärna öfvertagas af svärfars 'gode män' och att skicka dem till Frankrike hade sina sidor. Där var dåliga tider för öfrigt

— och så fattade Figge det hjältemodiga beslut att fara hem igen och taga friska tag, visa stockholmarna hvad modern konst är och på skarpaste allvar upptaga kampen för tillvaron.

Förra gången de bodde i Stockholm hade de ju ingenting uträttat, annat än bott i svärfars våning och — som Figge framställde sin samvetsfråga — “haft en skruf lös båda två, hva?”

Pelle nickade med tankfull och allvarsam min till svar. Hon längtade hem, längtade efter barnen, efter en verksamhet i sitt *eget* hem. Hennes målarskrin stod fortfarande stängdt.

Hon visste nu huru denna utrikesresa uppfostat henne. Bröllopstrippen hade blifvit utan resultat — utan annat resultat än Adam och Eva. Men nu hade hon funnit sig själf, nu visste hon hvad hon ville och hvad hon hade att göra.

— Det visste Figge nu liksom förr — och det kunde ju inte tänkas, att *han* skulle annat än arbeta sig fram, lika litet som det kunde tänkas att han skulle tröttna eller ledsna på att måla eller sätta något annat i världen högre än det. Pelle hade lärt att högakta sin man, och hon var nöjd åt att kunna och att få hjälpa honom.

Hon var inte slafvinnan längre, inte det nyckfulla barnet utan tanke och utan kraft. Det hade nog också retat henne att i brefven hemifrån höra hur slakten ojade sig öfver faderns konkurs och undrade hvad det nu skulle bli af henne och hennes man.

Hon hade numera ingen känsla alls af att vara bunden. Det var intet af resignation eller undergifvenhet eller surmulenhet i hennes tankar. Hon kände sig lätt och glad, som hade hon fått sin ungdom igen, och på samma gång stark och förtröstansfull.

Figges bästa vän, hans trofasta, modiga kamrat, det var det enda hon ville vara.

Men alla goda föresatser till trots hörde afresan från Paris norrut aldrig till lifvets nöjen.

Och Figge var trist, afgjordt trist, när de sutto i en trång täckvagn en regnig afton med en stor hoprullad duk som en fana snedt öfver vagnen, som för öfrigt var fullpackad af en hop lösa saker, köpta i sista stund. En ask med splitternya löskragar höll Figge i knäet och tvärs öfver hans knän sof en stor japansk docka, som skulle bidra till tvillingarnas uppfostran till moderna individer från fin du siècle. För öfrigt var Figge nu för tiden mer stadgad än någonsin, Pelle hade läst igen kofferten och hade reda på nyckeln, och han hade sålt två akvareller hos Goupil och hade öfverflöd på pengar till biljetterna.

Inga bekanta vid gare du Nord, hvarken afskedstagare eller andra björnar. Det var slut på den gamla glada tiden och *det* var förstås tråkigt, fast det för resten var lika treffligt — utom att resa från Paris, hvilket alltid var urtrist.

“Jag undrar hur många gånger jag har kuskat

den här vägen“, mumlade han på morgonsidan, när man rullade ut ur Belgiens svarta tunnlar och in i skogen af Rhenlandets fabriksskorstenar, som rökte år ut och år in, så länge han mindes dem.

Han satt dufven och med hängande mustascher. Han fick syn på en kypare, han grälat på en gång vid en station, och på en pudel, som han under tio minuters uppehåll på ett annat ställe narrat att dyka ner på hufvudet i en vattenflaska och som ännu lefde i högönsklig välmåga. I Köln måste han in i damernas rum — jo, mycket riktigt satt världens talrika familj där igen, där den plögade sitta hvar gång man kom dit, och äta en fin frukost eller en fin middag.

“De gör, ta mig hunnar, ingenting annat än äter“, sade Figge, när han efter en titt in i matsalen var instufvad i den tyska vaggonen. Där fann han en prisse som han sett förr och som hälsade.

Det var en holländare, som han någon gång bjudit på öl på något ställe. Nu kom han ihåg. De hade förirrat sig in i ett kotteri, som for till skyttefest någonstans och de hade varit med på festen, hur det gått till, och Figge hade gått vilse i några löpgrafvar, som gingo betänkligt i zigzag på morgonkvisten efter festen.

Herrarna kollationerade som bäst sina gemensamma minnen, då vid en station det trädde in

ett par tyskar, som Figge stött ihop med i en omnibus i Kiel.

Man omfamnade hvarandra och mötet befans vara ganz famos. Det var på hans bröllopsresa, de hade råkats, han kommer nog katsingen i håg den. Det var en wunderschön resa. Det var den här allerliebste, han haft med sig den gången, skröt Figge och höll fram Pelle, -- han bedyrade att det var samma en, han var ute vid en station och kom tillbaka med rhenvin och försökte sjunga "Ein König ist der Wein", och han kom öfverens med de muntra kamraterna om att det verkligen *fans* hyggliga tyskar och om att resor det var lifvet.

Tyskarna sjöngo något fosterländskt om öl och korf, och Figge, som inte ville vara sämre, aflöste dem med "ein skånisches Lied" och stämde upp:

"Sent om en aftonstund
kommer kaptenen hem,
hälsar: go' afton,
söta mamsell..."

men då slog Pelle honom på fingrarna och befalde sin herre och man vid sin onåd att hålla munnen och sjunga en annan visa.

Men nu var Figge inte trist längre. I öfverflödande lefnadsglädje slog han armen om hennes lif och höll henne fast, trots alla protester, medan han i andra handen höjde bägaren med den

rhenska drufvan och sjöng med känsla och öfvertygelse:

“Flickan är knarsti’,
men hon går liaväl an,
bara man tar ’na,
sätta i famn —
kyss och klapp ska’ hon’ ha,
om det ska’ vara bra...”

Och tyskarna applåderade och sade att det var en veritabel Rembrandt.

I Hamburg skakade man hand med gossarne, som viftade med hattarne och ropade “Auf wiedersehen!”

“Ja, var lugna för det!” skrek Figge på svenska.

Nu hade han emellertid försinkat sig med afskedet och med att söka efter löskragarna, som han stoppat någonstädes i vaggonen. Till slut hittade han asken tom. Det var alltid något! Kragarna hade någon geschäftsman annekterat.

Upp i en droska. Minuterna voro dyrbara, om man ville hinna med Kielertåget, som gick från den andra stationen — den med det katolska namnet.

“Nach Katolikthor!” sade Figge åt kusken.

Denne skakade på hufvudet och satt lugn som en kogubbe utan att sätta hästarna i gång.

“Munkthor!” befalde Figge.

Samma lugna skakning på hufvudet.

“Priesterthor!” föreslog Figge. “Inte? Kardinalthor!” högg han till.

Nu blef han arg.

“Nå, Påfvethor då!” skrek han ilsket, fast han bestämdt visste att det namnet var galet. “Det var då sju hundra millioner...” och så svor han på sitt hemlandsmål så förfärligt, att hästarna utan vidare uppmaning satte af i fyrsprång och utan vidare besked trafvade genom gatorna fram till den andra bangården, som bar inskriften: “Klosterthor”.

“Ja, det var ju ungefär det jag sa!” muttrade Figge.

I samma minut satt man instufvad i vaggonen och ångade genom Anlagen, förbi en trädgård — natürlich mit Tingel-Tangel — smaklöst brokiga damer, strama uniformer, familjer som drucko bier ur jätteglass, kvinnfolk som stickade strumpor...

Och på morgonen genom det frodiga Sjælland — i droska genom Köbenhavn och svensk frukost på färden öfver sundet med mycket mat och med lilla supen, som “verkade” som en gammal bekant och som Figge vid detta högtidliga tillfälle tog med mycken andakt och efter att ha uttalat den gamla trollformeln: “go mår'n!”

“Patriot? Gewiss — ja, ich *bin* ja Patriot“, sa' Figge, när han fick se skånska slätten på ömse sidor om tåget.

Man var hemma, ja, mitt lif, var man så!

Medpassagerarna talade oförfalskad skånska, hafvet blänkte som en skarp knifsegg vid synranden, alldeles som det plägade lysa en till mötes, då man kom rasslande norrifrån och skulle ut. Lund stod som en liten samling af leksakshus uppställd midt på slätten som på en bordskifva, och mjärdarna vid Ringsjöns utlopp hängde kvar på sina gamla platser...

Man var hemma.

Tystlåtna och allvarsamma åkte de från Skåne upp genom det steniga Arabien i gråväder och duggregn. Och då de morgonen efter en lång natt sågo Södermanlands björkar susa förbi utanför fönstren — och de röda banvaktshusen med sina stora siffror på farstukvisten och backarna, där snön låg orubbad kvar sedan vintern, tog Figge Pelles hand och frågade:

“Är liten glad nu?”

SjälF var han trist, trots den högt proklamerade patriotismen var han trist. Och han kände inga känslor alls, då Katarina kyrktorn dök upp öfver backarna och då den sista tunneln med ett ryck drog undan sina sotsvarta gardiner och Stockholm bredde sig i all sin härlighet på ömse sidor om tåget, som hvisslade 'här är jag' och frustade och flåsade som en tröttkörd häst med stallet inom synhåll.

“Det här kan man egentligen förut“, var det enda Figge hade att säga i denna stund.

På centralplanen högg han fatt i den vagn

som stod närmast, hvilken var en släda, den enda släda i raden. Torget låg fullt med snösörja, men när de åkte in på gatorna, befunnos dessa vara alldeles sommartorra. Medarna gnisslade argt och ohyggligt mot gatstenarna och Pelle skändes öfver att komma inåkande i Stockholm på det sättet. Men Figge fann det originelt att ha valt den enda släde som var ute den dagen — det var alltid en aning om nordens vinter, som de suttit öfver nere i Frankrike.

Och så gnisslade det återvändande herrskapet fram till svärfars port.

“**N**u har jag varit och tittat på stan.”

Det var när Figge kom hem fram på aftonen.

“Högst gentilt, nya hus med torn och flöjlar. Stan har lagt sig till med snygga gångkläder. Söndag är det nu igen och allt folket går i likprocession i torget — alla i samma takt som om man drog dem i ett snöre.

Jag var öfver allt. Jag var på museet, de hade köpt nya tablärer af vår nationella svenska skola. Per Tufvesson hade en 'modersglädje' där, som han inte *borde* ha någon fadersglädje af. Jag träffa'n för resten i torget. Du mins väl Tufve? Han har tillväxt i ålder och visdom och sa' ingenting om sin fattiga mor men väl om geschäftet. Han har skänkt en tablå till bazaren för jag mins inte hvad och krånglade sig till 'literis' för den barmhertiga gärningen, och en skänkte han till prinsen af Otahejti eller hvad

karlen hette och fick en stor husorden och är såverad. Han hör till inget parti förstås — har sin egen åsikt för sig — själfständig gud bevars — och sa', att man måste lägga an på folks svagheter, om man vill komma någon vart.

Han kommer nog nån vart. Han frotterar sig mot statsråd och riksdagsgubbar och har lärt att jobba sig till beställningar. Han talade i beskyddarton och jag kan räkna på hans bevägenhet, om jag är snäll.

Jag har träffat alla människor. Manche — ja, den känner inte du, han målar hundar för resten och hästar. Nu skall han sälja alla sina taflor på auktion, fast han vet att det förstör marknaden för honom. Alla andra ha lotterier, sa' han — både folk som kan måla och som inte kan.

Den enda som säljer sina tablåer på vanligt hederligt sätt, är en brukspatron — jag gitter inte minnas hvad karlen heter. Han har fullt upp af vänner och beundrare och han odlar deras intresse för hans pengtyr. Och så snart han hör, att någon som inte anat oråd sneglat åt hans taflor i boden, så ger han sig inte innan han får sälja. Han slår ner priset, tills det lyckas.

Så träffade jag gamle Luffe. Stackarn, han var utkörd ur sitt kyffe borta vid Bellevue, fast han "hade lofvat att betala 100 kronor i hyra", som han uttryckte sig. Värden hade dragit in en lokomobil i rummet — med skorstenen ut

genom rutan — och fyra gesäller satt i hans säng och åt smörgås, när han kom hem. Då måste han samla i hop sina målargrejor och gå sin väg.

Och det är en talang, en af de bästa vi ha! Men han har inget affärshufvud och det är illa af honom.

Jag blef trist af att höra på den gamle gossen, och så for det i mig att jag skulle upp till Svante Ulf och se hur han hade det.

Nu skall du höra! Jo, direktörn var hemma. Var så god och stig in.

Ja, jag var så god och steg in i Svantes rum. Där var folk förut, döttrarna i huset. En låg raklång i sin pappas fina renässanssoffa, den andra hade en näsduk knuten om hufvudet och en korg på armen.

Jag sa' 'frid och fröjd, småttingar', och presenterade mig och sa' att jag händelsevis var pappa till Adam och Eva. Men då sa' hon, som låg och drog sig i soffan, så här:

“Jag är mamma. Vi leker att jag är mamma. Och Greta är jungfrun. Greta skall gå ut på ärenden och skaffa mat.“

Små grytor! sa' jag.

Så kom Svante och så kom hennes nåd in, och jag blef bjuden att stiga in i salongen och ta en kopp kaffe.

Där hittades ett kvins, som pladdrade franska och var nyfiken på mig, och två förnäma systrar, som var ovanligt angenäma damer. Den ena

satt som en eldgaffel och teg — den som tiger syndar inte — hon hade så märkvärdigt godt hufvud, talade man om, och då rynkade hon allernådigst på näsan. Den andra talade med kvinset om 'mauvais genre' och båda hade likadana näsor med samma kurfva på takåsen. Och hennes nåd berättade att herrskapet skulle flytta i höst, därför att de bodde så trångt. Ja, de såg ut för litet af hvarje! Och där kom en nåd till, som frågade om inte Paris var en betydligt omoralisk stad, och kvinset, som babblade franska, knäpte i hop sina händer och såg i taket och sade 'oh!' så uttrycksfullt, så hon måtte ha reda på't.

Men fru Svante förklarade att det fans intet hemlif i Paris, och hemtrefnad var ändå det förnämsta af allt, sa' hon och nickade åt Svante, men han tycktes inte känna sig vidare träffad.

Hon var nöjd att slippa bo i Paris -- lifvet där hade blifvit så rått under republiken, så det dugde inte för henne.

Jag sa' dem ett och hvarje, och jag drog fram med hur bra Pelle trifts där ute, fast hon ändå var ett menlöst flickebarn af den svenska kråkvinkelskalibern.

De gjorde inga invändningar — det är fint folk med uppfostran — men tanten visste besked om att artisternas fruar där ute voro så beklagansvärda. Tänk att inte ha någon jungfru! Eljes pläga de muttra öfver att de ä' tvungna

att dras med en tocken. "Fråga hustru min, om hon var att beklaga", sa' jag och blef arg. Men tanten sa' "Stackare!" — det var om dig det — och majstängerna såg välvilliga ut, för det var damer med uppfostran, och en frågade om jag hört Ödmann och om jag hört maken och hennes nåd frågade om inte Tufves tafla var förtjusande och så kom de till sist öfverens om att jag var en 'difficil' herre.

Hennes nåd Ulf har börjat måla. Hon tar lektioner i akvarell för kapten Budde, han som målar de söta interiörerna från möbelmagasin med eller utan nyfriserade små barn och nygifta i smekmånaden.

Men Svante såg kanske att jag skämdes, för han drog mig in till sig, just som jag ämnade säga det uppfostrade herrskapet några väl-valda ord. Jag tackade för en angenäm och på väckelser rik stund och kvinnorna sänkte sina näsor nådigt till afsked. Och när jag kom in till Svante, så kom jag i häg att jag frågade honom en gång, om han var kär i sin svärmor etc. etc. och sa', att det borde han vara.

Han har det för resten som han vill ha det. Han tycker det är roligt, han är nöjd, han är och förblir smålänning. Men kan han ha någon målarglädje ibland de där människorna, så vill jag vara skapt som en guvernant. De ha ju ingen religion, hans kvinfolk!"

Svärmor och tant åkte i hyrvagn upp för knaggliga backar på söder åt Maria-
sidan till.

Det var en stadsdel, som ännu ej kommit sig i ordning. Gatorna garnerades af grånade hus med svarta portgångar och stadiga jernkrampor, som höllo murarna ihop. Ibland funnos till och med fönsterluckor utvändigt, och i ett och annat fönster satt en ruggig papegoja från Karl Johans tid och försökte se ungdomsgrön ut.

Men äfven hit bort hade den nya tiden hittat och börjat spränga och reglera. Mellan de gamla stenhusen och de gamla mörknade träkåkarna hade ett och annat modernt femvåningshus trängt sig in, som när en *comme-il-faut*-dam gör visit bland inhysingarna på en välgörenhetsinrättning. Framför de nya husen var gatan utvidgad och jämnad men hade hvarken början eller slut, utan bergsknallar hade lagt sig midt i dess väg och

man hade fått bygga trappor och träbryggor upp till fågelbona, som hängde öfver bråddjupen, sedan berget inunder kåken blifvit så godt som bortsprängdt.

Herrskapsvagnen måste göra långa omvägar. Gatan urartade till en dammig väg med magert gräs vid kanterna och barnungar som lekte i sanden.

Tant och svärmor sågo menande på hvar andra och skakade betänksamt på sina hufvuden. Visserligen kunde man vänta ungefär hvad som hälst af Lars Eriks exentricitet, men det här var ändå *för* galet!

Ändtligen höll vagnen framför en port i ett plank.

“*Vi* skulle aldrig hittat hit“, var det första tant Pettergrund sade — med stark tonvikt på ‘vi’ — sedan de helsat på fru Elisabet och efter vanligheten funnit tvillingparet förtjusande. Småttingarna lågo för resten och bygde af sand något som de kallade Paris och där de ämnade bo, när de blefvo stora.

“Men *är* här inte vackert?“ frågade fru Elisabet.

“Landtlif och hafsluft och frid och fröjd“, sade Figge, och det var det enda han sade om lokalen, ty det skulle katten försöka att uppfostra gamla nuckor.

Herrskapet gick in och satte sig i soffan. Figge spatserade artigt efter och hans tankar flögo hit och dit.

Hvad heter den på latin, som inte kan se att det är 'styft' här uppe på bergen? Det var han som hittat på lokalen, och han var stolt öfver det dagsverket. Det var strax då de kommit till staden. Han hade nätt och jämt fått Pelle placerad hos svärfar med Adam och Eva i knäet och svärmor och tant och syster Alma och syster Viktoria och faster och elfvakaffe och visiter, som händelsevis inträffade just då . . . Han hade skaffat sig en hyreslista och en vagn på timme och gifvit sig ut att söka en våning.

Det dröjde inte länge förr än han kom hem-sättande. Han hade haft 'bondflax' — hvilket människan sade högt, fast där var främmande — han tog sin fru och båda barnen och satte dem i vagnen utan att taga någon notis om svärmor, som enligt naturens ordning borde följa med och ställa sin erfarenhet till ungherrskapets tjänst. Och så åkte familjen bort för att se på det 'roliga' hus han sparat upp — en smula afsides visserligen, men med en styf trädgård — hör ni det, pojkar! — gamla almar och ett par afsigkomna popplar — och utsikt sedan, utsikt som man aldrig i lifvet tröttnar att titta på, sjö och himmel och hafsvindar, när det blåser från öster. Ingen Grèz-natur, tvärt om, men friskt och stilfullt.

Barnen — pojkarna, som deras pappa nu hittat på att kalla dem — voro utom sig. De skulle få vara ute och ösa sand hela dagarna

och klättra i träden, och där fans ett dufslag och kattor och en stor hund. Pelle hade för öfrigt litet svårt att beskrifva fågelboet för de sina, när hon kom tillbaka efter den orienterande visiten uppe på samhällets höjder, och hittade därför på att be dem komma själfva och se på det, men inte förr än de hunnit få hemmet i ordning.

Att det var något galet med detta, det anade vederbörande, men då Elisabet var nöjd, så var det ju ingenting att säga — ännu. Hon hade blifvit så bestämd och sluten, lilla Elisabet.

Figge och Pelle styrde och stälde uppe i fågelboet. Han spikade upp sina bondväfnader öfver väggarnas banala tapeter, dekorerade med allt hvad han hade, åstadkom ett fantastiskt arbetsrum åt sig själf — där skulle han, 'min själ och lif' dekorera hvar det fans en hvit fläck. På några dagar voro de små tarfliga rummen förvandlade till en bizarr men väl ombonad och varm och treflig liten värld för sig.

Hade detta varit i fjor, skulle Pelle funnit det hela allt annat än *comme-il-faut*, fastän rummen onekligen voro nätta och den halft förvildade trädgården vacker. Nu var det annat, nu tänkte hon genast på hur bersån skulle ordnas och hur hon skulle bära sig åt med trädgårdslanden och om hon verkligen skulle skaffa invånare i höns-uset, som stod utan hyresgäster. Och hon sade till sig själf, redan innan det blef afton den första dagen, att detta ju var ett förverkligande af

barndomsdrömmarna om den lilla stugan med den lilla trädgården och de små husdjuren och allt annat, som småflickor önska sig.

Hennes glada lynne hindrade modern från att utsäga en enda af sina tankar om hela spektaklet, som i sanning upprörde henne. Elisabet hade på senaste tid blifvit riktigt besynnerlig, hon var sig inte lik. På frågan om hon ville vara med om syföreningen hos fröken Petterbom och om de gamla vanliga lördagsbjudningarna hos tant Petterström fick mamma ett gladt men bestämdt nej till svar. Här var så mycket att göra. Och hon ville visst inte gå ifrån barnen, hon som så länge varit borta ifrån dem.

Tänk, lilla Elisabet sade nej, sade att hon inte ville!

Mamma såg betydligt öfverraskad och litet sötsur ut men klappade sin dotter — vänligt som alltid — på kinden och kallade henne en riktig liten husmor. Men tant bet ihop tänderna, rodnade af harm och teg energiskt.

“Beskedliga människor för resten!” tänkte Figge, när vagnen rullade bort med damerna. “Men ’vi skulle aldrig ha hittat hit’.”

Emellertid trufdes Figge och Pelle kolossalt där uppe på samhällets höjder — och det utan att be någon om lof.

Mvå korta ringningar på portklockan, —
det var vännernas öfverenskomna signal.
Och den som kom, det var Svante Ulf.

Hela familjen fann han ute i trädgården och i fullt arbete. Figge satt med sin pariserbaret från gamla dagar på nacken och målade vårluft. På ena sidan om honom satt Adam och Eva på den andra och båda slaskade med vattenfärg. Pelle satt i det öppna fönstret bakom dem och höll på med gardinerna, som skulle sättas upp på verandan.

“Nej titta på gamle Apeman!” ropade Figge och var ögonblickligen uppe.

“Välkommen i det gröna!”

Han omfamnade den gamle kamraten och dunkade honom trofast i ryggen.

Ulf kom sig inté för att tala om hvilket svepskäl han hittat på för att komma hit upp

på södra bergen långt bort om all ära och redlighet.

“Här ha ni sannerligen tagit våren på allvar“, sade han i stället.

“Jo, var lugn för det!“ sade Figge och kastade paletten. “Härut, Pelle, och hälsa Apeman välkommen! Och ser du, här ska’ du få se“ — han drog Svante fram till barnen. — “De målar, min lif, och de målar efter naturen — *hva?*“

Lilla Eva kände sig hågad att sjunka genom jorden af blygsel. Akvarellen gömde hon bakom sig, men hon höll den försiktigt, så att den våta målningen ej skulle suddas. Men lilla Adam — en tvärsäker ung man, som det ej gick någon nöd på, klef utan tvekan fram till farbror, räckte fram sitt försök och såg honom orädd i ögonen.

“De börjar i tid“, sade Figge, “och de börjar med den rätta naiveteten. *Han* blir målare.“

“Det här är snällt, min gosse lilla“, berömde farbror.

“Äh, hönshuset står inte rätt i tonen“, invände Adam, tog taflan och satte sig igen med en hastigt energisk rörelse.

Svante kunde inte annat än skratta. Den lille tjocke pojken var så otäckt lik Figge, där han satt med sin viktiga min och plirade på naturen för att få valörerna klara för sig.

“Nu skall du se på vårt lokus“, sade Figge.

Man spatserade omkring öfver allt — till dufvorna och hönsen — “vill du ha ägg, ska’ vi

säga till att de värpa“ — ut i köksträdgården — “här gör man affärer, förstår du, jag har själf satt potatisen“, berättade Figge, där han, klädd i skinntröja, gick omkring på sin egen mark.

Där längst borta i hörnet skulle de ha ett lusthus, när man blef rik. “Och titta sådana motiv här fins!“ Pittoreska kåkar nere i bergsskrefvorna, de gudomligaste små trädgårdsmotiv med gamla kajutor, som seglat hit upp efter utstånden sjötjänst, gamla utsiktstorn, fruktträd och väderbitna dufslag och ren, hög luft — och staden långt bort och långt nere, simmande på Mälaren, som åter igen låg friskt vårblå.

“Vi ä' ute hela dagen“, sade Pelle, som följt med herrarne.

“Adam har målat ett snömotiv ute“, tillade Figge.

Det syntes minsann på dem att de lefde fri-luftslif. Solbrända och duktiga voro de alle samman, unga frun särskildt var inte samma människa som förr. Hon behöfde inte tala om hur hon trufdes här uppe i sin egen lilla värld, — det syntes på henne.

Så gick man in i atelieren. Där hade Figge längesedan utfört sina dekorativa planer. Byzantinska änglar i mycket själfständig byzantinsk stil sväfvade i taket, kronan, sammansatt af ett par horn och ett par kyrkänglar, som Figge skurit i trä, var obeskriflig, kakelugnen var målad i egyptisk stil med nilvass och storkar, på dörr-

speglarna voro Figge, Pelle, Adam och Eva afkonterfejade och på hörnhyllan stod Venus från Melos bredvid en dödskalle med fez på hufvudet.

Studier öfver allt på väggarna, en hel solig sommarvärld.

“Tack, gamle broder, för att du kom!” sade Figge, då herrarna fått sig en toddy och han tändt ljus i ett par kinesiska lyktor. “Här ser du hur jag har det. Och skulle man inte vara belåten, när en sådan liten älskvärd kvinna går och gör det trefligt omkring en!”

Svante gaf honom en hastig blick. Han hade blifvit misstänksam — skulle det där vara ett stickord? Men Figge såg så allt igenom hederlig ut, så där blef inte skymten af en misstanke kvar hos kamraten. Han stötte sitt glas mot Figges och gjorde ingen invändning.

“Och du kan tro det är roligt att arbeta och att det går undan och går framåt! Jag har sanerligen sålt två taflor i vinter, kan du tänka dig! Det mesta blir osåldt förstås, men det gör ingenting. Det är i alla fall andra tider nu mot när jag först hade mina impressioner på 'konstföredringen' och ansågs för galen. Smaken börjar ändra sig, hva? Man får se naturen djärft och ensidigt utan att få ovett för det — och det är minsann vackert så.

Jag har börjat etsa igen — och att teckna, ja du har sett gubbarna i Illustrerad tidning. Det är för att förtjäna schaber, eftersom man

inte kan lefva utan schaber. Men det är det samma, alltid har man resurser, bara man är lifvad.

A propos det, så titta på den där skärmen. Jag började måla den — med en massa pojkar som leker och slåss — bara skoj och skämt för att roa mig. Ser du att det sitter en lapp på den? Jo, kan du tänka, hit kommer en prisse från polisen och påstår att jag inte betalt mina kommunalskatter, — som jag väl inte *hade* betalt, kan jag tro. Jag bjöd prissen på en konjak och han frågade — hygglig och treflig karl, när man väl kom under fund me'n — om jag ville betala. Det sa' jag att jag var mindre hågad för, men satt det hårdt åt, ska de väl få sina slantar, sa' jag. Då stramade han upp sig, sen han druckit ur konjaken, och sa' att det var för sent. Och så satte han en lapp på skåpet och en på den här skärmen, och dem ämnade de lägga klorna på, i fall de inte fick pengar, sa' han.

Ja, jag fick brådt att måla pojkarna färdiga. Men så i dag så får jag ett bref från polisen — här skall du se det — jåså, nej jag har använt det, jag har torkat penslarna på det — och där står, att i morgon kommer de och tar effekterna, om jag inte har summan klar.

Kan du tänka dig så hyggligt! Att skrifva på förhand och varsko mig! Jag blef rörd, ta mig sablarne! Och jag fick brådt att göra mina gubbar till midsommartidningen färdiga.“

“Då hindrar jag dig“, sade Ulf.

“Inte, gosse! De bli klara till i morgon bitti. Tänk hvad byglarna ska bli flata, när de få schaber! Och när jag kommer med teckningarna se'n. Redaktören tror nog att jag vill drifva med honom — ser du, han är van att få vänta litet. Ja, det är roligt att lefva i alla fall!”

Där blef samspråk om de gamla gemensamma minnena, om Paris och kamraterna — samspråk med aktsamt undvikande af brännande frågor och brännbara ämnen.

Svante rycktes med så småningom. Han refned akademien, statens inköpsnämnd, konstföreningen, — konstvärlden var ett ämbetsverk och de, som ej voro byråkratiskt anlagda, hade intet annat att göra än att emigrera, sade han.

Och han, tänkte Figge, han tillhör inte oppositionen!

“Du skall resa ut — du är ju gammal och känd i Paris!” sade han. Han *måste* säga något vänligt åt kamraten.

“Jag tänker nog på det“, medgaf Ulf. “Kanske i sommar, när jag blir ledig.“

Han förde samtalet öfver på andra områden. Så slogos dörrarna upp och supén dukades i atelieren.

En treflig supé utan ursäkter för dess enkelhet.

Figge höll festtalet, som var kort och kärnfullt, och sedan höll han ett tacksamhetstal till värdinnan och bedyrade att “han var så grufligt belåten med Pelle“.

“Det vore ledsamt eljes“, sade Svante artigt och skrattande.

Här kände han sig hemmastadd. Här funnos inga dumma anspråk, ingen humbug, här var kärna och hjärtlighet, här visste man hvarför man lefde och här hade man glädje af lifvet. Här var det ju helt naturligt att man skulle hålla sig arbetsduktig och lefnadsfrisk.

“Tack — det var roligt att få träffa er båda!“ sade Svante, när han tog afsked. “Hälsa de små. Och — god fortsättning!“

Pelle stod i dörren och lyste med en lampa ut öfver trädgården.

“God natt, god natt, kom snart igen!“

Figge följde med ett stycke. Ulf tog honom under armen, då de gingo den tysta, tomma gatan framåt, där ett par sömniga lyktor dåsade. Och därifrån kommo de in på moderna breda stockholmsgator med prydliga hyreskaserner på ömse sidor.

Bäst de gingo arm i arm, sade Figge:

“Hör du, bror, du *ska* verkligen resa ut.“

“Jag har så svårt att komma lös“, sade Ulf i undvikande ton.

“Du skall stanna där ute.“

Svante skakade på hufvudet.

“Det kan jag inte.“

“Åhå, packa du bara in dina målargrejer och sätt dig på tåget. Det är den minsta konsten. Ge fan komitéer och protokoll och allt det där

jobbet, som utgör det så kallade konstnärslifvet här hemma! Ge dig i väg bara!”

“Jag har uppriktigt sagdt inte råd“, invände Ulf. “Det är dyrt att ha hushåll i Stockholm.“

“Tag hustru och barn och hela rasken med dig.“

“Hvad skulle jag då ut att göra?“ svarade Ulf utan betänkande.

Figge låtsades inte förstå.

“Du skall knoga och måla, det är ju det vi lefver för — hva? Hvad skulle man eljes taga sig till? Man skall sätta upp sin största pensel som flöjel på sitt hus — och dit den pekar, dit skall man titta. Men man skall inte titta dit någon annan pekar.“

Svante gick tyst en stund. Sedan sade han med sin vanliga lugna, torra ton:

“Nej, jag kommer inte ut mera — inte på allvar. Rent ut sagdt: jag vågar inte utsätta mig för att misslyckas. Jag är för inne i stockholmsvanorna, jag är för gammal, jag måste förtjäna pengar, en bestämd summa i månaden. Jag har endast ett att göra, sköta min tjänst och dess emellan stänga in mig och måla små taflor till Amerika. När skulle jag få tid att studera?”

Det är för resten jag själf som velat ha det så. Men hvad som grämer mig och gör mig galen, det är att allt samman tjänar ingenting till, att jag vunnit ingenting och har ingenting att vinna.“

Han stannade ett ögonblick. Nedanför tvärgatorna utåt bergen glittrade stadens gasprickar som en stjärnhimmel, nedfallen på jorden.

“Jag gick hit för att ha någonstans att ta vägen. Det är främmande hemma och jag fann mig öfverflödig . . .

Men svårast är det, ser du, när målarlusten blossar upp, — när jag känner att jag i alla fall duger till något, kan uträtta något, inte bara *har* kunnat.

Nu skall du inte följa mig längre.“

De hade kommit fram till Mariahissens gångbro. Svante köpte sin biljett.

“Du ser“, fortfor han, “att jag passar bättre till embetsman än till konstnär. Har jag inte rätt? God natt! Hälsa din snälla hustru och det unga målarsläktet!“

Figge höll kvar hans hand. Han hade svårt att finna det rätta uttrycket för sin tanke.

“Du skall sträcka på dig“, sade han och rätade ut sig själf. “Och skaffa dig armbågrum. Man är väl ingen dräng håller!“

“Jo, det är just hvad man är!“ försökte Svante att skämta. Men Figge hörde inte på honom:

“Man ska väl lefva, mens man är ung — när skall man eljes göra det? — och inte bara samla pengar — i synnerhet om man inte har någon glädje af dem. Man skall tänka: *quand même*, det vore väl själfvaste fan! . . .“

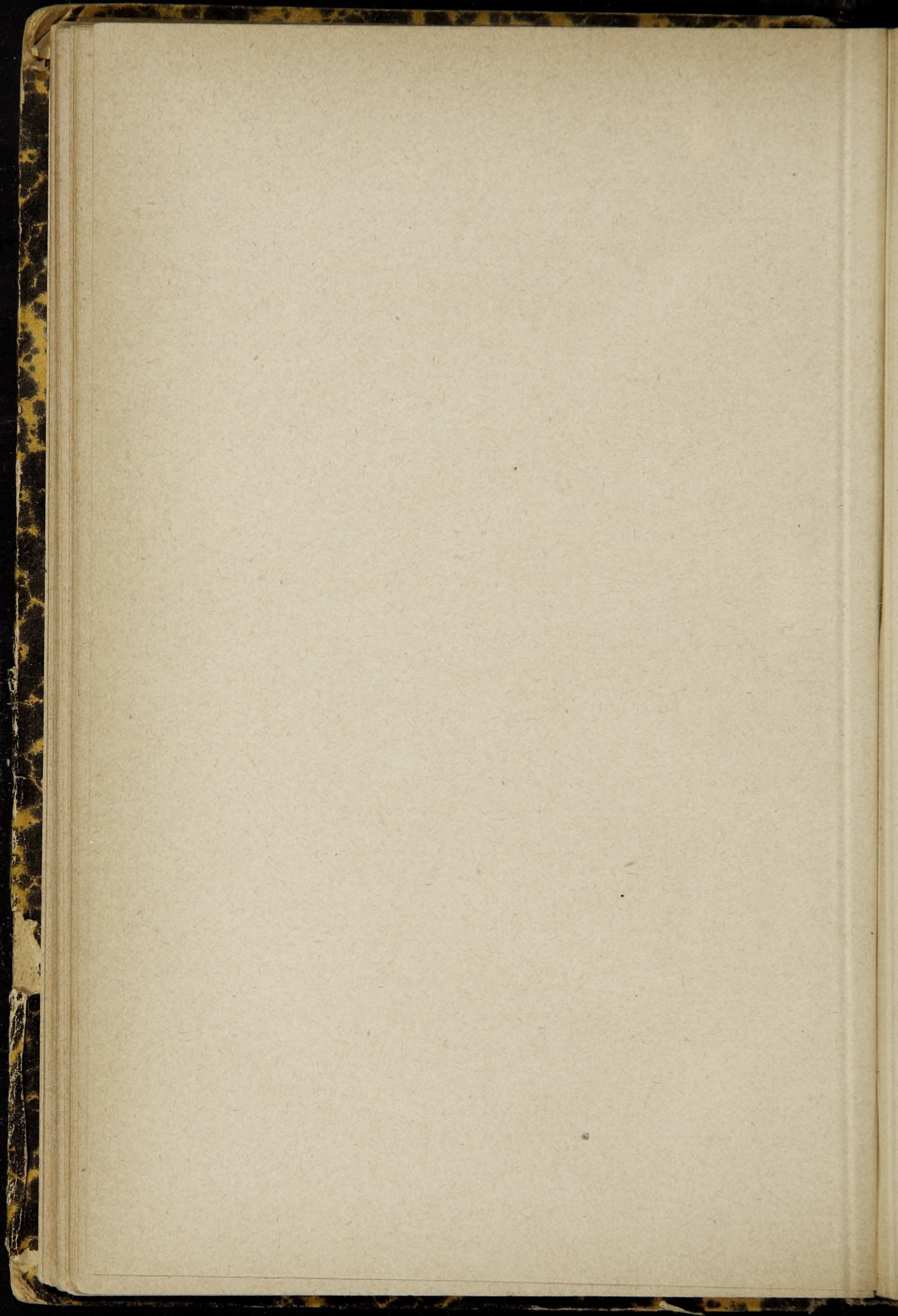
Och efter denna kraftyttring vinkade han

god natt. Svante steg in i hissen, som genast gled ned. Figge vände, köpte en cigarett och gick långsamt tillbaka ut öfver gränsorna för det civiliserade Stockholm, gick den tysta, ej stenglagda gatan fram. Där lyste hans fönster uppe i 'kåken', där väntade Pelle nöjd och glad, och där drömde "de ofördärfvade" — "pojkar", som de nu kallades, om hur roligt de skulle ha i morgon.

Cigaretten hade han tappat. Han hvisslade: "Das ist die Liebe" — och så figurerade han med lefnadsglada francäshopp framåt mot fyrbåken, som lyste i vårkvällen.

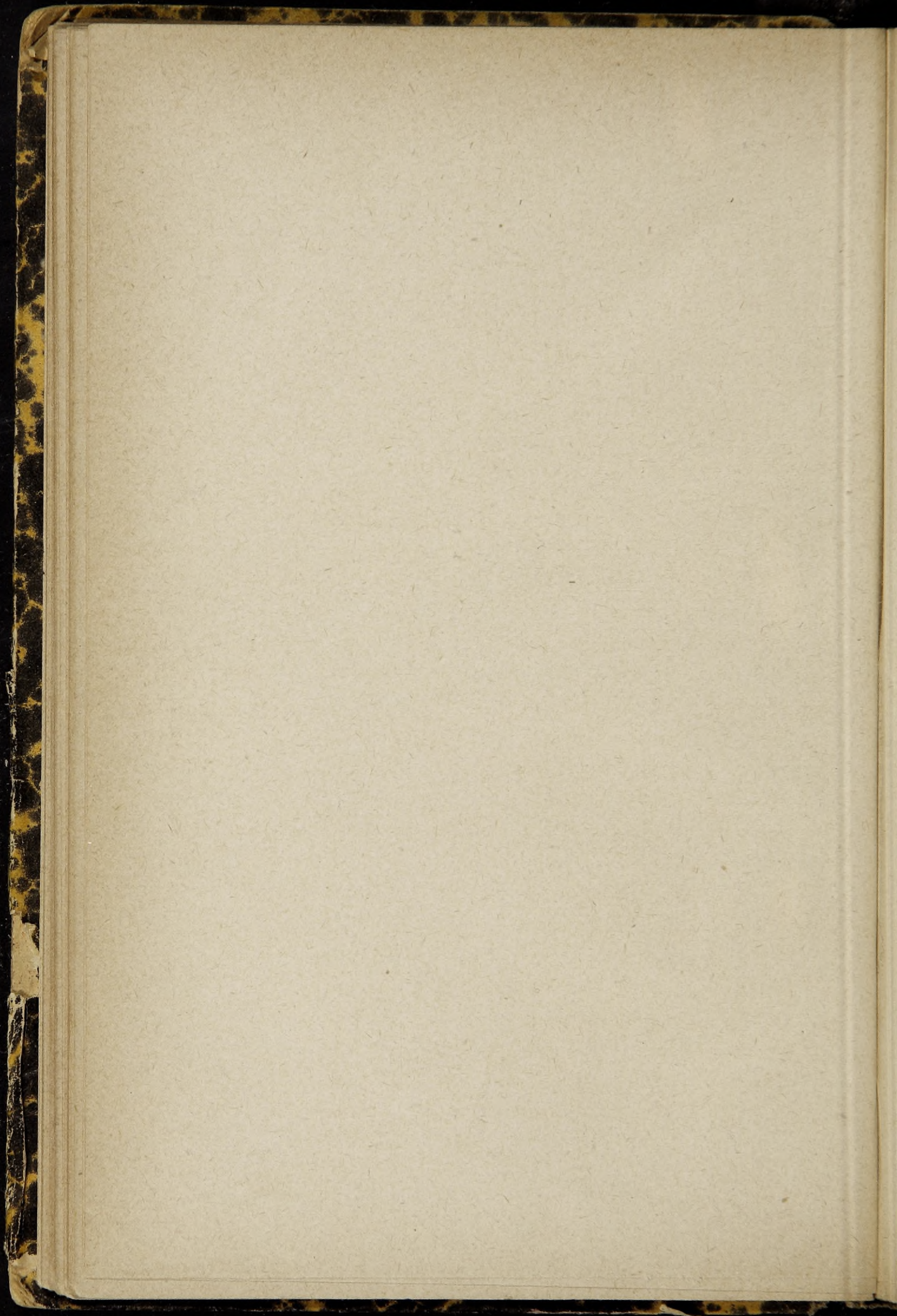
1888. 1890.

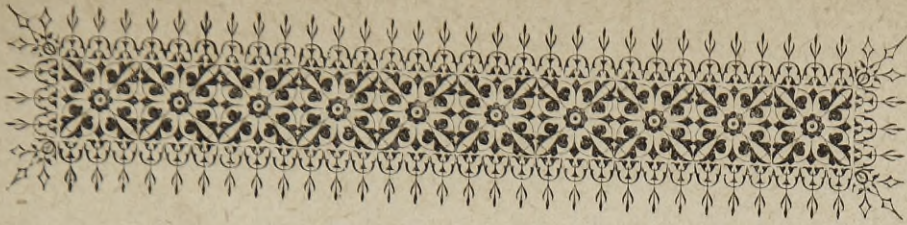

V J E R A

Det är på ett hotell i Berlin, jag nu sitter och skrifver i min resedagbok, följeslagarinnan på min studiefärd, och det är sista gången jag förtror mig åt henne, innan jag kommer hem.

För tre veckor sedan var jag ännu hemma i Schweiz, i det vänliga lilla Clarens. Men det synes mig ett år sedan den kväll, då jag stod på perrongen och tåget rullade bort med henne som ej ens såg ut från sitt vagnsfönster för att vifta farväl, sedan hon efter ett kamratligt handslag och efter att ha tagit emot min bukett stigit in i vagnen.

Jag fann ingen trefnad längre nere i Schweiz. Jag frågade mig gång på gång, hvad jag hade där att göra, jag blygdes öfver mitt dagdrifvarlif, och när jag försökte arbeta blef det lika uselt, allt jag kunde åstadkomma.

Menniskorna tråkade ut mig, dessa engelska träbockar och deras damer med sina evinnerliga

Hvad Figge blef.

skissalbum, de koketta tyskorna och våra egna intressanta landsmaninnor med svagt bröst. Den syntes mig endast fadd och innehållstom, denna lilla kosmopolitiska vidd, som jag nyss haft mitt stora nöje att studera. Till och med landskapet, det härliga oförgätliga landskapet, hade jag sett mig mätt på — de solstekta bergens guldttoner, de hvita seglen ute på den blå kristallsjön, trädgårdarna med deras blomstervärld...

Jag fann nu, hvad jag aldrig förr kommit att tänka på, — att jag ej hade rätt att gå där och latas dag efter dag, vecka efter vecka. Och jag kunde inte tänka på annat än på den bortflugna ryska flickan med de kalla ljusblå ögonen och det lugna, alltid lugna, bestämda uttrycket i sitt energiska ansigte.

Jag bröt upp och reste norrut, hemåt. Mitt stipendium var uppätet, och jag hade varit tillräckligt länge borta.

Jag drog mig långsamt norrut genom Tyskland, stannade några dagar i de stora städerna, såg på folket, inandades den moderna tyska luften, såg de gamla museerna — och nu är jag i Berlin, kejsarstaden, millionstaden, Athén vid Spree, *lumen orbis!* Jag går omkring som en blaserad turist på dessa enformiga storstadsgator, där trupper oupphörligt marschera förbi till folkets förlustelse och till en påminnelse om, hvilka tider vi lefva i. Jag stannar likgiltig framför stora bodfönster med *die hohen Herrschaften* foto-

graferade i tusen olika ställningar, jag sitter på kaféer, omgifven af strama officerare, civila eleganter med pariserchic och ej mindre eleganta damer af demi-monden.

Jag går i nationalgalleriet och ser på afmålade generaler och på bataljer med hänförda soldater jublande kring segraren, som ödmjuk blottar sitt hufvud och ger gud äran för blodbadet.

Jag går i Kroll och på Viktoria, jag hör die Meistersinger på operan, jag förströr mig och lefver berlinerlif, och *det* skall bli mitt sista minne från studieresan.

Och ändå — ändå är hon med mig här. I går såg jag henne komma emot mig på Königsplatz — hon kom gående i det skarpa solskenet, segermonumentet med sin klumpiga Borussia höjde sig öfver hennes hufvud, jag kände hur jag blef blek, och jag stannade ovilkorligen, — fast jag ju visste, att Vjera ej rest hit, att hon ej kunde vara här.

När damen kom närmare, visade det sig naturligtvis, att hon ej hade minsta likhet med Vjera. Hon såg mig utmanande i ögonen och gick lugnt förbi, utan att sedan se sig om. Men hon saktade farten, innan hon försvann mellan Brandenburgerthors kolonner.

Vjera var vid detta laget några hundratals mil borta, och vi voro skilda åt, ej blott af afståndet, utan af våra tankar, våra åsikter, våra förhoppningar, allt.

Hon hade ingenting, som fångslade vid första anblicken. Liten och mager, späd, men smidig, var den adertonåriga flickan ej den, som gjorde sig uppmärksam bland främlingarna i Clarens.

Men hon rörde sig helt och hållet obesväradt ibland dem. Hon brydde sig aldrig om att dölja, när hon hade tråkigt, och då hennes landsmaninnor blefvo för närgångna, dolde hon ej sitt misshag. Det var tydligt, att hon afskydde dessa pikanta skönheter, som visade en så märklig förmåga att intressera sig för allt hvad de hörde och alla de kommo i sällskap med, men som glömde lika lätt, som de lärde, och i själfva verket endast brydde sig om sina egna personer och sina egna framgångar.

Det är just detta, att hon var så säker på sig själf, så medveten i sitt sätt, så oberörd af andras åsikter, att hon var en menniska, som lefde sitt eget lif och tänkte sina egna tankar, — det var detta, som drog mig till henne.

Jag blef presenterad, och vi kommo att tala om landet där omkring. Därifrån hoppade jag in i sachsiska Schweiz, och hon sade något om Dresden och något om Sixtinska madonnan.

Jag kunde inte underlåta att nämna, att jag känt mig i någon mån sviken i min väntan på Sixtinska madonnan.

“Hvilket nöje att en gång få höra ett ärligt ord!” sade hon.

“Men taflan är antagligen flere gånger öfvermålad och restaurerad“ . . . fann jag mig skyldig att invända.

“Hur den *varit*, kunna vi inte veta. Nu ser den ut som en akvarell, och teckningen är märkvärdigt opersonlig . . .“

“Men uttrycket, fröken . . .“

“Det är själfullt — det är en vacker umbrisk flicktyp. Men det är lika bra på en gravyr.“

Min estetiska lärdom, som jag nu ansåg det vara min plikt att rycka fram med, slog ej det minsta an på denna kättarnatur.

Hon var i Schweiz med sin fader, en blek och giktbruten herre, som sköts i en liten vagn och som ofta satt i solskenet melankoliskt stirrande ut öfver sjön. Vjera satt bredvid honom med sin bok, alltid med sin bok.

Vi kommo hastigt nog öfver det första stadiet af vår turistbekantskap och upphörde att “konversera“. Hon var barnsligt öppen i sitt sätt, och likväl var hon minst af allt ett barn. Hennes fader, berättade hon, hade i sin ungdom hört till 'de misstänkta'. Han hade läst förbjudna skrifter. Böckerna hittades vid en af de vanliga husvisitationerna, han hade blifvit fängslad och förvisad efter att två år ha suttit inspärrad, innan saken kom före vid domstolen. Hans hälsa var bruten, och nu mera kunde man ingenting hoppas. Han var nu fullkomligt indifferent, talade aldrig i politik och aldrig om sin olycka.

Den hvitskägge gubben med det nervösa draget öfver ögonen, den vänliga blicken och det vemodiga leendet satt i sina ensamma tankar, sluten och liknöjd, talade blaseradt och kallt om obetydligheter — en man, som ingenting hoppades, men som förstod att sluta sin sorg och sina känslor inom sig själf.

Fader och dotter hade vistats i utlandet, allt sedan den gamles ende son blef häktad och dömd till Sibirien. Om han blifvit ditsänd eller hvart han tagit vägen, om han var lefvande eller död, det visste ingen.

Boris hade varit en svärmare, ett godt hufvud och ett godt hjerta, "han som de andra". Han var entusiast, han hade med sin hela själ hängifvit sig åt "saken" — han hade ju inte kunnat annat — och han hade naturligtvis fallit för den, "han som så många andra af vår bästa ungdom".

Vjera uttalade sina åsikter med ett lugn, som kunde det ej komma i fråga att tänka annorlunda. De hade helt och hållet genomträngt hennes personlighet.

Och hon *var* en personlighet, denna unga flicka, som stod på höjden af sin tids bildning, som lärde allt utan ansträngning, talade fem språk med samma lätthet och hade sin åsikt om allt, hon läst och lärt.

Hon kunde tala sig varm om broderns "olycka", så att hon för ett ögonblick fick färg på kinderna

och så att de stora ögonen glödde, men eljes behöll hon städse sin kalla, fasta blick, som liksom tog mått af den, hon såg på.

“Ni är då nihilist?” kunde jag en gång ej hindra mig ifrån att fråga, fast jag visste, hur dum och barnslig den frågan var.

“Nihilist!” sade hon utan att förvånas öfver frågan. “Ni är så löjlig! Hvad vet ni om dem? Ni har läst om dem i edra tidningar, ni har läst Dostojewski och Turgeniew och ni tror, att Bazarow är den stående typen för vår ungdom. Har ni då inte lefvat med de sista åren, inser ni inte, att det *måste* gå, som det gått?”

Kalla oss gerna revolutionärer, det är ett namn, vi äro stolta åt. Vi vilja omstörta. Var säker om att hvälfningen kommer och kommer snart — och det inte endast i Ryssland. Ni ser partierna: det som vill bygga den *nya* staten — kalla oss nihilister, om det roar er, — och det som kallar sig samhällsbevarande, som vill stödja det nuvarande, hurudant det än är, och som bygger på bajonetter.“

Hon talade med fullkomligt lugnt allvar, utan spår af fanatism. Det var en ljum afton, sjön låg kopparröd under solstrålarne, som glödgade bergen långt borta. Från villornas terrasser ängade blomdoften ut öfver oss, från ett af de röda små palatsen ljöd dansmusik ut i kvällen och i trädgården syntes herrar och damer promenera arm i arm mellan blomstergrupperna.

“Hvad tænker ni på?” frågade jag.

“Jag tænker på min bror — om han ännu finnes till“, svarade hon.

Vi gingo tysta förbi den röda villan. Strausservalsens toner följde oss en minut, så hördes de ej mera.

Under den följande tiden träffades vi sällan, — hennes fader blef sämre och hon höll sig hemma. Då först märkte jag, hur nära hon stod mig. Jag saknade henne hvar gång jag gick ut och ej träffade henne som förr, det var så mycket jag ville tala med henne om. Jag hade vant mig att tala öppet och utan förbehåll till den lilla allvarliga flickan. Det var något hos henne, som tvang mig att gå till rätta med mig sjelf, — hennes öppenhet, som inte visste hvad förbehåll ville säga, fordrade till gengäld samma ärliga språk från min sida. Hon kunde se på mig, som ville hon säga: “nu är det din tur, berätta om dig sjelf, om dina landsmän. Hvad arbeta ni på, hvad sträfva ni till, hvad hoppas ni? Låt oss ej tala i gåtor, — på det sättet få vi intet utbyte af vår bekantskap.“

Men det var ej mycket jag hade att tala om. En gång, i början af vår bekantskap, hade hon skämtsamt yttrat: “Den ryska ungdomen, ser ni, det är jag!“ Och nu var jag nära att säga henne, att jag var den svenska unge mannen, jag med min estetiska akademibildning, med min inbilskhet, min försiktiga tystnad, mitt förakt för bra

mycket sådant, som jag likväl böjde mig för. Hvad hade jag att berätta för henne? Om min literära debut med små julverser, som förskaffat mig en akademisk medalj och ett godt stipendium? Hvad var det att tala om! Hon ville veta, hvad jag ämnade skrifva, och jag nämnde ett par motiv jag hade i hufvudet — min roman om en ung kärlek, som upplöses i saknad, vemod, hårdnar i hvardagslifvets enahanda, men som jag ej kunnat komma mig för att börja på allvar, därför att det var så mycket annat, som trängde sig in på mig och som hade en helt annan betydelse.

Hon hörde tyst på mig. Sedan frågade hon: "Känner ni vår literatur! Känner ni Oblomow?"

Nej, jag kände honom inte då.

"Han lefver i många länder", sade hon.

Nu, då vi voro så godt som skilda åt, gick jag ständigt och tänkte på Vjera. Jag skickade henne blommor och jag skref en sonett, som hon aldrig skulle komma att läsa, ty hvad hon kunde, svenska förstod hon ej.

Dagligen gick jag flera gånger förbi villan, där hon bodde och där det var tyst och dödt. Den gamle ryske herrn var nu utan hopp.

En förmiddag mottog jag från Vjera ett kort, där hon skrifvit med sin rediga, klara stil orden:

"Min far har afidit i morse. Haf godheten gör mig ett besök."

Hon tog emot mig i deras lilla salong. Kanske var hon något blekare än vanligt och hennes kinder mera infallna, men hon föreföll lika lugn och stilla som jag förut sett henne. Hennes ögon voro ej röda och hon var ej svartklädd, men hennes hand darrade, när hon räckte mig den.

Hon bad mig hjälpa henne med en penningfråga. Det gälde en tur in till Genève och ett besök hos en bankir. Hon kunde inte resa själf.

Då jag återkom efter uträttadt ärende, träffade jag henne i trädgården. Hon räckte mig sin hand:

“Jag reser i morgon kväll. Begrafningen blir, som ni vet, på förmiddagen, och jag har ingenting, som håller mig kvar här.“

“Ni reser? Hvart?”

“Hem.“

“Till edra anhöriga?”

“Nej, jag far till en väninna. Hon lefver förvisad och under uppsikt i en liten by i Lillryssland. Vet ni hvarför hon blifvit förvisad dit, hvarför hon fortfarande hör till de misstänkta? Derför att hon fick det infallet att lära bondkvinnorna på hennes faders gods att sy och att läsa. Hon samlade ihop dem och läste för dem.“

“Och nu?”

“Hon försörjer sig med att sy kläder. Men

hon lär barn att läsa — i hemlighet. Åtminstone var det inte upptäckt, när jag senast hörde ifrån henne. Hos oss är det inte tillåtet att sprida kunskap, därför att kunskap är makt och kunskap frigör.

Jag reser dit. Antagligen stannar jag inte hos henne, så vida jag inte behöfs där. Men hon skall kunna säga mig, hvar jag har min plats.“

“Men är detta ert allvar?”

“Inte sant, ni tycker att det är en uppgift för en fantast, detta att försöka lära vårt ryska folk något, om det också vore endast att läsa innantill. Ett folk, så okunnigt, att det inte ens förstår, hvad det tjänar till att lära sig något. Låt gå att det är lönlöst — jag begär ingen lön“.

“Men faran...“

“Allt är farligt hos oss — för oss.

Men var lugn, ni! Jag har ingen sprängbomb i fickan, det är med andra medel vi arbeta...“

“Men så ung som ni är!“ utbrast jag. “Att komma här ifrån Schweiz, från denna villa med dess härliga omgifningar, dess elegans och bekvämlighet — och från edra studier, som ni måste uppgifva när ni kommer dit bort...“

Hon afbröt mig med ett vemodigt småleende och såg på mig med sin fasta, öppna blick.

“Tror ni, att min fader ett ögonblick tviflat, på hvad jag skulle göra, så snart han inte mera

var till? Min far, skall ni kanske säga, var skeptiker, liknöjd, kall, ni som inte vet, hur ideel hans verldsåskådning i sjelfva verket var. Ni vet inte, ni, hvilken frihetskänsla förtrycket föder. Ni vet inte, hvad hans skepticism kostat honom, ni vet inte, hvad hans öde lärt mig — hans och min broders.

Se inte nedslagen ut. Vi böra väl vara glada, vi som få lefva och bruka våra krafter i denna stora tid, då alla gamla murar bräckas och en ny jord bygges upp.

Jag tror på mitt lands framtid. Jag har min plats klar för mig, jag vet hvad jag vill. Jag skall säga er något: vi äro oöfvervinneliga, och det är vissheten därom, som ger oss kraft.“

Hon tystnade efter att ha yttrat dessa ord med en ton så rättfram och osökt, som gälde det den enklaste sak i världen.

Mitt sinne var i uppror, mina tankar kretsade hit och dit, jag ville ropa till henne, att ungdomen, lifvet, lyckan väntade, och att hon gick att begrafva sig från allt, utan att hon likväl skulle vinna något. Att hon ville bygga babelstornet, medan lifvet för dem, som lefde nere vid dess fot, var så rikt och härligt.

Men ändå trodde jag inte själf på mina tankar. Jag visste ju, att lifvet, sådant hon ville ha det, bestod just i att arbeta för andra, att offra sin lilla person för en stor sak, att ett overksamt skönhetslif i njutning och själfviskhet aldrig

skulle tillfredsställa henne, och att det ej fans någon öfverspänning i hennes lugna, beherskade lynne.

Och på samma gång ropade en inre röst till mig att det var jag själf, som var egoisten, att jag var detta barn oändligt underlägsen i själsstyrka, jag som arbetade blott för att komma fram och bli bemärkt. Jag ville gråta öfver mig själf, min plats var vid hennes fötter, jag som tillhörde ett förgånget släkte, som aldrig — nej, aldrig kunde helt förstå hennes lugna vilja till framåtskridande, hennes ideela syn på världen, hennes offervillighet för en framtid, som hon aldrig skulle få se.

Hon tog den bukett, jag räckte henne på perrongen, nickade ett gladt farväl — "jag önskar er lycka!" — och steg så in i kupén. Och tåget gled bort med henne, utan att hon såg sig tillbaka.

Hon älskade blommor, hon som alla hennes landsmän.

Och nu är hon borta, hon for mot öster, till sitt barbarland, att så och odla, där detta var ett brott och där marken ej ville mottaga utsädet. Hon skulle träla och förslöas och bli gammal och bitter och dö i ensamhet.

Ensam? Åh nej, de äro ju många, en stor familj — och den blir allt större.

Kanske skulle hennes lugna vilja öfvergå till fanatism. Hon skulle hetsas, förföljas, lida. Hon

skulle bli en af de farliga. Hon skulle kanske en dag träffa sin broder.

För henne var jag en turistbekantskap, som hon kanske redan glömt. Jag har ej hennes porträtt, hon ville aldrig fotografera sig. Men hon hör till dem, som man ej glömmer. Hon skall stå för mig, när jag tänker på allt annat än henne, komma lugnt gående emot mig som i dag på Königsplatz och åter försvinna eller förvandlas till en annan, så olik henne, som jag själf är henne olik.

Och jag går nu i Berlin, der trupper paradera hvar dag, midt ibland det själfbelättna folket, som skryter med sin styrka och sin enhet, medan det i djupet arbetar på upplösningen.

Och härifrån far jag hem till Sverige för att — hvad? Gifva ut en diktsamling, skrifva min roman om ungdomskärlek? Skrifva sådana böcker, som få ligga på förmaksborden i guldsnitt, böcker som höra till möblemanget? Eller bryta mig fram på min egen väg, trotsa smädelsen och snacket, försöka — jag ock — att sprida upplysning, upplysning som frigör.

Välja en stormig bana, som ger mig de rätt-sinniges öfverlägsna löje eller mäktiga hat — eller en lugn, färdigt utstakad väg till anseende och framgång . . .

Hvem vet?

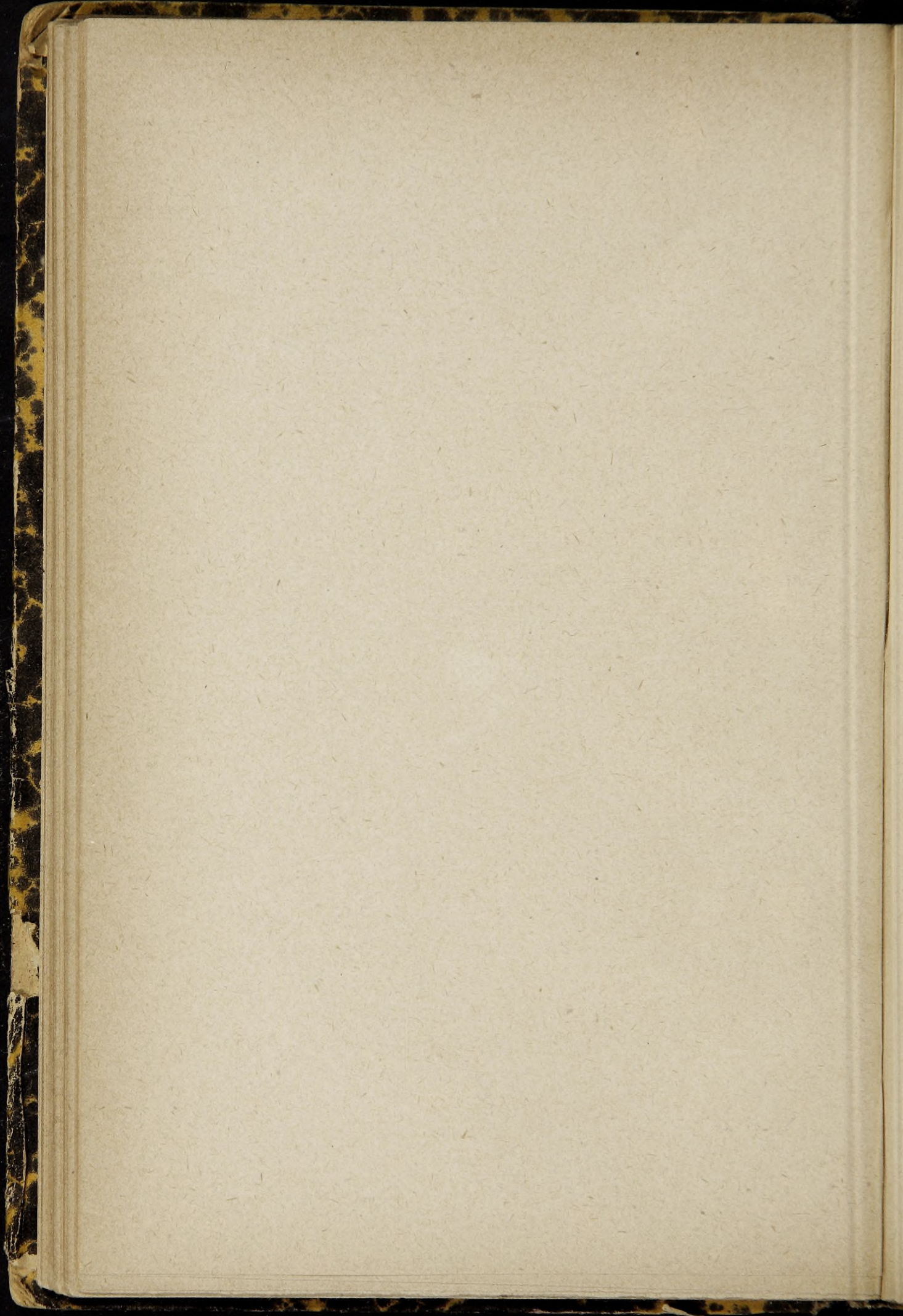
Jag ville likväl ej slita henne ur mina tankar, om jag också kunde det. Fastän aningen säger

mig, att minnet af henne kommer att bli min domare.

Och *jag* kan ej hoppas så som Vjera, därför att jag ej lärt mig att tro som hon.

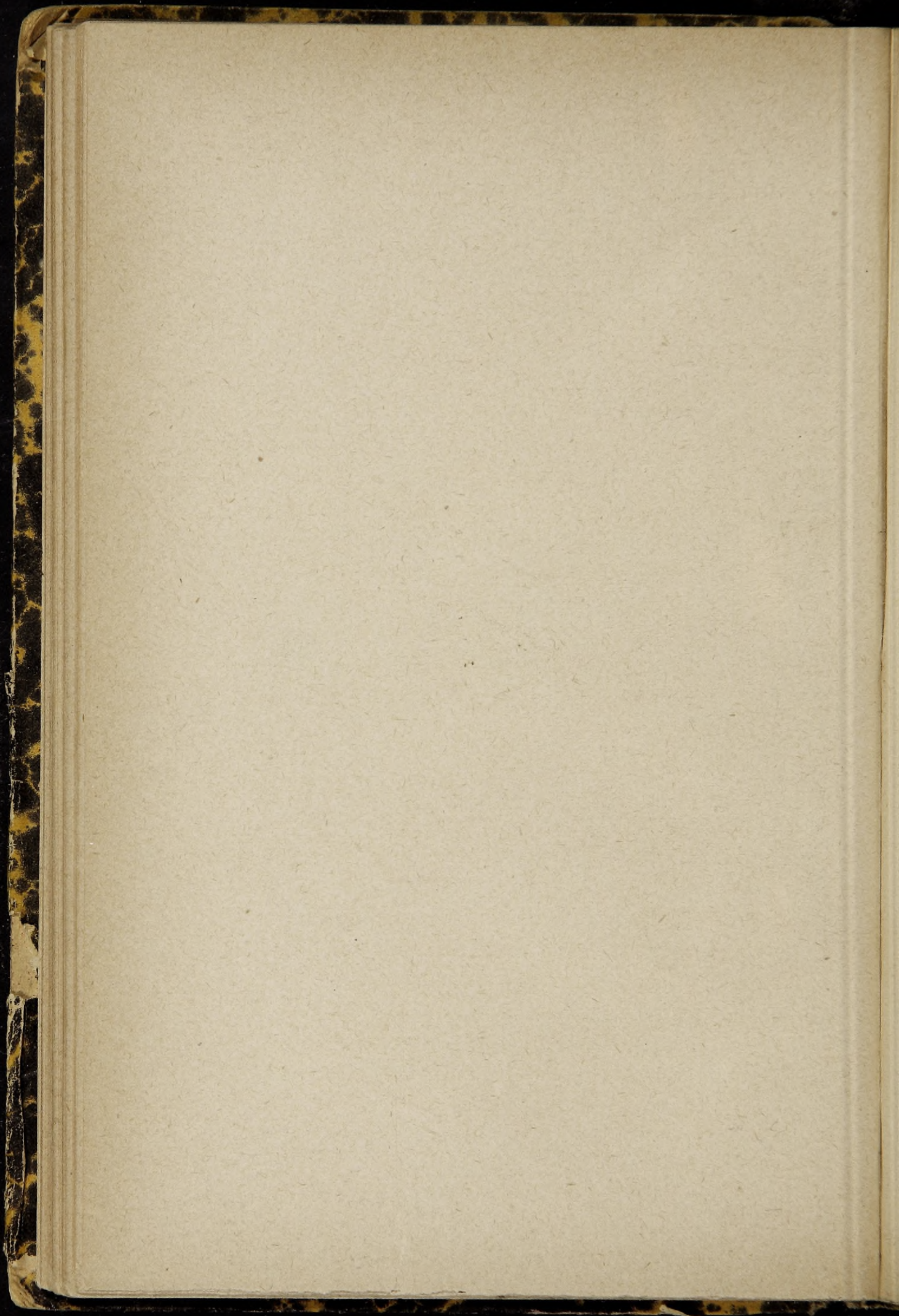
1889.

“FEMTIO”.

När Nils Nilsson kom till gardet, var han en lång och gänglig pojke med tafatta rörelser, ett friskt och frimodigt ansikte och tjock lugg som låg ned i ögonen.

Han kom direkte från bondlandet, uppfångad af en affärsvan värfvare. Hvarifrån han var eller hvad han haft för yrke frågade ingen efter — nu var han nummer femti “vid hans majestäts Svea garde“, som det heter i visan.

Och det var märkligt, så fort han gled in i militäryrket. Han var skapad till gardist, sade kompanichefen. Han gick från rekrytskolan direkte in i underbefälsskolan, han fick sina silfverränder på venstra armen och han hade ej tjenat ett år, förr än han bar korpralsepåletterna.

Då var han en annan människa än på den tiden, när han kom till Stockholm som nyvärfvad rekryt. Han hade rakat af sig skäggtestarna och hade ett par kokett tillskrufvade mörka mustascher. Han mädde godt, hade lagt ut och fått

“pli“ på sig. Han kände sin värdighet och hade lärt sig att befalla så, att han blef åtlydd.

I nästa rekrytskola, där han var instruktör, var han outhärlig och outtröttlig. Han gjorde akrobatkonster på linorna och hoppade som första man öfver hästen för att sätta lif i pojkarne. Han balanserade i spetsen för kompaniet utefter balanserstängen, medan befälet försiktigtvis stannade nere på golvet. Han kröp i skyttelinien med sin halftropp, som gälde det lifvet. Han öfverlistade fiendens smygpatruller vid nattbevakningen. Och under rasten ute på Gärdet anordnade han kapplöpning från den ena backen till den andra och kom själf först och fick i belöning en tjugufemöring af löjtnanten.

Vid målskjutningen ute vid Kaknäs lärde han bort knep och tog själf 30 points, och under marschen hem i vårkvällen var det han, som tågade i spetsen med mössan kokett på ena örat, som vore han en norsk skarpskytt. Och han tog upp sången:

“Sjung om gardistens lyckliga dag —
låt oss fröjdas i ungdomens vår!
Än klappar hjertat med friska slag
och den lysande framtid är vår...”

Eller sjöng han med kör sitt “lifstycke“:

“Gläds, du gamla Sverige, du har
männer som lyda ordet: gif akt!
Engelbrekts ande är kvar.
Troget vi stå för din frihet på vakt!”

* * *

Femti hade blifvit kavaljer under detta år i Stockholm. Han hade lärt sig inse, att han var en vacker pojke och en stilig pojke. Han borstade i timal sitt hår framför spegeln och hans skrin i logementet var fullt af prydliga små lyxföremål.

Han var aristokraten bland sina jemlikar. På gardistkrogen gick han aldrig, men han var ofta med om små roligheter på kaféet vid Artillerigatan och gjorde sig känd som en glad fagott, som tyckte bra om punsch och som inte höll på slantarna.

Han öppnade balen på kungens födelsedag i exercishuset, dit han bjudit en elegant fröken med vajande fjädrar i hatten, och en vacker dag uppträdde han i logementet i civila kläder, lika uppsträckt som någon af sergeanterna.

Hvar han fick pengar ifrån?

Han hade börjat gå några af officerarne till handa med ett och hvarje, man visste inte så noga hvad, och själf teg han i det kapitlet.

Efter två års tjenstgöring var han nära att bli distinktionskorpral, och sannolikt skulle han en dag anlägga syrtuten och sabeln i stället för kommiskläderna och faskinknifven.

Men då var oturen framme.

Det var under målskjutningstiden. Korpral Nilsson hade befälet öfver vakten ute vid Kaknäs. De voro ej flera än summa fyra man, men där kom ett par öfver från beväringsslägret, som

stod tomt på beväringar — det var under mellandagarna mellan de båda klassernas lägertid. De nykomna hade konjak med sig.

Och olyckan ville att Nilsson inte var aristokrat den kvällen, och att major Strömmer, som alltid hade väderkorn på när och hvar något lagstridigt försiggick, samma kväll åt sexa på Djurgårdsbrunn och gick därifrån hem öfver Gärdet — det kära Gärdet, som han ej hade hjärta att fara förbi på en ångslup, det gamla Gärdet, där han inte fick trampa tillräckligt under exercisen dag ut och dag in.

Majoren hörde naturligtvis hur man skrålade uppifrån dungen vid skottvallen. Ögonblickligen gjorde han höger om marsch, hörde Nilssons "lifstycke":

"Gläds, du gamla Sverige, du har
männer, som lyda ordet: gif akt!"

fann vakten påstruken och korpralen så ankommen, att han, utan att se hvad det var för en fruktansvärd personlighet som nalkades, piruetterade mot majoren, gemytligt viftande med den tömda buteljen.

Han fick en skopa ovett af prima slag, som emellertid ej bekom honom mera än att han satte sig i gräset och försökte gnola: "Vid hans majestäts Svea garde", hvilket renderade honom en örfil, så att han föll omkull så lång han var.

En timme senare anlände nytt vaktmanskap. Det gamla fick marschera hem till kasernen och

direkte in i "torken"*. Och dagen därpå var Nilsson degraderad till simpel nummerkarl, till "femti" och ingenting vidare.

Det bekom honom inte det ringaste, det svor han på.

Men då han dagen efter arresttidens slut var kommenderad på handräckning och bar kolpytsarne från köket, så gick han sedan på krogen. Det var föga lönt att hålla på sin värdighet, någon gång blef man alltid fast, och sedan var det inte värdt att försöka...

Det kom en tid, då han helt och hållet uppgick i den gamla sortens stockholmska gardistlif, gick på vakt hvar fjärde dag, tog sig en sup vid hvarje tillfälle, dref omkring i staden utan sysselsättning.

Men en dag sade major Strömmer till honom:

"Nilsson är en förbannad hundsvott, om han inte tar sig något för utan går och slår skänk som en kattoxe. Nu ska' han bli min kalfaktor!"

Femti blef kalfaktor och hjälpreda både hos major Strömmer och andra. När han gick på vakt, marscherade han numera ej i ledet utan bar löjtnantens nattsäck, och han stod ej på post utan passade upp på vaktbefälhafvaren.

Jämte korpralsepåletterna hade han totalt förlorat lusten för krigarlivet. Han var alltid städad och slätborstad, uppträdde till och med någon

* Det arrestrum där öfverlastade insättas.

gång i betjentkappa och hög hatt med svart rosett. Han lät pipskägget växa och hade lagt på hullet, så att majoren en dag, då han var vid godt lynne, sade till honom:

“Åh hut, han är ju punschfet, han också!”

Hos den hetlefrade majoren, som svor och regerade, därför att det hörde till yrket, men för öfrigt var en godsinnad och välvillig man, som af kompaniet kallades “gubben” liksom kaptenen på en skuta, blef Nilsson småningom allt i allom. Han hade sin särskilda nyckel till gubbens våning och gick öfver allt, ty den genomhederlige majoren hade aldrig för vana att läsa igen sina lådor — endast “vinkällaren” i skrifbordets sidoskåp glömde han aldrig att stänga, ty femti hade sin lilla svaghet.

En annan svaghet hade han också — han behöfde alltid pengar, han bad allt för ofta i all ödmjukhet om ett litet förskott, och gubben svor, så att håren kunde resa sig på en oinvigds hufvud, och fick inte Nilsson pengar, så fick han osvikligen ovetta öfver öronen.

* * *

“Hvad hundra hel — är det för kjoitygshistorier, jag hör om honom?” började majoren en morgon, då kalfaktorn kom in med hans kläder.

“Gud bevara majoren!” sade femtio reglementsensligt, där han stod, ståtlig och axelbred

och såg ner på sin lille förman, som satt och rakade sig.

"Nå, sjung ut!"

"Jo, gud bevare majoren, jag är så där halft om halft *gift*", sade Nilsson, orubbligt allvarsam och utan att förändra en min.

"Han är så i hel— heller!" röt gubben, själf en förstockad ungarl. "En gift gardist! Och kommisungar — fy fan!"

Han steg upp och stälde sig framför kalfaktorn med rakknifven i ena handen och en tvål-kula på fingret. Och så slungade han fram med tonvikt på hvarje stafvelse:

"Han ska' akta sig för att snegla åt kjolygens krusidonger, förstår han det — och att höra på deras lortprat! Ut med sig!"

Nilsson gjorde ställningssteg och helt om utan att blinka, satte på sig mössan och tog en buss ute i farstun.

Hvad skulle han göra? Inte var det hans fel, att flickan varit en smula vidlyftig, innan hon träffat på honom. Och inte kunde han precis svära på att hon var honom så absolut trofast. Men hvad skulle han göra, då han fattat vänskap för henne?

Han var inte nu mera så noggrann i något afseende. Förr, då han var korpral och hade syrtuten och sergeantens porte-épée att hoppas på, då var det något helt annat, då hade han sin stolthet, då hade han en position att taga vara

Hvad Figge blef.

på. Men nu — nu var det "leben und leben lassen", som smålänningen sa', en dag i sänder. —

"Nå, skall du rekapitulera?" frågade fanjunkaren en dag, då femtio blifvit inkallad i expeditionssrummet.

Nilsson hade alls inte kommit i håg att hans tjänstetid var slut.

"Nej", svarade han utan betänkande. "Jag begär mitt afsked."

"Hvad tänker du då slå dig på?"

"Det vet man inte så noga."

"Vid polisen vill man nog inte ha dig", fortfor fanjunkaren, som satt med ryggen mot Nilsson och skref i journalen.

"Pass för mig! Jag har ingenting otaladt med polisen."

"Laga så du inte får 'et heller."

Femtios nummer öfvertogs af en ny ung man från landet. Själf blef han civil och försvann från kasernens horisont.

* * *

En dag ringde han på hos major Strömmer.

"Var god och anmäl fabrikör Nilsson."

Majoren blef så förvånad, när han kom ut i salen, så att han glömde svära. Han satte händerna i sidorna, stälde sig bredbent — i nattrock och kalsonger, som han hade för vana att uppträda hemma — och frågade:

"Hvad är han för en slags fabrikör?"

Nilsson bad vördsammast att få förklara sig. Då majoren alltid varit human och vänlig mot honom, hade han ansett som sin skyldighet att begära ett råd i och för en affär, som han ämnade grunda.

Det var fråga om att uppsätta en tobaksfabrik i Umeå. Man hade försäkrat honom att det var en framtidsaffär, som borde kunna lemna en behållning af — han drog till med en summa. Men tyvärr saknade han det nödvändiga driftkapitalet och därför tog han sig friheten framkasta en ödmjuk förmodan att några af hans gamla förmän och gynnare skulle vilja teckna sina namn på en liten lista. Och majoren skulle säkert inte neka att försträcka honom femtio kronor, som skulle återbetalas på nyåret... Majorens välvilja var känd, den hade gjort honom så populär vid regementet, som ingen af de öfriga officerarne...

Driftkapital! Den hederlige majoren tyckte visserligen att det hela stötte på drift. Han satte på sig pincenezen och såg med sin ransakande polismästarblick på "fabrikören", men denne stod där lugn med sin strama militära hållning och sitt redbara ansikte med zouavskägget — typen för en rättskaffens soldat.

"Hvad skulle han gå och ta afsked för? Han kunde ha blifvit korpral igen, om han inte suddat."

Emellertid fick fabrikören tjugufem kronor,

tackade vördnadsfullt och bad att vid tillfälle få uppvakta med en låda cigarrer af egen tillverkning, prima kvalitet.

Hvad han glömde säga var att hela fabriks-historien var en tidsfråga. Finge han först pengar, så blefve det sedan alltid tid att planera närmare.

Det var hans hustru, som gifvit honom idéen. Hon hade förr i världen arbetat på en cigarrfabrik och kände en massa flickor, som alla ville taga plats hos honom. Och han hade fabriken i full gång i sitt hufvud. —

Så hände sig att major Strømmer blef öfverstelöjtnant och bataljonschef och att han samtidigt gifte sig och satte bo.

En morgon i smekmånaden anmäldes *herr Nilsson*, och gamle femtio stiger in, en smula luggsliten. Han hoppas att öfverstelöjtnanten ej skall ta illa upp, om han ber att få framföra sina vördsammaste gratulationer.

Då detta var undanstökadt och öfverstelöjtnanten befunnits vara vid solskenshumör — han hade till och med byxor på, fast klockan var bara tio och fast han var hemma hos sig — så frågade *herr Nilsson*, om öfverstelöjtnanten ville göra honom den äran att taga en låda cigarrer eller par.

“Är det af hans fabrik?”

“Nej, gud nåde, tyvärr inte! Jag skall anförtro åt öfverstelöjtnanten, som alltid varit så

vänlig och intresserat sig för sina underhafvande, att — det gick inte! Det gick rakt inte!"

"Nå, sa' jag inte det, hvasa?"

"Där var nämligen tjugufyra jäntor förutom hustru min", fortfor för detta fabrikören, "så det var rent af omöjligt. De va' nämligen så flyktiga, så de rent af försvann."

"Hans hustru med?"

"Nej — bara de andra jäntorna."

"Det var otur, hva? Att det inte var tvärtom — hä?"

Strömmer var nära att klappa kamraten på magen, så skämtsam var han. Han gick med ett oafbrutet invärtes leende och var storbelåten med sin tillvaro.

"Nu har jag åtagit mig att realisera ett lager verkligt goda cigarrer för en grosshandlares räkning", förklarade Nilsson.

Öfverstelöjtnanten smakade en cigarr och tog en låda, och Nilsson lofvade att komma igen vid tillfälle.

Det gjorde han också, han kom till och med igen med nya cigarrlådor så ofta, att gubben bad honom dra till det i hans mun vanliga stället.

Äfven de öfriga officerarne ledsnade snart på cigarrförsäljaren. Hans goda egenskaper, hans tystlåtenhet, de tjänster han gjort en och annan hade de totalt glömt bort. Karlen hade ju blifvit en slusk och han var oförskämnd, påminde om gamla historier från regementet, och bad obesvä-

radt som om han viggade af en jämlike, att få låna en femma. Ty han hade kvar sin gamla förmåga att drifva upp pengar liksom äfven sin förmåga att foga sig efter omständigheterna.

Hans elegans var nu helt och hållet borta. Han blef gråhårig och såg frusen ut, där han gick om vintern i sin slitna vårrock, ärfd från en af löjtnanterna. Han försökte det ena sättet efter det andra att förtjena en hacka, men för något stadigt yrke passade han inte. Han trufdes bäst på gatorna, ibland snygg, ibland sluskig, allt efter omständigheterna, alltid i ovisshet hvar han skulle få pengar ifrån, alltid färdig att göra bekantskap med landtbor, låta sig bjudas och viggas en tia.

För hvar dag som gick blef han mindre nogräknad. Man finge lefva så länge man kunde, en dag i sänder.

* * *

En dag, då han gjort en god affär och klädt upp sig, fick han ett infall. Det gälde att söka upp en nyblefven riksdagsman från hemtrakten, en välvillig herre, som var känd för att han aldrig kunde säga nej när man bad honom om något. —

Jungfrun släppte honom in i salongen och gick för att anmäla. Det var endast ett ögonblick, han var ensam, men han använde det till att se sig omkring, och det första han fick syn

på var en visitbricka. Der låg ett kort: "Öfverstelöjtnant Strömmer vid Konungens Svea lifgarde."

Han stoppade kortet i sin ficka, och då dörren öppnades och den lille riksdagsmannen med det blida, runda ansiktet kom in, stod besökaren helt lugnt nära dörren.

Nu behöfde han ej använda de historier, han tänkt ut. Han hade en bättre trumf på handen.

"Mitt namn är Nilsson, hemma från Bostad. Det är dristigt af mig att komma och besvära direktören. Jag skulle inte heller haft mod därtill, om inte en af min fars gamle vänner uppmanat mig att söka upp direktören. Han bad mig lemna sitt kort."

Öfverstelöjtnant Strömmers kort kom upp ur fickan.

"Strömmer jasanya, jaha! Gammal, god vän. Jag väntar honom hit i kväll — går det inte an att dröja?"

"Tyvärr inte! Jag måste resa med sjutåget till Katrineholm och så angenäm en konfrontation med farbror Strömmer än vore för mig så . . ."

"Ja, vi ha ingen varaktig stad i detta lif", sade direktören med sitt blida tonfall.

"Nej minsann, vi det har!" instämde hans gäst.

Och nu följde berättelsen om det förargliga bryderi han råkat ut för till följd af sin godtrogenhet.

Han fick femtio kronor, som han "naturligt-

vis“ aldrig skulle mottagit, om han ej vore säker om att snart kunna återbetala dem.

Så tryckte han förbindligt den gode hjälparens hand, svarade några lämpliga ord på dennes fråga, om han förde ett rätt lefverne, och gick.

Där går han nöjd med sig själf Drottninggatan fram. Då kommer emot honom, flåsande och brådiskande, gubben Strömmen själf. Han stannar genast han får se “femtio“.

“Det här passar utmärkt! Jag söker en åkare, men vill Nilsson uträtta ett ärende för mig, så slipper jag kуска hem, när jag har så brådt.“

Den hedersgubben bar skylten på sig. Han kom från en festmiddag och var glödande röd i ansiktet.

“Det är att gå hem till mig och be att få arméfullmäktiges betänkande, en rulle, som ligger i fönstret bredvid mitt skrifbord. Kommer han i håg hvad jag sa'? Hvad ska' han hämta?“

“Arméfullmäktiges betänkande, en rulle, som ligger i fönstret bredvid herr öfverstelöjtnantens skrifbord“, repeterade Nilsson i en ton, som hette han ännu nummer femtio.

“Vänta!“ Öfverstelöjtnanten gräfdde i sina fickor.“ Det kunde hända att det inte fanns några hemma. Gumman min är bortrest, och den så kallade jungfrun har man ingen reda på. Här har han för säkerhets skull min nyckel — han låser ju ordentligt igen efter sig? Kom sedan med

papperen till direktör Lund. Drottninggatan 80, där jag är på en sammankomst" — han såg på klockan — "som redan är börjad."

Hvarpå han rusade i väg.

Nilsson skyndade åt andra hållet.

Gå tillbaka till direktören? Pass för mig! Öfverstelöjtnantsgubben blir förstås illande galen, när han får i sig visitkortshistorien.

Men jag ska' säga åt "den så kallade jungfrun" att hon skickar ett stadsbud med papperen.

I alla fall var det slut mellan honom och öfverstelöjtnanten.

Han var framme vid gubbens hus på Ladugårdslandet. Ringde på. Ingen hemma. Han öppnade, gick in, tände ljus och lyste sig in i gubbens rum.

Där låg pappersrullen mycket riktigt i fönstret. Den hinner man tids nog ta'.

Han lyste sig in i förmaket, i sängkammaren — jojo, man vräker sig med blått siden. Det duger det! En barnvagn, splitter ny och obegagnad, stod i ett hörn — six du på tusingen, den gamle kanaljen!

Ut igen i herrns rum.

På skrifbordet stod nådig fruns porträtt. Jaha — men "man ska' inte höra på fruntimmernas struntprat", härmade han gubbens uttryck från ungarlsdagarna.

Han tog betänkandet. Nu finge han själf

söka upp ett stadsbud. Men en cigarr kunde han ändå få bjuda sig på för besväret.

Nej titta, han är sig lik, gubben! Sitter inte nyckelknippan i skrifbordslådan! — Då ska' jag, min själ, göra'n det sprattet att titta efter, om han har "fyller" i skrifbordsskåpet liksom förr i de gamla, goda tiderna!

Han öppnade skåpet. Nej, inte ett dugg fanns där i buteljvåg. Andra tider, andra seder — det är så där, när man tar fruntimmer i huset.

Så drog han ut lådan i skrifbordet. Åh katten! Papper, räkningar, *sedlar*!

Två — tre hundra och tre, fyra, fem tior — och en femtia.

Lägga vantarna på allt sammans och kila!

Han var ju i alla händelser tvungen att flytta till en annan marknad. Gubben skulle få i sig historien om visitkortet. Han skulle bli topprasande. Han skulle bli grön i synen och dänga näfven i bordet och svära på att han skulle ta fast bofven. För han hade nog intet sinne för det kvicka i påhittet, han!

Och han skulle inte sofva på saken. Anmälning hos polisen i denna kväll — och så i finkan, på fästning, slutad bal, sa' Fristedt, stampa' på skjortan.

Var det inte gubben, som snokade reda på honom den där gången ute vid Kaknäs och rapporterade honom, så han blef degraderad i stället för att han skulle blifvit sergeant?

Nu skulle han betala för gammal ost, hvad kunde gubbfan mer begära?

Men han måste skynda sig. Det vore likt gubben, om han skulle osa katt och komma snokande efter.

Han tog ljuset för att lysa sig ut. Då blixtrade det till från väggen. Det var öfverstelöjtnantens sablar, som hängde där och blänkte.

"Gubbens" sablar... "Gif akt?" Det lät alltid som om han skält som en hund, när han ropade sitt "giakt!" Och så hälsade han sitt "Go' morron, karlar!"... "Gud bevare majorn!"

Det var med darrande hand, Nilsson satte ljuset tillbaka på skrifbordet. "Det var han som rapporterade mig, det är hans fel, allt samman är hans fel", sade han till sig själf. Men det hjälpte inte.

Han tyckte sig se honom framför sig, majoren, som svor och regerade, hes och högröstad, — som kände alla gardisterna vid namn och nummer, kände till deras privatförhållanden, var en farbror för hela kompaniet, alltid kamrat, alltid nycklarna framme, aldrig en misstanke, inte ens nu mot en sådan fähund som femtio.

Gubben Strömmer!

"Nå, hvad rör det mig? Jag är ju ifrån det, och det var ingenting att hurra för, hela knektlifvet..."

Men det var ändå någonting — någonting — Han tog upp sedelbundten ur fickan, såg inte

på den men stoppade den tillbaka in i lådan och läste väl igen om den.

Lura en "fisk" som direktören . . . den token blef inte fattigare för den femtilapp, han blef snuten på. Och det var ju hans högsta glädje att få gifva, han gaf för sin egen skull, ville antagligen ha igen det med ränta i himmelriket. Firti procent. Det var ingenting att fästa sig vid! Men "gubben" vid vårt regemente . . .

Han tog också upp direktörens femtilapp. Nu borde han förstås i alla fall lägga in den i ett kuvert — och skrifva utanskrift: "Derr Direktören m. m., från en ångrande" eller något i den stilen.

Hade gubben stått här nu, så hade Nilsson utan tvekan och utan saknad lämnat honom pengarna och bedt honom tacka för lånet och säga, att herr Nilsson var en fähund och att han inte ens kunde lofva att aldrig göra så mera. För hvad ska' man ta' sig till?

Nej, allt har ändå en gräns. Femtilappen stoppade han tillbaka i fickan, med den fick det anstå, han skulle längre fram — kanske —

Cigarren behöll han och tände den, tog armébetänkandet, lyste sig ut, stälde ljuset på vedlåren i tamburen och stälde sin egen tändsticksask bredvid, som han var van förr i världen, den tid då han var kalfaktor.

I tidningskontoret vaxlade han femtian, ansvarade pappersluntan åt ett stadsbud och beta-

lade i förhand — den tjensten kunde man visa gubben Strömmer från gardet...

Och där han sedan gick gatan fram med händerna på ryggen, hörde man honom hvissla sin gamla lifssång:

"Gläds, du gamla Sverige, du har
männer, som lyda ordet: gif akt!
Engelbrekts ande är kvar,
troget vi stå för din frihet på vakt."

1889.

LEFVA...

Där sitter en ensam man vid skrifbordet, pannan lutad mot handen, lampan tänd, utsikten förstängd af fönsterskärmar af måladt glas.

Ute är en vacker sommarkväll — så ljum, så stilla, att han ej ens vill se ut på gatan, efter han ej har lust att gå ut och drifva.

Det blefve att gå och bara gå. Åt skogen vid Uggelviken, där han skulle möta familjer med sina småttingar på hemvägen från det gröna. Eller nedåt staden, fram till Skeppsholmen där alla bänkar äro fullsatta af fruntimmer med handarbeten eller böcker, och där gräsenklingar, halfgamla och missbelättna, gå och hämta frisk luft efter dagens innesittande.

Eller skulle han hamna i Lagerlunden, i hopp att träffa någon lika ensam som han och dricka en sejdöl i hans sällskap — eller komma i lag

med en svärm genuina stockholmska ungarlar, som efter slutadt arbete dragas dit som af en magnet, och slå ihjäl ett par timmar med att taga del i deras snack för dagen och skratta åt deras stockholmska kvickheter. Och sedan spatsera hem, hvarken nöjd eller missnöjd med sin kväll.

Därför gick han inte ut, men tände lampan, som gumman städerskan glömt att putsa, tände den genast, då skymningen började breda sig öfver rummet, innanför de målade glasfönsterna. Satte sig vid skrifbordet, gräfde sig ned i arbete som gaf styrka och mod och som var hans bästa sällskap.

Men tankarna flögo — flögo bort från arbetet och arbetsrummet, ut till sommaren, som höll på att glida undan liksom våren gått.

Framför honom på bordet låg ett öppnadt bref. Och fast han kunde det utantill, läste han om och om igen hvad där stod skrifvet med fast, bestämd, klar handstil.

Det var en af hans ungdomsvänner, som skrifvit:

— — — — —
“Vi ha varit gifta i fyra år redan, och det går ingen dag förbi, då jag inte för min lilla kamrat uttrycker min förväning öfver, att det ej gått öfver — och då jag inte säger till mig själf, att denna lugna, trygga tillvaro är lyckan, att det är den som utgör grunden för mitt lif

och som ger mig kraft att arbeta och lust att lefva.

Vi bo på vårt vanliga lilla ställe, på vår holme med hafvet ej långt ifrån. Men långt från staden, långt från allt jäktande, allt parti-gräl, allt småsinne, all humbug.

Vi bo här ute, där det knappt finns andra människor än vi två.

Och hur vi trivas, du kan inte tänka dig, hur vi trivas! När jag smyger mig ut tidigt, tidigt, då fjärden blänker i morgonglans, då är jag glad som en spelman vid tanken på, att hon sofver inne i stugan sin friska sömn utan het-sande drömmar. Och när jag kommer igen från mitt fiske — med hafsluft i lungorna, då är hon uppe — står på farstukvisten och väntar på mig, solbränd, frisk, morgonmunter.

Och när jag slår mig ner med mitt arbete i bersån, som vi improviserat i bergsskrefvan, så kommer hon i sin lilla jockejmössa och sätter sig bredvid mig, tyst som en liten råtta, och när jag då sitter och skrifver, är det vi båda som tillsammans göra mitt arbete.

Förstår du det, gamle gosse?

Och kommer en pojkaktig vindfläkt och lyfter på mina papper, som om den menade, att skrifva hinner jag göra under vintern — och jag ändå tredska att fortsätta — och den passar på i ett obehagadt ögonblick och låter bladen hvirfla i väg utför gräs och bergsknallar, då rusa vi i

kapp att fånga flyktingarna, och få vi ej genast tag i dem, så få vi alldeles afgjordt tag i hvarandra. Och vi se in i hvarandras ögon och bli allvarsamma för ett ögonblick — en tanke som ej får ord.

När hon sitter tyst vid min sida med sitt arbete, händer det nog, att jag förstulet ser på henne mera än på mina papper, och många tankar komma då för mig.

Ser du, gamle, det som är lyckan, det är inte bara att vi blifvit gifta, att världen sanktionerat vårt förbund, utan det att vi ha vår värld för oss själfva och att vi dag för dag växa allt fastare tillsamman. Vi kunna ha mycket olika meningar och då gräla vi tappert. Men grälet slutar alltid med att vi skratta godt åt vår ifver och våra argument, jag dunkar henne eftertryckligt i ryggen och säger, att hon i alla fall är en hederspojke, och hon påstår, att jag är ett oefterrättligt riksdagsmannafro och att hon ämnar rymma sin väg den dag jag inte blir statsminister.

Vi ha lärt *känna* hvarandra, ser du, och det är just grunden till vår lycka. Vi känna hvarandras utgångspunkter, och om våra meningar törna ihop, så betyder det ingenting, därför att vi lärt att akta hvarandras åsikter och att värdera det personliga, som utgör grunden för hvad vi tänka och tro, hvar på sitt håll.

Jag vill alls inte säga, att vi vuxit tillsamman till *en* personlighet, en själ. Nej, vi *äro*

två — alldeles afgjordt två — men vi gå hand i hand, och det är ett starkt och trofast tag vi hålla i hvarandra. Två parhästar, två kamrater, två de bästa vänner i världen.

Vi ha aktat oss för att kringgå hvarandra. Ingen af oss behöfver tiga eller hyckla för att bevara husfreden. Och hvad vi frukta mest af allt är just detta sken af fred, som man så ofta träffar på inom familjerna och som för världen får dölja oenighet och slitningar, som förslappa och döda.

Vi ha aktat oss för att tiga af hänsyn för hvarandra, att låta tankar gro, som vi ej vilja uttala, att gå hvar för sig och småningom, helt omärkligt bli främmande för hvarandra. Skulle vi inte vårda det bästa vi ega, skulle vi inte lägga ner vår största omsorg, vår innerligaste kärlek just på att hägna omkring det, som är grunden för vår lycka?

Vi ha arbetat ganska ordentligt, skall du tro, under dessa år, arbetat i kapp. Det finns ingenting så stärkande som just detta: att veta hur den enas sträfvan har till mål först och sist att göra lifvet lättare för den andra.

Det är kraft och det är lugn, det är utveckling och det är lif, detta att vara två — två när det gäller att arbeta sig fram, två när det gäller att glädja sig öfver allt hvad härligt lifvet ger.

Och vi *kunna* ha roligt och vi *ha* roligt!

Jag vet att bakom hennes otroligt många

lustiga påhitt och hennes outtömliga förråd af gladt lynne bor så mycket allvar, att det lilla hufvudet bär egna och djärfva tankar inom sig och att de strålande skälmska ögonen ha ett djup så djupt... Och att bakom mitt allvar — du minns jag var en bokmal och en tungus förr i tiden — fanns så mycket af pojken, det visste hvarken jag eller andra, förr än *hon* kom och tittade på mig.

Men *då* hon kom, då började jag att lefva. Lycka, ser du gosse, det är lif.

Och vi ha rätt, alla ha vi rätt att vara lyckliga, därför att vi ha rätt att lefva.“

Så stod det i brefvet och mera därtill.

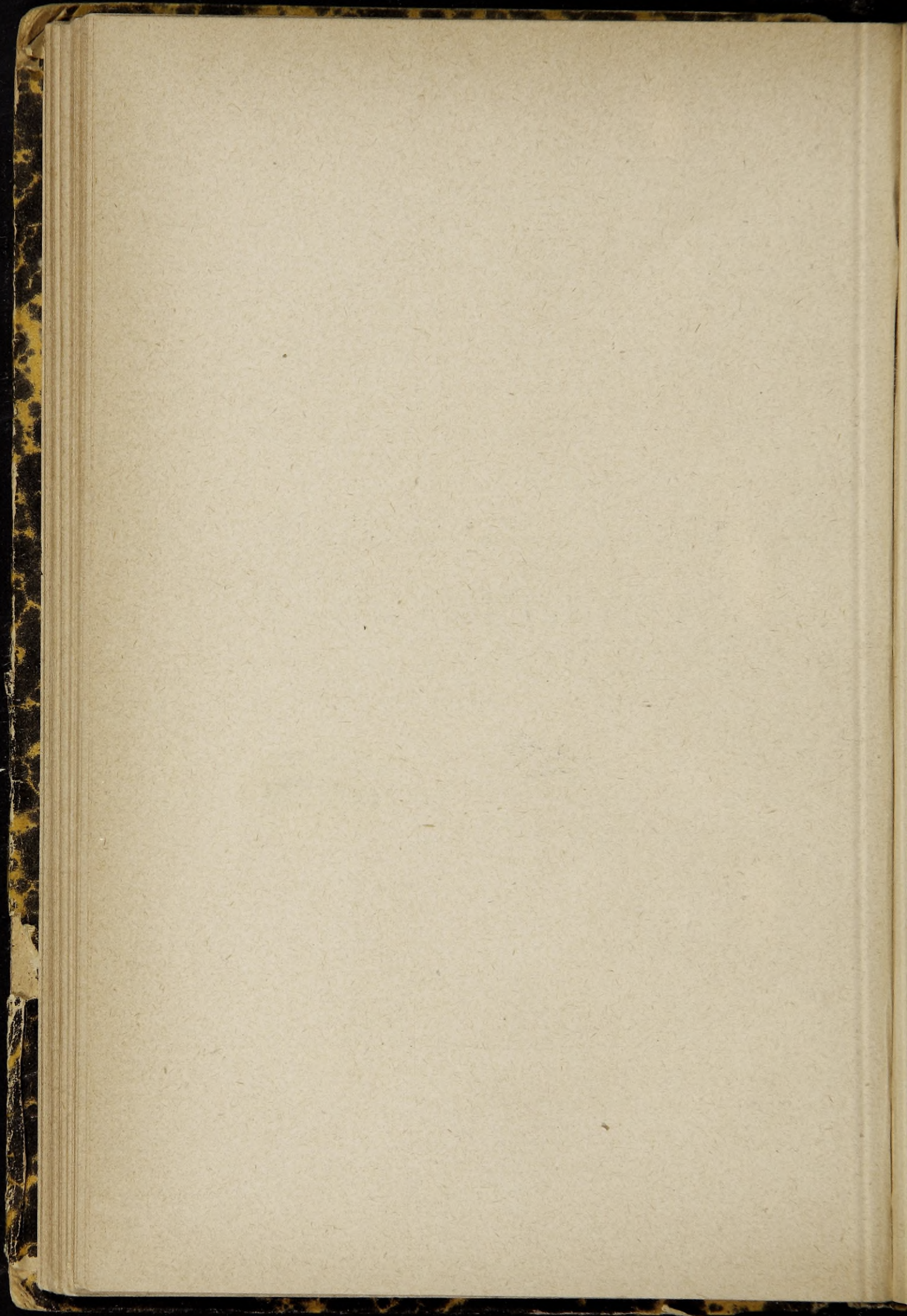
Men skymningen hade bredd sig öfver rummet, där den ensamme gräft sig ned för att arbeta, med sommarkvällen utestängd bakom målade glasskärmar. Arbetet gaf kraft och mod och var hans bästa sällskap. Och i arbetet ville han glömma, att sommaren förgick liksom våren gått...

1890.

PASTOR PRIMARIUS
PÅ KARNEVAL

Petrus Bergström hade varit en glad lax, innan han fick tillnamnet "pastor primarius".

Det var vännen Knatte, långa notarien, som hittade på det namnet en gång, då Petrus trädde in på Rydbergs kafé — stel, högtidlig, djupt allvarsam, slätrakad och klädd i sin långa svarta bonjour, som verkligen var en smula presterlig.

"Nej titta på pastor primarius!" ropade Knatte emot honom. Och han hälsades af en skrattkör, som tvang honom att själf stämma in, fast han tyckte det var skandalöst att hålla till godo med en så kolossal titel.

Förr i världen var han omtyckt för sitt jämna, lefnadsmuntra lynne, sitt trefliga skratt — det behöfdes ingen särdeles stor drifkraft för att sätta det i gång — och för sin lust att prata tok och skämta smått med skämthågade unga damer.

Detta var emellertid en längesedan öfvervunnen ståndpunkt. Hur ofta han än framhållit det faktum, att han i själfva verket brydde sig katten om flickorna — han trodde så själf, men han misstog sig — så befann han sig en vacker solskensdag förlofvad med en af dem. Det var under en båtfärd, på ett sommarnöje — den olycksfågeln hade inte förstånd nog att undvika sommarnöjen — som han kommit på den tanken, att det var så godt han förlofvade sig med den flickan, som satt i båtens akter och såg söt ut.

Hvarför just hon? Ja, hvem kunde säga det? Antagligen därför att hon satt där i aktern och månen lyste på henne.

Det var också det sista sommarnöje, han varit med om.

Nu hade många långa tider förflutit sedan dess. Vår vän Petrus kallade sig Per i förnamn, ty Petrus stötte allt för mycket på skoj och var intet passande namn för en stadgad herre i verken. Men bland vännerna från tiden före syndaflo den fick han aldrig heta annat än pastor primarius.

Han hade satt bo och blifvit rangerad karl — eller med andra ord, han hade betydligt derangerat sina affärer genom att sätta bo. Det hela var efter nutidens fordringar, — det intrasslade sig helt omärkligt och ofarligt, men det var alls inte lönt att tänka på ledsamheten. Han tog saken lugnt, han hade "satt sig", som det

heter, gick sin dagliga promenad till 'verket', var klädd i spetsigt skägg och pälsbräm på vinterrocken och hade lagt sig till med distingerade vanor och med en liten nymåne efter nyaste modet.

I ungarlsvärlden hade han naturligtvis nu mera föga att skaffa, och när han någon gång förirrade sig in i gamla medbrottslingars fortfarande toujoura krets, blef han nervös och tankspridd och tyst och kände på sig att han ej längre passade där och att de andra måste finna honom ohägad och tungusisk.

Ty sedan han var kotteriets glada lax, hade många långa tider förflutit.

Petrus hade fått smak för ensamma promenader på gatorna — ty stockholmare var och förblef han — och snart sagdt hvar eftermiddag kunde man se honom sitta ensam i en bekväm soffa på Anglais, där han drack en kopp kaffe och rökte sin cigarr och sedan steg upp och gick, ensam som han kommit.

Någon enstaka eftermiddag — en gång i kvartalet — kunde han uppenbara sig på Rydberg, där kotteriet numera träffades vid kaffedags. Långsamt och högtidligt gjorde han sin entré och slog sig ned i en länstol, där han sedan mest satt och teg. — — —

Och med samma lugn och högtidlighet befann han sig till sin stora förvåning en vinterkväll spatserande omkring i bländande belysning

inne i Berns' stora salong, iklädd en lång näsa och ett par ännu längre röda stallmästaremustascher, för resten iförd korrekt frackkostym utan tecken till extravagans af något slag.

Bror kaptenen hade tagit honom under armen på Gustaf Adolfs torg en middag vid vaktparadtiden, dragit honom in på tidiingskontoret och genom sitt exempel förledt honom att köpa en biljett till konstnärskarnevalen. Pastor primarius *skulle* gå med på karnevalen, det svor kaptenen på. Och nu var han verkligen där — det kunde ju alltid vara roligt för ovanlighetens skull — för resten ämnade han snart gå hem och lägga sig . . .

Kotteriet hade ett bord i lä af vimlet — på läktaren i lilla salens fond — med god utsikt och med en kolossal bål som medelpunkt.

Så mangrant hade han ej på långa tider sett de gamla gossarne samlade. De döko upp, smakade på bålens innehåll och döko så ner i vimlet igen. De voro dansanta och intresserade — alla utom Petrus och den tjocke fiskalen, ty de båda stadiga herrarna föredrogo att slå sig ned på fullt allvar i ett par fåtöljer, där de gruffade öfver att man inte fick röka och filosoferade öfver det nordiska lynnets omottaglighet för en verklig, uppsluppen karnevalsstämning.

Nu var françaisen slut borta i stora salen. Assessorn och kaptenen kommo först, och så kom länge notarien Knatte sättande och han hade

med sig en liten flicka i frygisk mössa och tricolorens färger.

Kotteriets ärade gäst blef mottagen med allmän vördnad, men *den* var inte i hennes smak och snart hade man öfvergått till en mera uppsluppen ton. La France var allt annat än svarslös, hon gnabbades och skämtade och frågade Petrus hur många år det var sedan han fick sin långa näsa — så att han blef öfvertygad om att hon kände honom — och så var hon borta, då en sprittande, hetsande, vaggande wienervals spelades upp där nere.

“Vi supera ju tillsammans, mina herrar?” frågade kaptenen.

“Nej, jag stannar inte — *tror jag*“, svarade Petrus.

Kotteriet bad honom om möjligt undvika att prata skräp. Och *det* tog! Lass basen! menade han. För en gång kunde han ju äta en bit mat i sällskap med de gamla medbrotslingarne. Något roligt skulle han väl ha, efter han kommit hit.

“Voilà les *tungus!*“ hördes nu en hes röst ropa nere i salen. Där stod en mjölhvit pjerrot, faktade med de slankiga ärmarne och pekade upp till dem, medan han skrek med gäll röst: “Voilà les *tungus!*“ Och så snodde han sin väg.

“Det där måtte vara en gammal bekant“, menade assessorn.

“Ja, natürlich, efter han är så oförskämd“, instämde notarien.

“Jag ska', min själ, ta fast karlen och hala hit honom“, sade kaptenen.

“Jag går med“, sade Petrus. “Vi ska' väl se på lifvet, efter man en gång är här.“

Och han tog kaptenen under armen och vandrade ned för spiraltrappan.

Dansen var i full gång och det började bli trångt där nere. För öfrigt “ingen vidare gask“, som kaptenen uttryckte sig. Nätta kostymer visserligen, kulörta damer som hoppade omkring i dansen, småflickor i korta klädningar, som trippade förbi vid svartfrackade kavaljerers arm och pratade och blixtrade med ögonen, andra damer som vandrade städadt två och två arm i arm och sågo ut som om de kommit dit enkom för det nöjet. Och mystiska dominos — svarta, violetta, röda, ombonade från hjässan till fötterna — som sutto och hviskade till hvarandra eller tittade kritiskt ut öfver de dansandes vimmel, som vore de här för att spionera.

Petrus tappade bort sin kapten. Men det var lika roligt. Han fortsatte rundturen på egen hand. Här och hvar en stilfull kostym, ett groteskt par, en rolig figur, ett spetsigt ord i skydd af maskerna.

Han tittade på lyckans stjärna i positivhalarens skåp, skakade hand med en betydligt rund skeppsgosse af genus femininum och upptog margarinfrågan med en riksdagsfarbror i aktningvärda fadermördare och ännu mera aktningvärd näsa.

Då sträckte en liten zigenarflicka med slantar i håret och krimskrams om halsen fram en kortlek emellan de båda debattörerna.

“Jag skall spå er solsken och lycka, min vackra herre!” sade hon till Petrus utan att bry sig om farbrodern.

Petrus blef så förvånad, att han inte visste, hvad han skulle tro.

Han kände ögonblickligen igen denna röst. Och dessa lifliga ögon, som tycktes gömma på ett outtömligt förråd af löjen... Det var en märkvärdig likhet —!

Han drog ett kort ur leken.

“Nej, ta' inte det. Det är bestämdt en spader. Tag hållre det här!”

Rödt! Och det andra: Ruter dam. Och det tredje: “Nej, det väljer jag för din räkning“, sade flickan.

“Hjärter kung! Kom nu och säg att inte mina kort ä' artiga!”

Han hörde inte hvad hon hade att säga om hans framtid, om att han skulle kasta de svarta korten, att han skulle komma att göra en resa med ruter dam, efter han inte kunde hitta henne i hjärter...

“Adjö!”

Hon nickade och försvann i vimlet.

Men det kunde inte vara någon annan än hon! Han skyndade efter henne — nu började

hans upptäcktsresa, medan kaptenen på sitt håll spårade efter sin bekante pjerrot.

Han såg henne dansa vals, men när valsen upplöste sig och vågorna slog igen öfver dansgolfvet, då var hon åter borta. Efter långt, långt sökande fann han henne slutligen, tog hennes arm och förde henne till en ledig soffa.

“Hur i all världen har ni hittat hit?”

“Jag är litet öfver allt, hvarför skulle jag inte komma hit också?” skämtade hon. “Att bli helt och hållet bortglömd är inte roligt. Och så spådde jag mig själf, att jag skulle träffa 'Petrus' här.”

Hennes pigga, grå ögon storskrattade genom masken.

“Jag beundrar edra kort, — de visste mer än jag visste själf“, sade Petrus. Men hur hon hittat till Stockholm och till karnevalen, det fick han inte veta.

Efter nästa polka — ty naturligtvis dansade de polka — gjorde de tillsammans en tur genom världsvimlet, trängdes och skuffades, pratade tok och hoppade omkring som två ystra barnungar. Men naturligtvis kommo de aldrig till kotteriets bord där långt borta i skymundan. I stället lade han beslag på ett litet dukadt bord i ett trefligt hörn af matsalen. Det var verkligen tid att supera — han rekvirerade ostron och Hochheimer.

Masken behöll hon på. Alltid dessa ögon! Han frågade henne ingenting vidare, det föreföll

honom som var det helt nyligen de råkats sist, promenerat på Djurgården — den romantiska skogsvägen upp till Belvédère — dansat på hennes farbrors bal, varit marskalk och tärna på Grand den där lustiga aftonen, som han aldrig glömt...

Det föll honom inte in att påminna henne om något af allt det där, han tänkte inte tillbaka mer än för en enda minut, lika litet som han tänkte på något annat än att han satt vid ett elegant dukadt litet bord för två och att det var en egendomlig slump att de träffats nu och här.

Han hade längesedan kastat sin långa näsa och de röda stallmästarmustascherna och log nu med ett förnöjdt solskensansikte ut öfver mängden. Och då han såg kottieriet förankradt vid ett annat bord resa sig upp och med högtidligt allvar höja sina champagneglas mot affällingen, storlog han godmodigt emot kamraterna, nickade och viftade med handskarne och utbragte på sitt vis en tyst skål för prins Karneval.

Han hade, det var ju sannt, ett kuvert vid deras bord — nå, det var sak samma...

Hvad de pratade mycket dumheter, de båda — hit och dit, om allt och intet, skämt och stickord, fjäderbollkastning och fäktning på florett. Och rundt omkring superande, skrattande, pratande, lifliga grupper, skålar och tal, klang af glas, smällande champagnekorkar. Ingen tanke på om allt detta verkligen var yttringen af den öfver-

dådiga ungdomsglädjen, den yra karnevalsstämningen, som har till upphof ett öfvermått af lifslust och lifsglädje och som med Harlequins smällande träsvärd och narrens bjällerklang jagar bort allt hvad hvardagsbekymmer och sällskaps- tvång heter och kastar in i den allmänna virfveln både riddaren och patern, la France och lilla Bébé, Mefisto, Pierrette, Carmen, spåkvinnor, sjömanspojkar, blomsterflickor och de tråkiga svarta frackarne. Petrus var inne i stämningen, lefde i ögonblicket, treflig kamrat till hela världen.

Dansen var slut och kaffeborden framsatta i stora salen. Där var ett virrvarr och ett lif! De kommo af en slump in i en krets af pladdrande och uppslupna herrar och damer. En ung häradshöfding, som om dagarne syntes vandra oerhördt otadlig öfver Norrbro med sin portfölj under armen, var midt uppe i ett lifligt tal på franska — ingen och han själf minst af alla — visste så noga hvad talet gälde om det inte var för "la folie", ty den gudinnan nämde han gång på gång.

Då hviskade zigenerskan till sin kavaljer:

"Nu skall jag gå."

"Gå?" upprepade han mera förvånad än om hon sagt, att hon skulle flyga.

"Min herre har antagligen varit förutseende och lämnat sin klocka hemma. Men för mig är det tid att lämna "la folie" här i världsvimlet. Mina beskyddarinnor stå där borta och vinka,

att vagnen är framkörd och hästarne frysa. Nej, sitt kvar och oroa er inte — jag har två omedgörliga duennor till mitt beskydd. Adjö!“

Nu först kom han att tänka på, att han ej tagit reda på, hvar hon fans nu för tiden eller hur hon hade det eller någonting. Han hade inte ens sett hennes ansikte — endast ögonen, ögonen...

“Stannar Ni här i staden?” frågade han.

Hon skakade på hufvudet. “Jag är här inkognito. Jag har kommit ända från djupet af ditt minnes rosengårdar för att öfverraska dig. Vi träffas nog aldrig mera.“

Han hade fattat hennes hand, och hennes ögon logo gladt som förr genom masken.

Så nickade hon än en gång, skyndade bort jämte de båda duennorna — och var borta.

Han gick strax efteråt utan att stöta på sina bekanta.

När han kom hem och tömde sina fickor, följde en massa kort med det illustrerade dansprogrammet. Det var hennes kortlek, som han måtte ha annekterat — den där leken med hjärter kung och ruter dam och de svarta korten.

“Det blir för mig att lägga patience med“, tänkte Petrus men kunde ändå inte låta bli att småle och att småhvissla polkan, de dansat.

“Vi träffas nog aldrig mera.“ Åh, man träffas alltid, man återser alltid hvar andra någon gång.

Och han fortfor att smågnola. Så tände han en cigarett, slog sig ned i soffhörnet och såg syner i rökvirflarne. — — —

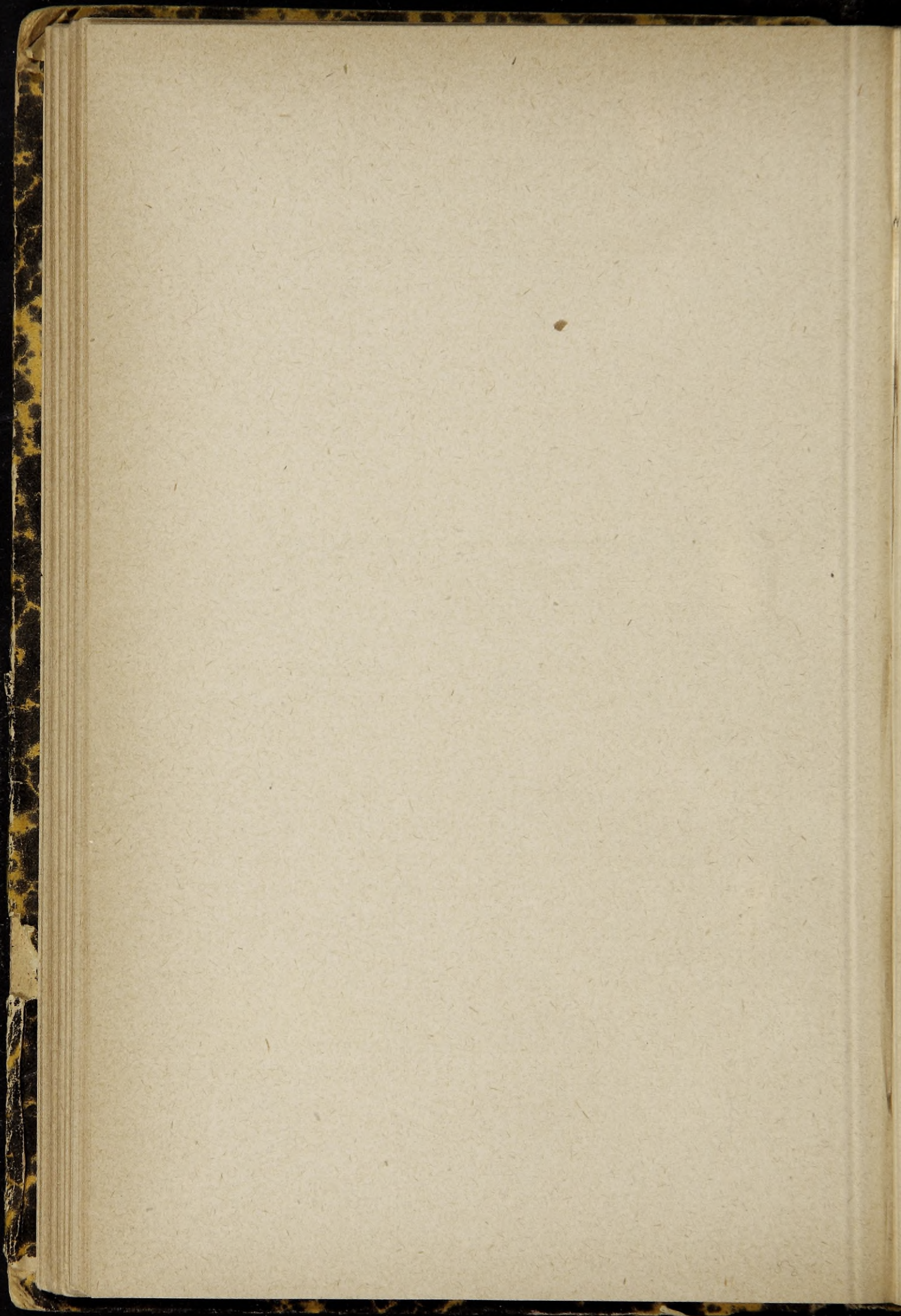
Det var sin egen ungdom han återsett.

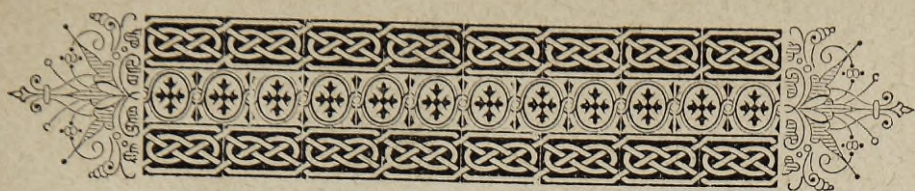
1890.

JOHNSON & KOMP.

I arbetareföreningens tambur stötte jag ihop med Acke Vern, byggmästarn, efter en sammankomst i föreningen för religionsfrihet.

Vi gjorde sällskap utför Brunnsгатans branta backe, kommo direkt från dess mörker och smuts ned på Stureplanen — ljus, liflig, trafikerad, omgifven af ståtliga moderna byggnader — och fortsatte sedan uppåt det nya Östermalm.

Där var stor fest i en elegant våning vid Sturegatan. Hela fönsterraden upplyst, dörrarna till balkongen vidöppna, inga gardiner fördragna, speglar och kronor som gnistrade i ljusskenet inne i de praktfulla rummen.

“Man festar uppe hos Johns“, sade Acke Vern.

Det var nu en sak som inte rörde mig. Och han började åter att yttra sig om föreningen för religionsfrihet, om dess närmaste mål och de lämpligaste medlen att komma till något resultat.

Han var en stadig, något fetlagd man med ett ljust och öppet ansikte och goda ögon. Efter sin återkomst från Amerika, där han "blifvit människa", som han själf plögade uttrycka sig, hade han slagit sig på att bygga villor i Stockholms nya förstäder. Driftig och företagsam vann han allas förtroende och intresserade sig för allt, men mest för de frågor, som stodo i samband med vår tids arbetarrörelser, ty det var ur dessa framtiden skulle växa upp.

Vi gingo i sakta mak upp till Karlavägen och spatserade fram mellan planteringarna i det skarpa elektriska ljuset. Aftonen var vårmild och vacker och ingen af oss hade brådt.

"Har ni inte byggt någon af de här kasernerna?" föll det mig in att fråga med en blick på de enformiga husraderna på ömse sidor om den nya esplanaden.

Byggmästaren slog till ett flatskratt, ett riktigt hjärtligt, bullrande, pojkaktigt skratt i basen.

"Jo, var lugn för det! Inte vid den här gatan inte, men nog har jag varit med om att kasta upp ett af de fina husen på Östermalm. Och vet ni hvem som var min kompanjon? Jo, det var Johns och ingen annan — han som har fest där nere. Vårt bygge var firman Johnson & kompanis första fina affär — han hette Johnson på den tiden och var bara småländig."

"Det är inte 'bara' det."

"Åhnej, det har ni rätt i . . ."

Vill ni kanske höra historien?

— — —
Jag var byggnadsingeniör.

Jag hade knogat ganska ordentligt några år. Yrket är sträfsamt, när man skall sätta sig in i det. Och jag hade otur, det var ingen ruff i mig på den tiden. Jag var en valp, en riktigt genuin valp.

Jag hade ingen plats. Det var öfverfullt hvart man vände sig. En tid var jag verkmästare hos Sundberg, men där ville man inte ha mig länge.

Sen var det omöjligt på alla håll. Jag dref omkring och sökte anställning, satt i Lagerlunden om eftermiddagen, kom hem fram på morgon- sidan . . .

En förmiddag bultar det på min dörr och innan jag hinner vakna, kommer där in en herre. Jag låg och mediterade i sällskap med Pettersson, en tax jag hade på den tiden.

“Morning!” säger han som kom in. “Jag har hyrt rummet här vägg i vägg. Känner du igen mig?”

Det var Johnson. Vi hade varit skolkamrater nere i Kalmar, men något vidare kontanta hade vi aldrig varit.

Han hade just kommit till stan och skulle ha plats hos en grosshandlare.

“Ligger du alltid och drar dig?” sa' han. Så öppnade han fönstret och så gick han.

Vi skulle äta middag tillsammans på operakällaren, var det sagdt. Jag kom dit på slaget fyra, gick utanför och väntade en halftimme, spatserade in, när det blef för enformigt, och fick se honom sitta och äta i godan ro.

Han nickade nonchalant men bad inte om ursäkt, fast jag sa att jag hade väntat.

Nå, han bjöd på middag och så drack vi kaffe och avec i Lagerlunden och språkade om löst och fast.

“Jaså, du har slagit dig på handel?” började jag att fråga honom — för jag har alltid varit intresserad af att höra, hvad andra hade för sig.

Och han hade alltid varit geschäftsman, ända sen han tuggade smällkarutscha och sålde till oss andra i första klassen — och spelade “gubbe eller pil“ under kvarterna och alltid vann.

Sen jag slutade skolan hade han varit på kontor i Kalmar. Jag gick bara fem klasser — så flyttade far min hit upp och jag kom in på 'teknis'.

Han hade sina egna småaffärer vid sidan af kontorsgörat. Han hade gjort i cigarrer och haft en kortvaruaffär och hvad det eljest var, det minns jag inte. Men det tyckte inte principalen om, och då sa han adjö och for till Stockholm.

Han hade föresatt sig att göra karrier. Som vi var grannar, sen han flyttat in i rummet bredvid mitt, så kom jag rätt mycket tillsammans med honom. Han hade hufvudet fullt med pla-

ner, var alltid i farten, hade hundra saker att uträtta på en gång. Han kände inte att han lefde, om han inte hade fullt upp att göra. Han kom och körde upp mig om morgnarna, för jag var slapp, när jag inte hade någon plats utan gick och väntade på att något skulle erbjuda sig.

Och hvad han grälade på mig för att jag ingenting gjorde, det kan ni inte tänka er! Det gjorde han för öfrigt mycket rätt i — jag blef nämligen inte människa förrän jag kom till Amerika och lärde mig begagna mina näfvar.

Han grälade för att jag ingenting gjorde och för att jag gick omkring och bjöd ut mig. Tigga folk som en nåd att få slita ut sig för deras räkning mot att de slänger till en en brödbit! Och inte ha chanser att komma någon vart. Nej, man skall hänga i och bryta sig fram och skuffa undan dem, som ä' i vägen, eljest blir man själf undanskuffad, resonnerade han.

Är jag för omständlig? Nu kommer jag för resten till historien om Johnson & kompani. Det var den ni skulle höra.

Jag hade några byggnadsritningar, jag hjälpte en kamrat med — detaljer och kostnadsförslag, jag gjorde upp åt honom. Jag hade också ett helt hus färdigt på papperet — allting klart och uträknadt, fast det aldrig blifvit af att bygga upp det.

De där ritningarna fick emellertid Johnson se en dag, då han hade en minut ledig och gick inne hos mig och rökte, och då sa han:

“Hör du, vi ska fan ta mig slå oss i ihop och bygga ett hus!”

Han hade länge tänkt på saken, sa' han, och han hade allting klart för sig. Den ene ägaren efter den andre af gamla tobaksland och trädgårdar och stenbackar, som inte gaf ett öre, hade blifvit millionär. Byggmästarna kastade upp det ena huset efter det andra och skodde sig syndigt. “Upp med dig“, sa han, “så ska vi sko oss, vi med!”

Jag invände att de billiga tomtköpens och de goda byggnadskonjunkturernas tid var länge sedan förbi.

Men det rörde honom inte.

Och inga pengar hade vi, sa jag.

“Pengar?” menade han. “Dem skaffar man sig. Bara man ser ut att ha framtiden för sig, så nog katten får man pengar.”

Han utvecklade sina projekt. Han visste ett par “Pellar“, som skulle skaffa honom rörelsekapital. Ni vet hvad en “Pelle“ är — en procentare. Allt dylikt skulle han dra försorg om, men jag skulle gå ut och se på tomt vid någon framtids-gata och med bra grund, så att det blef billigt.

Han demonstrerade och pratade och öfvertalade. Hvad hade jag att vänta, om jag bara låg hemma på soffan och läste romaner eller var tillfälligt biträde åt andra byggmästare? Var det så roligt? Eller att i bästa fall en gång till få en

verkmästarsyssla? Nej, *han* hörde inte till det folket, som nöjer sig med litet. Och för resten ville han njuta af lifvet, medan han lefde.

Ja, jag tyckte också att det inte vore så ledsamt att ha litet roligt, medan man lefde.

Nå, jag gick uppåt Östermalm och tittade på tomter och så gick jag ner på "börsen" för att se på, hur Johnson dref upp pengar.

Ni var kanske inte med på den tiden? Det var på Handtverksbankens gyllene tid, ni har kanske litet reda på den.

"Börsen", det var Bährs kafé vid Riddarhuset. Det var Pellarnes börs.

I middagsstunden var där alltid fullt hus på den tiden — jag vet inte hur det är nu, jag har inte mina vägar åt det hållet.

Jag kan ännu se den där lokalen för mig. Halfmörkt och trångt och luktade "Pelle". Där satt de i sina tjocka öfverrockar och drack stenbergare och konjak och bläddrade i sina plånböcker och gjorde upp snygga affärer sins emellan och med sina agenter.

Och mera tillfälliga gäster dök också upp och försvann igen. Dit kom löjtnanter och härads höfdingar, som drack en droppe konjak och en flaska vatten för syns skull och skref en liten revers åt någon af agenterna i ett hörn i skymundan. De hade brådt, de skämdes för sällskapet och försvann strax de hade fått sina pengar och skrifvit sin lapp.

Johnson satt där midt i kaféet och såg öfverlägsen ut — soignerad och engelsk och förtroendeväckande. Han hade fått fatt i gubben Sedelmejer.

Ni kände inte Sedelmejer? Grosshandlare, stor affärsman. Ett litet klotrundt hufvud, ett eldrödt och blänkande fett ansikte med pösiga kinder och inga ögon alls. Och glänsande svart hår och en blank hatt, som han var ytterst rädd om.

Honom hade Johnson utvalt till förlagsgifvare.

Emellertid var gubben en sådan idiot, så han inte ville inse att det var en fin affär, Johnson bjöd honom på.

Till slut gick han ändå in på att komma och afsyna tomten.

Den låg borta vid Oskarsgatan. En vacker dag kommer Johnson åkande dit och afstjälper grosshandlar Sedelmejer. Jag stod där och vände på herrarne med mina ritningar i en stor rulle under armen.

Vi gick och tittade på tomten, som för resten inte var något vidare att se på. Ett par bergsknallar, som skulle sprängas bort, ett redskaps-skjul, ett gammalt lusthus — det var allt hvad där fanns.

När vi gått där och tittat en halftimme, sa gubben, att han funderade på att bygga själf.

Johnson bad honom vänskapligt att låta bli det. Män med grosshandlarns erfarenhet behöfs i den stora affärsvärlden, sa han med djupt all-

var. Ett bygge, menade han, det drar en ifrån allt annat, man måste koncentrera alla sina tankar kring det, man har ingen tid till något annat — och hvad det allt var, han öste ur sig.

Till slut sa gubben att vi skulle kunna få 20,000. Det kommer vi inte långt med, höll jag på att säga. Men jag sa det inte.

Vi kröp upp i droskan igen och ramlade i väg till Pelles kontor borta i stan. Där fick vi papper, som va värda pengar. Men det var ju rena humbugen, hvad skulle vi med 20,000 kronor?

Ja! Vi började använda kapitalet. Till en början åt vi en finare middag på tu man hand.

Nu var firman Johnson & komp. etablerad. Vi hade en ståtlig namnplåt på dörren, det yttre rummet var kontor med enkel och gedigen elegans — vi hyrde ny lokal naturligtvis, och jag hade förvandlat mig så godt jag kunde och gick omkring i spritter modern dress från Samuel.

Johnson var dandy förut. Han hade sagt farväl åt sin principal. Han skulle inte slita ut sig på ett kontor, inte ens på sitt eget, men aldrig i lifvet på en annans.

Nå, vi satte bygget i gång. Jag var arbetschef och min kompanjon åkte omkring — han hade skaffat sig häst och en liten vagn för att åka bort och se på bygget i. Han for för resten också omkring till handtverkare och agenter och andra. Vagnen stod och väntade utanför Opris, medan 'grosshandlarn' åt sin frukost där inne,

och utanför cigarboden, där han alltid hade att språka med flickan.

Han var en svår fruntimmerskarl, vännen Johnson.

På kvällen körde han utåt Djurgården — i sällskap med lifvade och piffiga teaterflickor och gud vet hvad det var för slags flickor. Han bekantade sig med alla människor! Och han gjorde middagar och små supéer och hade små äfventyr.

Och en vacker dag var han förlofvad med en grann och ståtlig och elegant ung dam — och nu var det *hon* som åkte med honom i vagnen — ett ytterst elegant par — och alla människor tittade på dem och afundades honom, för det var en ståtlig kvinna.

Hennes far hade en landtegendom, hon var i stan för att roa sig — ta lektioner, som det heter — och Johnson var utrest med henne en gång för att presentera sig för svärfar och svärmor.

Jag var mera anspråkslös för min del. Jag gick ned till Berns om kvällen och träffade bekanta, och vi drack en halfva punsch och vi kunde dricka två. Jag kom i alla händelser hem förr än Johnson.

Han brukade kalla mig för tungus och säga att jag inte var skapad till framgång. Om jag träffade en bekant och åt en sexa för en krona, var jag nöjd, sa han, och det förargade honom.

Men klockan fem på morgonkulan var han vaken och bultade i väggen, om jag inte lydde

väckarklockan, som skramlade och bullrade vid den tiden. Och så hade den bofven instruerat gumman städerskan att stiga upp och komma och genera mig och säga att kaffet var färdigt — och när Pettersson fick syn på käringen, som han naturligtvis inte tålde, så gaf han hals och skällde som en besatt. Han hade en väldig stämna, min vän Pettersson.

Och blef jag då inte så arg, så att jag steg upp, så kom Johnson själf inmarscherande i sin eleganta nattrock och sina broderade tofflor, som han fått i present af fästmän eller af någon af de andra. Men alltid var han kry och morgonfrisk.

Nå, jag slog i mig en kopp kaffe, slog upp kragen, hvisslade på Pettersson och gaf mig i väg bort till tomten, där gräfning och sprängning och grundläggning var i full gång.

Men Pettersson, vet ni, han hade förstånd för två. Han lärde sig konsten att afdunsta så omärkligt och listigt, att jag aldrig såg till honom förrän han längesen var puts weg. Då smet han direkte hem och gick och lade sig. För han var utschasad af det ständiga nattsölet. När han vaknade och tyckte det var tid att äta middag, så kom han och hämtade mig vid bygget.

Ibland stod Johnsons engelska vagn där också utanför planket och han gick omkring och hade brådt och pekade hit och pekade dit med sin promenadkäpp.

Johnson blef alltid nervös och bråkig, när

Hvad Figge blef.

han kom dit. När han fick göra affärer, underhandla, agitera, röra sig med stora summor och ha att göra med folk, då var han älskvärd och trefflig och i sitt esse. Men när han var nere vid bygget, var han bara obehaglig.

“Det måste gå fortare, om jag ska kunna drifva upp mera pengar“, bråkade han. “Hit kommer den ena efter den andra för att se, om här verkligen byggs något hus, som de kan låna oss pengar på. Det är absolut nödvändigt att det ser något ut. Hvarför har du inte kastat upp ett stycke af fasaden i stället för att börja inifrån? Sväng upp framsidan och sätt upp en skylt: 'Eleganta våningar att hyra', så att det lyser patasket i ögonen.“

Han väntade aldrig på svar och hörde aldrig på invändningar. Bara åkte i väg — till banken och till börsen. Och oupphörligt behöfdes det mera pengar. Ty de 20,000 hade naturligtvis gått för längesen.

Gubben Sedelmejer ville inte punga ut med mera. I stället hade han fått af Andreas.

Kände ni Andreas? Nej, jag kan tänka mig det.

Han var spannmålshandlande och procentare och stormrik.

Han såg ut som ett slags flodhäst, gick alltid i en gammal mössa med uppvikta brätten — och med sin tjocka, dammiga öfverrock uppslagen och en fläckig bonjour och smutsig skjortkrage. Och en flottig plånbok, stinn af smutsiga

pappersslappar. Och tuggade på en cigarrstump, som det aldrig var eld på. Och hade en knöl-påk att försvara lifvet med i mörka kvällar.

När man ville tala om affärer med honom, skulle han alltid ha en stenborgare framför sig, och då satt han och blänkte och svettades och torkade sig i ansiktet med sin blåa näsduk.

Nå, allt det där hör inte hit. Men fy katten, sånt folk vi lade oss in med! Det var Johnson, förstås... för min egen del gjorde jag aldrig herrarnes närmare bekantskap.

Det kunde emellertid inte hjälpas, jag hade mist tron på att affären skulle gå i längden. Vi fick lof att minska arbetsstyrkan till hälften, lö- nerna kunde vi inte betala ut, ibland låg alltihop nere.

Jag gjorde hvad jag kunde för att hålla skenet uppe. Men det hjälpte inte. Hvar morgon, när jag vaknade, undrade jag om det skulle bli någon katastrof den dagen.

Och så började 'kissarna' att springa hos oss. De kom med stämningar och otrefligheter, lagsökningar och elände. Så jag visste inte, hur tidigt jag skulle hinna ut om morgnarna. Pettersson fick ta' emot dem.

Johnson såg jag inte mycket till. Han var ute och åkte med sin fästmö och lefde som hvar dag varit den sista. Vi va inte riktigt kontanta just af den orsaken. Själf fick jag knoga som en neger och det tyckte jag var orättvist.

Men så stötte jag på honom en afton. Han var ute och spatserade i sällskap med en flicka, som hade ett svart flor för ansiktet. Det var inte fästmön och inte hörde hon till det lätta kavalleriet, det syntes på utanskriften.

Och han var så inne i situationen, att han inte såg mig, fast jag passerade alldeles förbi dem.

När vi råkades därefter, sa' jag honom några valda ord — fast jag var säker på att han skulle svara med att be mig hålla mun och inte lägga mig i sådant som inte rörde mig.

Men han bara såg på mig med sina hvassa ögon och smålog litet — han hade ett obehagligt småleende — och så sa' han:

“Vet du hvem flickan är? Hon är Sedelmejers dotter.“

Han var en riktig ål. Han hade tid till allting och han förstod att intressera sig för allt. Ser ni, gubben Sedelmejer var nämligen inte bara procentare, han samlade också autografer och antikviteter — gamla klockor och snusdosor och käppar och allt sånt där. Han hade rummen så fulla som ett lumpmagasin af allt dylikt. Och af gamla bref och handlingar hade han ett stort skåp fullt. Det var hans stolthet att bli ansedd som samlare, och det roligaste han hade var att visa sina skatter.

Tror ni inte att Johnson hade begagnat sig af gubbens svaghet? Han hade kommit öfver

några papper, ett par århundraden gamla, och det berättade han för gubben och blef på fläcken uppjuden till honom. Och han spelade kännare och såg på allt och var slipad och skänkte breffen till gubben och fick kalla honom för farbror.

Och på samma gång gjorde han sig bekant med dottern.

Hur han odlat den bekantskapen, visste jag ingenting om, men att gubben inte var hvarken bror eller farbror, när det var fråga om att låna ut pengar, det förstod jag. Vi fick inte ett öre mera af honom.

En dag, när vi åt vår middag tillsammans på operakällaren, sa' Johnson:

“Nu få vi lof att stoppa. Det går inte längre.”

Det borde inte ha öfverraskat mig, men jag blef ändå förvånad öfver att höra honom tillstå att det inte gick. Och jag var dum nog att fråga, om vi inte hade *några* utsikter.

“Tror du inte jag har vittjat allt hvad vittjas kunde?” sa' han. “Andreas var väl den sista, man gärna vände sig till”, sa han. Och det hade han rätt i.

Han satt och rufvade och vred sina mustascher. Han hade nog något i kikarn ändå — han hade alltid en massa saker i kikarn. Och jag drack rödvin i långa banor för att gaska upp mig.

När vi ätit middag, gick han genast sin väg

och jag gick hem. Jag minns jag satte mig och gick igenom böckerna. Det var för galet, det såg rent vansinnigt ut.

Arbetet hade nu totalt afstannat. Vårt fina hus — det gick i putten alltihop! Fasaden var redan uppkastad två våningar hög. Och nu skulle Sedelmejer eller någon annan köpa alltihop för ett röfvarpris, i stället för att vi, om vi bara haft litet mer pengar, skulle sålt det med vinst och kunnat börja med ett nytt.

Jag minns att jag kunde inte hålla mig därifrån. Jag gick dit i skymningen.

Kan ni tänka er hvad jag blef förvånad — det var dagen efter sedan arbetet var stoppadt. Jag kom dit och fick se att där var folk i huset. Och inte bara det, utan — föreställ er — man hade *rifvit ned* halfva första våningen igen.

Hvad säger ni om det? Och man bar ner teglen på ryggen, liksom man förut burit upp dem.

Jag blef förstås rasande och sprang dit upp.

“Hvad skall det här betyda? Rifver ni ned huset?”

“Jo, det stämmer“, sa' en af basarna.

Det var tegelentreprenörens påhitt. Han hade satt sig i sinnet, att finge han inte pengar, så skulle han ha sitt tegel igen.

Till råga på oförskämdheten kom basen och talade om arbetslön. Jag skulle betala dem till på köpet för att de förstörde alltihop! “Är det inte arbete?” sa' de.

Emellertid förbjöd jag dem att rifva ned ett enda hvarf till. De hade inte att ta emot order af någon annan än mig, sa' jag. Och nu skulle det vara slut med arbetet för i dag.

Så skyndade jag min väg, för jag var rädd att det på allvar skulle bli tal om aflöningsfrågan.

Jag visste verkligen inte hur jag skulle bära mig åt. Naturligtvis ämnade de inte lyda mig, för det var naturligtvis den andre som betalade.

Johnson kunde jag inte få rätt på. Då gick jag in på operakaféet, bestälde fram papper och bläck, underrättade Sedelmejer om att man höll på att rifva ned huset, och att han gjorde bäst om han skyndade sig att ta reda på kvarlevorna. Jag skickade ett stadsbud med brefvet och så gick jag och dref igen. Det var det enda, som lugnade mig.

Jag var utled på alltihop och föraktade mig själf, därför att jag syltat in mig i så'na slags affärer. Men nu skulle det bli ett slut på det.

Så kom jag på den idéen att gå och hälsa på farsgubben och gumman mor.

“Nå, är du millionär nu?” sa' gubben. Han var alltid satirisk mot mig. Men mamma sa' att jag såg utarbetad ut och bad mig sitta i gungstolen på min gamla plats.

Pappa bjöd mig på en cigarr och jag satt, kommer jag ihåg, och hörde på gummans och systers tal om ett och hvarje, som alls inte rörde

mig. Jag stod alldeles utom, jag hade flyttat bort från dem för att bryta mig en bana och nu kände jag mig som ett nöt, som dugde till ingenting.

Men det skulle bli annat af! Jag visste ingenting närmare om hvad jag skulle göra, men jag minns jag sa' dem att jag skulle resa bort på en tid. Om hur det var fatt med firman sa' jag naturligtvis ingenting. Jag kysste gumman mor — det var en vana se'n gammalt, hon var en så'n snäll gumma — och kände mig betydligt enkel, när jag gick mina färde.

Mitt beslut var fattadt. Jag skulle börja ett nytt lif. Jag visste med mig, att jag ännu kunde bli folk.

Men att det inte skulle gå för sig här hemma, det hade jag klart för mig. Jag var för mycket känd som en glad själ, som det kallas, när man är ett kräk. Jag kunde inte gå ut på gatan utan att törna emot någon, som sa': "Nej, se på Acke Vern, nu ska' vi in och ha oss ett glas punsch."

Jag for till Amerika. Jag samlade all den energi, jag hade kvar, och gaf mig ut att vigma pengar för sista gången.

Det gick förstås inte så lätt att komma i väg. Ännu fick jag vara med om några dagar af Johnson & kompanis lysande tillvaro.

Johnson var en baddare att hänga i. Han hade satt sig i sinnet att hålla oss uppe till det sista. Där regnade stämningar och stämpladt

papper öfver oss, men han drog ut på tiden, från ena dagen till den andra, han stred som för lifvet, och sannerligen hade jag inte fortfarande högaktning för karlens energi. Det var en som inte ett ögonblick tviflade på att hans dag skulle komma.

Hästen och vagnen hade han gjort sig af med, men fästmän hade han kvar, fast svärfar inte ville viggja honom några pengar, för de låg nere i jorden, skref gubben, som inte var dum.

Huset blef den gången, jag talade om, räddadt från att rifvas. Sedelmejer hade ögonblickligen, då han fick mitt bref, gifvit sig af dit och kört bort tegelmänniskan och satt ut vakt. Han var ursinnig öfver att de hunnit få ner en half våning och talade om att stämma oss, alldeles som om det varit vårt fel.

Det var ändå jag som skrifvit och varskott honom, men det hindrade inte att han var lömsk på oss.

Så afkilade jag en aftonstund med tåget. Jag tog aldrig adjö af min kompanjon, för jag skämdes, utan lade bara ett kort på hans bord: "Adjö! Tack för den här tiden!"

Fast det egentligen inte var något att tacka för.

Den sista bekanta jag såg i Stockholm, var för öfrigt han. När jag stod i kupéfönstret och tittade på staden för sista gången, när vi for nedanför Riddarholmen, så hvem får jag se om

inte min vän Johnson och fröken Sedelmejer, som promenera på tu man hand nere vid kanalen, där ingen människa brukar promenera.

Mig såg de naturligtvis inte. Men då började det gå upp för mig, hvad det var han hade i kikarn. För han var en baddare att hänga i — och att hinna med allting.

Han skref naturligtvis aldrig till mig, men jag fick ett par bref från en annan bekant, som jag lånat Pettersson åt, när jag reste.

Jag skall säga, det var alls inte roligt att skiljas från Pettersson. Det var en hederlig tax — en tvärvigg, en riktig klassik, men så genomhederlig, när man väl kommit underfund med honom.

Vet ni hvad han gjorde?

Först gick han och sökte mig på Opris, i Lagerlunden, i Blanch och på Grillen. Och när han begrep att jag farit min väg, så gick han hem och sa' till Johnson, att nu skulle de vara tillsammans. Min kamrat gaf han katten. Pettersson var verkligen den enda som höll på firman Johnson & kompani.

Han skref till mig — kamraten förstås — att när han kom för att höra efter om Pettersson rymt hem till mitt gamla logis, så hade Johnson läst in sig och låg och sof — alldeles som jag förr — och när han slutligen blifvit insläppt, så skällde Pettersson på'n och bad att få vara i fred. Pettersson förstod sig inte på skämt.

Och så fort kamraten kommit in och dörren var öppen, så kom där efter honom en hel rad af 'kissar', byggnadsförmän, handtverkare, som skrifvit på borgen för att de skulle få arbete i det nya huset, agenter, som hade växlar med sig, och pellar, som kom för att i godo få göra upp sina små affärer.

Det lyckades dem förstås inte. Det blef naturligtvis konkurs, en ganska proper konkurs. Firman ramlade och Johnsons förlofning gick i putten i samma vefva. Flickan reste sin väg och svärfar skref ett ovettigt bref, och så var den saken klarerad.

Nu skall ni höra om huset vid Oskarsgatan. Min kamrat skref ett långt bref och berättade dess historia.

Gubben Sedelmejer ropade in det på auktionen för rakt ingenting. Han öfverlät det till en skräddare, som också blifvit byggmästare på sista tiden. Den byggde upp en våning till och sålde det se'n till en för detta grosshandlare, som skulle ha huset för att låna pengar på det. Han gick och dränkte sig i Ulfsundasjön, och så gick huset ännu en gång på konkursauktion och fick stå ofärdigt i långa tider.

Till slut blef det ändå färdigt — i modern berlinerstil, fem våningar högt med karyatider och ornament fastsmetade på väggarna.

Nu var det en stor byggmästare, som rådde om det. Han hade också köpt tomterna bredvid och byggde upp en hel rad fina hus.

Men en vacker dag var det *hans* tur att 'ta in borsten', som kryddkrämarn sa', och *det* blef en helt annan slags konkurs än Johnson & kompanis anspråkslösa försök i den genren.

Och nu skall ni tro, man lefde röfvare där inne! Huset var redan inredt och så godt som färdigt, men leverantörerna hade förstås inte fått sitt. För att åtminstone få *något*, tog de med sig allt löst och allt som kunde tas löst. De tog dörrar och fönster, kakelugnsluckor och takrännor, järndörrarna till källaren, allting. Kakelugnsmakarn kom och ref ner så många af de eleganta kakelugnarna, han kunde hinna få ned, och bildhuggarn knogade bort med Industrin och Konsten, som stod i nischerna öfver porten.

Huset såg så renskrapadt ut, som om en cyklon farit öfver det. Där fanns ingenting kvar annat än murarna.

Sen vet jag inte hvem som öfvertog det, men nu rår samma store byggmästare om det igen. Efter konkursen så flyttade han till landet, till sitt gods — som befanns tillhöra hans hustru — och efter lämplig tids rekreation i ett stilla och hälsosamt landtlif kastade han sig på nytt in i stockholmsvimlet och återtog sin plats i samhället.

— — —

Se där" — afbröt sig berättaren och pekade framåt husräckan vid den breda Oskarsgatan. "Där ser ni vårt palats — det andra från hörnet. Det

är ju prydligt! För öfrigt har nuvarande ägaren låtit restaurera det och sätta dit de båda gaflarna och de pompejanska dekorationerna mellan fönstren i öfversta våningen.

Hela gatan är nu färdigbyggd, som ni ser — alla kåkarna slopade. Men jag var i alla fall den som *började* bygga här.

Och jag har fortfarande en viss klockarkärlek till det där huset. När jag går ut och drifver någon gång, så hur det är kommer jag helt och hållet ofrivilligt hit — alldeles som nu.

Huset påminner mig om hvad jag var för en valp då för tiden. Utan grundsatser och utan aktning för mig själf. Fy katten! Jag vill råda alla bortklemade pojkar att resa med tomma fickor öfver till Amerika. Det skall ta' hund ur dem och göra dem till karlar, om de duger till det, och lära dem arbeta och skaffa dem andra intressen än att sitta på krogarna.“

“Nå — och Johnson?” frågade jag.

“Ja, han heter Johns nu för tiden och är någon slags sydamerikansk konsul. Ni såg hvilken ståtlig våning han hade där nere vid Sturegatan, där det var fest..

Han ligger i stora affärer och lefver ett så kalladt 'friskt' lif. Han 'sliter inte ut sin glädjelösa ungdom på ett kontor', som han förr plägade uttrycka sig.

Hvad säger ni om det? Tror ni inte att han knep bort Sedelmejers dotter midt för faderns

näsa? Hon reste bort med honom och de gifte sig i Köbenhavn. Gubben förlät dem för att inte helt och hållet förlora dottern.

Han var mycket svag för flickan. Någon mor hade hon inte och hade kanske aldrig haft någon, men han hade gifvit henne uppfostran, hon hade varit i Schweiz — gubben visste nog att hon var af en helt annan kvalitet än han.

Jag tror hon var den enda människa, han hyste några känslor för. Johnson påstod att han både dyrkade henne och var rädd för henne.

För öfrigt lefde han inte länge efter dotterns giftermål. Johnson och han blef aldrig kontanta, — de va för slipade på ömse håll. Och en morgon hittade man gubben död vid sin pulpet på kontoret. Han hade fått slag. Och Johnson fick ärfva.

Kan ni tänka er, att när jag träffade honom — när jag kom tillbaka från Amerika — så hade han panna att säga mig midt i ansiktet, att hans giftermål var den bästa affär han gjort.

Hustrun är en ståtlig kvinna. Hon har ett par svarta, djupa ögon. Hon hör till dem, som från början kommit på orätt plats i lifvet.

Hon är mycket god och är med om alla välgörenhetsföretag. Han nyttjar henne som skylt, — men hon är en distingerad kvinna.

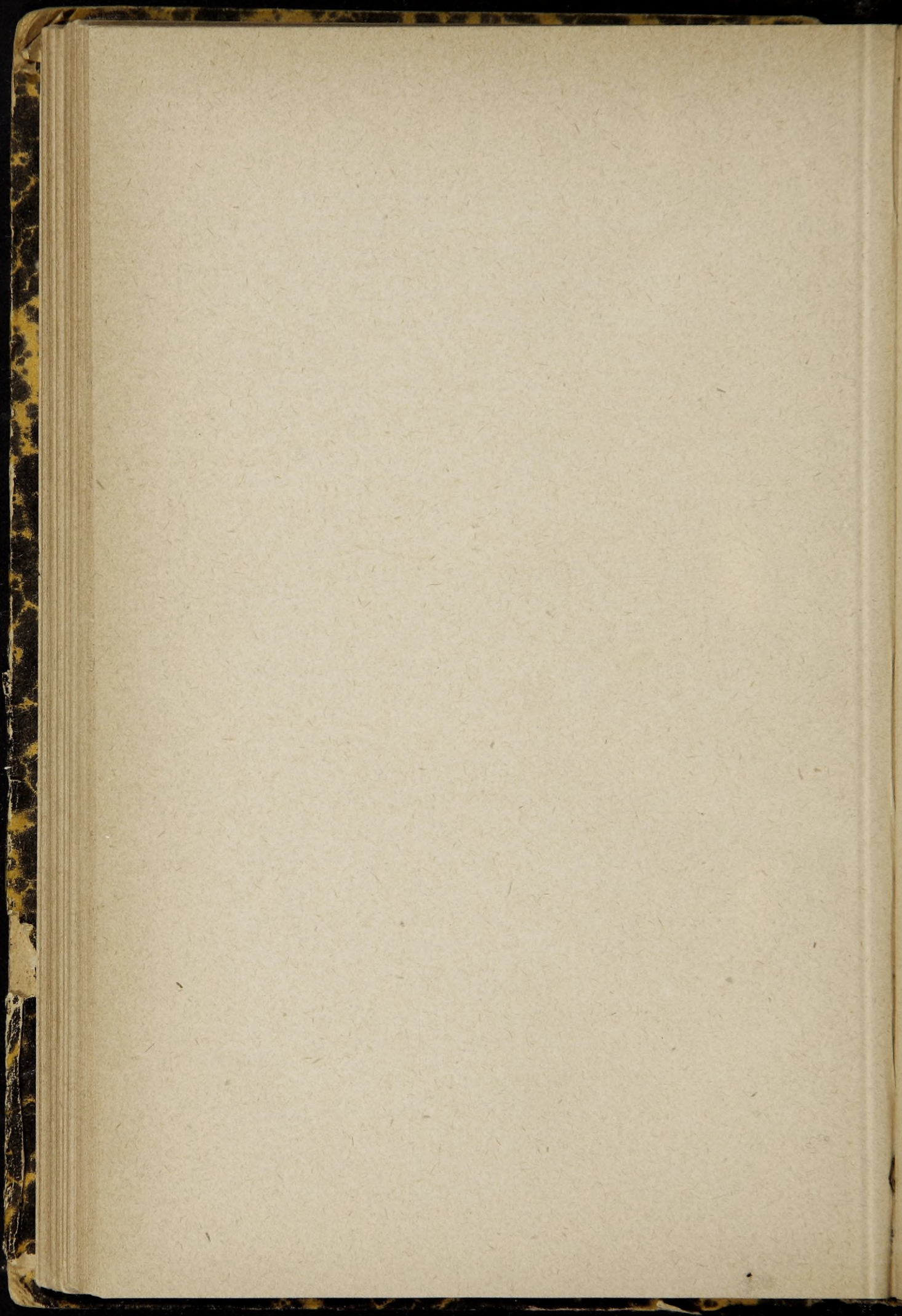
Jag träffar honom sällan eller aldrig. Vi lefver inte i samma kretsar.

Dessutom lät han skjuta Pettersson, och det förlåter jag honom aldrig. Pettersson var en koleriker och de kom i lufven på hvarann.

Men i alla fall var Pettersson en mycket bättre människa än han...“

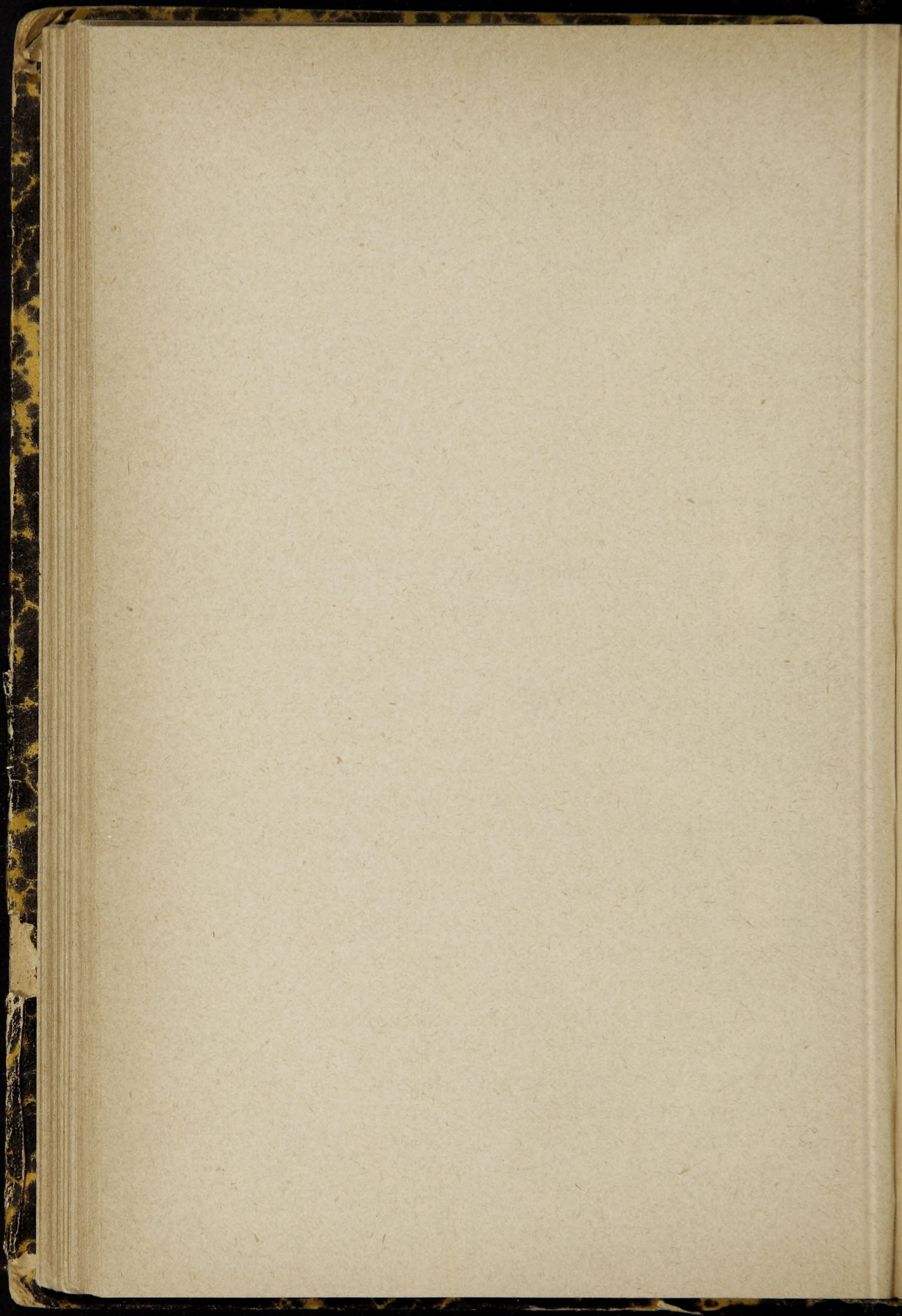
1890.

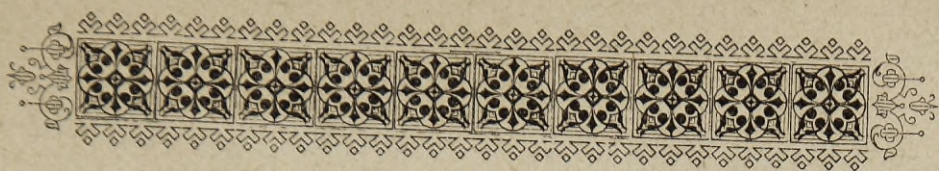

FANTASTER

Han hade vaknat feberhet och hungrig i sitt otrefliga rum närmast under taket i ett af Quartier latins sjuvåningshöga maisons meublées. Ett litet rum med för länge sedan uttjänta tapeter, en spisel som drog in fuktig, råkall luft, den obligata spegeln där ofvan och den lika nödvändiga pendylen — som naturligtvis stod, den hade visst aldrig kunnat annat — och fönstret med dess mindre rena tyllgardiner, genom hvilka den gråa morgonen tittade in.

När han slår upp fönstret, ser han långt där nedanför den trånga gatan klämma sig fram mellan de grå husen. Det vanliga folket är ute, grönsaksgubben med sin kärra, polismannen i sin lilla slängkappa, den tjocke vinhandlaren och gubben stadsbudet, som sällan har annat göra än att språka med alla människor utanför krogen mellan besöken där inne.

Alla fönster äro öppna. Han ser in i en massa rum, som alla äro hvarandra lika och hvars hyresgäster äro försvunna. Natten luftas ut, och monsieur och madame i stora förkläden regera med sopkvastar i de halfmörka rummen.

Han går ut som vanligt på morgonen, går genom förstugan som är så mörk att väggars och taks bristfälligheter icke synas, utför de branta trapporna, förbi en mängd dörrar med nummer på, och utför ännu flere trappor, tills han är nere.

En blick in till nyckelfacken i portvaktens krypin — bref till nr 47? Jo, verkligen, två bref till och med.

Han sliter upp det ena, "Skalden" Viktor X. har den skämtsamme stockholmarens skrivit på kuvertet. Brevet är också skämtsamt. Man har det "tjuftjockt" hemma, brefskrifvaren har lyckats få en bok tryckt på egen bekostnad, nu har han gifvit det inbringande yrket katten och har slagit sig på att skriva i bladen, författa kåserier "i pariserstil", porträttera obetydligheter och fördettingar ibland våra lokalstorheter och inbilla folk att de *äro* storheter. Med ett ord, brefskrifvaren har blifvit praktisk, äter på operakällaren, hör till Lagerlundens stamgäster och är mycket nyfiken att få höra något om hur det skrider fram med skalden Viktors alla storverk.

Det andra brevet bär den tidnings stämpel, där han var anställd innan han reste ut.

Man kunde tyvärr ej använda hans manu-

skript. Det bar vitne om en obestriddig talang, men ämnet var allt för obehagligt och upprörande. Det hela var ej moget, det var för febrilt och fragmentariskt. Han borde samla sig, söka att friska upp sin blick och låta sina anlag "ligga till sig", så skulle han säkert en gång komma att intaga en plats bland våra bäste.

Det där borde han ha vetat på förhand. Det var för öfrigt sant. Alltihop var sant.

Febrilt — obehagligt — upprörande . . . Han stoppar brevet i fickan och drifver nedför gatan.

Luften är ljum. För den som är ute på landet är det nog full vår. Om han ginge dit? Nej, han gitter inte, han är sjuk och håglös och utled, han har inga pengar och han fick ingen mat i går.

Han speglar sig i ett bodfönster — ja, han börjar se sluskig ut, det kan inte döljas längre, fattigdomen grinar ut genom sömmarna i hans kläder. När han sist bar sina byxor till en lappskräddare, sade denne att de voro ingenting värda. Karlen trodde att han ville sälja dem.

Skorna kunde han lyckligtvis inte se i fönstrets spegel. Det var en charkuteribod. Men han lade ej märke till, hur konstnärligt varorna voro ordnade, hur aptitligt, hur dekorativt och färgpräktigt det hela gjorde sig. Han tänkte endast på ett:

Det är väl, att jag inte är i Stockholm! —

Fram på eftermiddagen satt han på en soffa

i Luxembourg-parken — under platanerna framför Fontaine Médicis, där den svarte jätten öfverraskar de båda älskande i deras dröm om lycka.

Nätta små barn lekte i parken. I dammen kring fontänen seglade skepp ut till alla världens kanter. Ammorna, brokigt pyntade och högröstade, gjorde salong i det gröna och små värnepliktige rödbyxor slogo sina lofvar i alléerna. Gamla herrar läste sin tidning i den ljumma vårluften och lawntennis-spelarnes hvita tröjor lyste från planen bakom marionett-teatern.

Hit sträckte sig ej smutsens och grändernas område. Här ofvanför var luften hög och lätt, mättad med intensivt solljus genom molnslöjan. Och träden knoppades — ett vårregn blott, så skulle de slå ut och det skulle bli grönt och sommar på en dag.

Han steg upp. Det var skamligt att drifva bort sin dag som han gjorde. Intet resultat, ej ens en ansats, ingenting! Han som var allt för lofvande för att gå hemma och skriva notiser och referat i tidningarna, han som hade lyckan att få vistas i världens medelpunkt, där de stora tankarna födas och de unga krafterna brottas och segra, han lefde där ett mullvadslif som vore han vid nordpolen — och svalt och hade ej ett ögonblicks lugn, kunde aldrig samla sig till ett beherskadt arbete, kunde ingenting göra.

Och gick nu där böjd, stukad, med feber i

blodet. En usling, usling, befunnen oduglig, öfverflödig, värd att trampas ned.

— — —
Fram på eftermiddagen befinner han sig i trakten af gare Montparnasse, i ett virrvarr af gator, som alla beherskas af järnvägen, där allt är svart af rök och kolstybb, husens väggar, rännstenens vatten och himlen ofvanför.

Här var ännu dystrare än i hans kvarter. Gråa hus med svarta fönster — alla gapande efter luft. Utom i det där huset med ett stort nummer till skylt, — ty där voro alla luckor förskrufvade, men genom dörren, som stod på glänt, skymtade förgyllningar, speglar och grannlåt. Kvarterets elegans tycktes vara samlad där.

Ynkligt, vämjeligt alltsammans!

Det var marknad här ute på en öppen plats som järnvägens viadukt passerade snedt öfver. Ett par rader salustånd, en karusell med sin larmande musik, en akrobat med sin skrånande pjerrot, kritad i det magra ansiktet, en amerikansk fotografiateljier i ett slitet, smutsigt tält.

Några arbetarhustrur hade samlats på gatan framför roligheterna, en skock barhufvade barn i svarta blusar sprang omkring och tittade. Det hela gaf ett fattigt, glädjetomt intryck. Marknad för fattigt folk i denna svarta stadsdel, för de utarbetade, som ej ens brydde sig om att gå hit och se på ståten utan hellre gingo direkt från arbetet till krogen!

Trist och tröstlöst, det var intrycket. Här dref han länge omkring, han tyckte sig passa i denna omgifning. Han såg på pjerrots konster och gaf mannen en tiocentimeslant, han hittat i sin ficka.

Då stälde sig en bred man i hans väg och han hörde en basröst säga:

“Pass, min gosse, nu går du beskedligt med oss och äter middag!”

Björnen stack sin arm under hans. Björnen var van att hålla fast sina bekanta, ty slutet på det han hade att säga dem blef i regeln det-samma: “Bror har inte händelsevis en femma disponibel?”

“Vi komma utifrån guds gudasköna vår“, fortfor den tjocke mannen. “Vi ha varit ute och andats och brodren Kalle har upptäckt motiv, som han skall ta medaljen med. Sådant borde ungdomen gå och se på i stället för att begrafva sig inter muros.”

Han följde dem båda, som kommo från landet — den lille energiske landskapsmålaren i sin yllemössa och sina parisiska arbetskläder af arbetarsammet och den digre idealisten, som han aldrig rätt kunnat tåla — en gammal parasit, som lefde på vigilans, lefde ett fritt artistlif, som det kallades.

Han hade fått namnet Björnen — kanske just därför att han hade skulder till hela världen.

Skulderna besvärade honom aldrig. Han

hälsade lika välvilligt på sina björnar, antingen de behöfde få igen sina pengar eller ej. Han var alltid med i deras krets, alltid en godmodig sällskapsbroder, spirituell och underhållande utan att det kostade honom den minsta ansträngning, alltid vid godt lynne, alltid färdig att improvisera ett kväde till Bacchi lof eller till det skönas, det öfver hvardagskvalmet och jordelifvet hägrandes pris — eller till *de* skönas pris. Och så blef han påstruken, deklamerade genialiska dikter, som aldrig skrefvos ned på papper, och gick och lade sig — hälst hos någon af vännerna.

Viktor hade känt motvilja för mannen och hade undvikit honom.

— — —

Då de ätit sin middag och fått sitt kaffe på "Voltaire" i hörnet af rue de Rennes, steg Kalle upp för att gå.

Björnen hade sina principer, bland andra den att aldrig fråga efter det som kamraterna ej af egen drift talade om. Han ville icke veta hvarför Kalle gick eller hvart han gick, han endast tryckte hans hand och blef sittande med sin unge kollega. Björnen, fet och trygg, hade det bra och mådde som en ung gud, där han bredde sig i soffhörnet med glaset framför sig — det var en infernalisk blandning, som han rörde i hop efter eget recept. Viktor framför honom på en stol så att han hade utsikt genom glasväggen ut till gatan, där gasen var tänd och där det blef lifligt nu på aftonen.

Hvad Figge blef.

Björnen var i själfva verket en älskvärd och tilldragande man. Det hade Viktor aldrig velat tro, då andra sagt honom det. Björnen var rolig, skämtsam och kvick, osökt sympatisk och hänsynsfull, en gentleman, en finkänslig konstnärnatur. Hos den gamle vagabonden fann Viktor resonnansbotten för sina egna känslor af storm och tvifvel, hat, lidelse och kärlek. Han var sympatisk och godhjärtad, dagdrifvaren, som Viktor föraktat. Och innan de sällskapat med hvarandra en timma, sedan tredje mannen gått, hade Björnen vunnit skaldens förtroende.

Det var så länge sedan han kunnat tala med någon. Han kände i själfva verket landsmännen här ute ganska litet, och hvar och en af dem var upptagen af sitt. Och skygg och misstänksam som han blifvit, hade han vant sig vid att dölja sin inre värld för dem, som ej skulle förstå honom fullt ut.

Men för Björnen berättade han utan tvekan om sitt lif, om sina tankar, sina studier, sina luftslott. Det var ett behof för honom att tala just nu och att tala, som vore det sin bästa vän, han hade framför sig.

Han talade om den tid, då han var pojke och gick i fattigskolan hemma, om vindsrummet, där familjen bodde — fadern, spannmålsbäraren, som alltid låg i fällbänken och sof, då han var hemma — modern som, krokig och grå, inlindad i sjalar, stod vid spiseln — han själf med kate-

kesen framför sig sittande vid fönstret, det låga fönstret som aldrig öppnades.

Sedan hade han haft lyckan med sig. Man hade hjälpt honom upp ur ringheten, han hade, som det heter om de store männen, utgått ur folkets koja. "En framstående odåga blir du, i fall du inte blir en framstående talang", hade magister Sivers sagt, som läste privat med pojken, ty pojken hade för godt hufvud för att länge gå med de andra barfotaungarna i fattigskolan.

Magistern hade talat vid bekanta, och där sammanskötos pengar för att den blifvande framstående skulle få tillfälle att visa, hvilketdera han skulle välja, talangen eller odågan.

Om allt det där berättar han, medan den brede Björnen med sin en smula dimmiga blick uppmärksamt följer hvarje skiftning i hans magra, hårda, nervösa drag.

"Jag kom i öfverklassens skola, men jag blef aldrig något exempel att följa. Jag sökte sällskap med allt slags folk — särskildt hade jag en naturlig dragning till det sämre folket. Jag var obändig och trotsig och kunde endast tagas med godhet, och jag var eldröd radikal och världsomstörtare — på skolbänken. Jag fick en gång offentlig varning af rektor för detta slags oskick, men det föll ingen af lärarne in att tala förstånd med mig, att söka klargöra frågorna för mig, vetgirig och entusiast som jag var.

Jag förbättrade mig verkligen — det vill

säga fann att det var med min fördel öfverensstämmande att förhålla mig lugn — och blef en lofvande ung man. Och när jag satte mig ned för att skrifva dikter — *naturligtvis* skref jag dikter — då var jag sedig och skref som alla andra om väluppfostrade känslor och fick ut en samling i guldband till julen. Och jag fortfor att vara talangfull så länge som jag skref det samma som hundra skrifvit före mig, kopior, sådant som vinner de rättrognas bifall, verser för salongsborden och för tanklösheten.

Jag skrapade ihop litet pengar och jag kom hit för att se världen, andas in tidens luft, känna min kraft växa.

Och nu är jag inte längre lofvande. Ty gud nåde den af oss, som ger sig ut på hal-is — han är misstänkt, man vet ju inte *hvar* han kan förirra sig. Men *att* han slår in på villovägar, det är gifvet.

Det är det jag har gjort. Jag är underklass född. Jag vill inte sätta den råa massan vid styret, men jag vill inte se dem lefva som djur, som arbeta från morgon till kväll. Jag vill man skall se upp, medan det är tid, och därför har jag *försökt* skrika mitt gif akt. — Jag ger katten hvad de skrifva på prosa och på vers om all världens bagateller, som kanske roa författaren och hans klick men som inte rör andra. Hvad jag vill studera och skildra lefvande och skarpt, det är de olika samhällsklassernas krig på knifven.

Det får Bellamy skildra och de ansedde sociala författarne få skriva om det, men låt en ung svensk säga samma saker. Han blir utstött, därför att han ingen auktoritet har.

Där hemma är det allt för få, som bry sig om *hvad* det säges, — de fästa sig bara vid, *hvem* det är som säger det. *Hvad är han?* Är han kunglig tjänsteman? Har han nordstjärnan? Hvem är han son till? Jaså, då är det ju en simpel karl. Det var det vi kunde tro. Han har ingen talan!

Och när han då strider för lifvet med sin oförmåga att ge lif åt det han bär inom sig — när arbetet är förspildt och odugligt och tiden rinner och rinner och febern tar honom i sina klor och håller honom fast och skrattar åt hans dödsångest och gör det omöjligt, *omöjligt*, hör ni, för stackarn att rycka sig lös ur denna inbillningsvärld, han byggt upp åt sig — när kraften och modet slappas och han inga pengar har och han slutar upp med att äta mat och inte har ro och jämvikt nog att sätta sig ned och skriva små angenäma kåserier och eleganta resebref från en, som är så afundsvärd, så att han får vistas i Paris, eller skriva något annat likgiltigt, som kunde skyndsammast växlas i gångbart mynt — därför att hvarje atom i hans hjärna och hans hjärta är fylld med detta stora, detta som han en gång *måste* säga, om han ej vill dö, detta som skulle gifva honom *rätt* att lefva bland hans likar — där han en gång kommer att taga plats —

detta som är hans allt, hans lif, och som han ännu inte förmår omsätta i ord...

Då — ja då blir han galen och känner sig oduglig, uppbränd, öfverflödig — ingen som hoppas något af honom, ingen som fordrar något — och träffar han då något offer, någon som är beskedlig nog att höra på honom, så gnäller han som en barnunge som kinkar för tänder. Ja, ni hör själf!

En barnunge är jag också för resten. Jag kan till exempel inte låta bli att tänka på gubben och gumman där hemma. De ha inte haft lyckan med sig. De stå kvar där de stodo för tjugu år sen. De gå där slöa och utarbetade — och de ha en lång fähund till son, som inte ens kan ge dem ett handtag på deras ålderdom. De anse mig som en odåga, och det ha de rätt till.

Så försöker jag att bli arg och säger till mig själf att jag är dem ingenting skyldig. Hvad ha de gjort för mig? Att jag var en börda för dem, fick jag veta den första dag jag mins — och det var jag nog också. En sådan där liten enfaldig barnasjäl har instinkt som en pudel — och hos mig grodde intrycken och slog rot och ha burit frukt.

Jag drömmer ännu om det där. Jag vaknar af att gumman står och ruskar på mig och befäller mig stiga upp och arbeta för far och mor. Och det är rätt, visst skall jag arbeta för dem.

Men så kommer egoismen och hviskar mig

i örat, att det inte är för en gammal daglönare, hans älskade Viktor skall arbeta, utan det är för allt folket, för framtiden, för upplysning och ljus. Och hvad hans röst är len, när han lismar fram sina sockersöta ord om samvete och plikt, plikt mot mänskligheten och mot universum allra minst. Och han slår upp fönstret och där isar en råkall vind omkring mig och jag står på fattigkyrkgårn — jag känner igen lokalen — och fast jag inte ser någon annan grafvård än en pinne med ett nummer — tiotusen och något mera — så behöfver ingen säga mig att det är vid föräldrarnes graf jag står. De skulle någon gång få hvila sig, de också! Och nordan tjuter omkring mig att jag är en dålig son. Men jag knyter näfvarna och skriker: Nu är min tid kommen, nu binder mig ingenting, inga hänsyn, intet dumt samvetsagg. Jag vill slå den i ansiktet, som nu kommer och pockar på betalning för allmosorna, jag vill kasta mitt hat i ansiktet på allt hvad procentare heter och skratta åt hela världen och inte minst åt mig själf, därför att jag är ett ömkligt kryp, som inte förtjänar att lefva, som fogar mig i att stå med bundna händer här midt i den stora kampen, där ingen är öfverflödig, men där det fordras starka näfvar och utpräglad själfviskhet och ingen hänsyn.

Här arbetas. Hvert jag vänder mig går arbetet med sjudande fart, för högtryck, med lust och energi och vilja och glädje. Ingen sofver,

ingen blir slapp. De unga arbeta sig fram och de gamla arbeta på att hålla sig uppe. Åh, jag hatar Paris lika mycket som jag älskar det!

Undra på att det är vansinne, det jag kan skriva nu för tiden! Där saknas jämvikt — ja, det ginge väl an — men där saknas sol. Ge mig en solstråle bara, och jag skall hålla den kvar och jag skall jubla af fulla lungor öfver lifvets kraft och lifvets härlighet. Och jag skall skratta omkull hvad de sluge byggt upp och som anses heligt af dem, som ha fördel af att så predika.

Ge mig en solstråle bara!“ —

Björnen hade tyst hört på utan att en enda gång röra vid sitt glas. Nu svepte han i sig den afskyvärda blandningen, tände en ny cigarett och började tala:

“Kära gosse! Det är godt om sol, blott du lär dig fånga den. Den lyser för onda och goda och den förgyller det ädla och det usla.

Du behöfver bara lefva. Stånga hornen af dig, så duger du sedan. Ställ dig i kön bland daglönarne, så kommer du i din tur fram till Egyptens köttgrytor, om du bara lär dig tiga. Hvart skulle det bära, om vi sade vår ärliga mening, då vore det ju slut med humbugen, som regerar oss och som vi lefva af. Därför göres den fredlös, som inte lär sig hålla munnen eller tala sanningen med modifikation.

Du är inte mogen, gosse! Du kommer på

tvären in i samhället och vill ha plats för dig! Så *tag* plats! Hvem har makten? Den som *poc*kar på sin eller andras rätt? Nej, den som *tar* makten, den som hvarken grämer sig eller ettras öfver allt glitterguld, utan som förstår att begagna sig af det. Och den som väljer, väljer med urskiljning bland det som bör rifvas ned, och inte burdus griper tag i palatsets grundpelare som Simson — när man nämligen inte har hans hårväxt. Den som tar i saktligt och vackert och makar bort en liten sten i sänder.

Du vill att man skall erkänna din sträfvan. Stackars gosse, hvem bryr sig om din sträfvan? Är du så ung, att du tror man bryr sig om antingen du finns eller ej?

Du tror dig ha pröfvat lifvet. Vänta, min pojke, vänta! Jag har känt talangfulla män, som måst lefva som hundar. — Intet rum att bo i — gått ute de regniga vinternätterna — som om morgnarna rotat efter en brödkant i sophögarna på gatan — men som i alla väder bevarat sitt sinnes friskhet, sin lifsglädje, sin humor — och som arbetat och som nått fram till sist.

Ser du, *det* är folk med järn i musklerna och eld i blodet, folk som inte väntar att lagern skall växa på trån och att de endast ska behöfva göra sig omaket att låna en stege för att hämta ner den.

Du skall lära dig att lefva, att segla med strömmen eller mot strömmen men för fulla se-

gel, hör du, alltid för fulla segel, och alltid rätt framåt. Aldrig mista tron på din ärliga vilja och aldrig misstro ditt hjärtas röst och aldrig tro på världen, *aldrig*, hör du! Ty den är en kameleont, som växlar färg efter omständigheterna, en spindel, som suger sina offers blod och vräker skalen ifrån sig, och skalen bli korrekta medborgare i en korrekt societet.

Ser du, jag kallas oförbrännerlig och jag *är* det också“ — Björnen höjde hufvudet och där kom glans och ungdom i de matta ögonen — “men du skall bli det på ditt sätt.

Jag hör till en annan generation än din. Vi stötte käckt i frihetsbasunerna, det gjorde vi, och när vi tröttnade på den leken, valde vi att se bort ifrån den platta, opoetiska verkligheten, som inte kunde ställa oss till freds. Du har hört astronomer berätta om världar, som ha solar i rosenfärg och atmosfär af rosendoft. Det var dit vi flydde, när det blef för råkallt omkring oss.“ —

Björnen tystnade och rörde med darrande hand ihop en ny blandning i sitt glas. Viktor satt och såg på honom med sina hvassa ögon och kunde ej hålla tillbaka ett litet leende vid tanken på kamratens ogenerade parasitlif på grundval af denna stolta själfkänsla, detta juvenallynne, detta världsförakt. Han sade till sig själf att denne mans uppmuntran var föga värd, ty den som resignerat för egen del, han behöf-

ver andra att tro på, andra att vara entusiastisk för. Men på samma gång kände han hur Björnens ord andades en hänförelse, besläktad med hans egen och fullt ut så intensiv, så ideel och fantastisk.

Fantast, det var just hvad han själf var, han som lefde och hölls uppe af drömmarne om en framtid.

“Du tror inte“ — började Björnen igen — “att jag kan förstå dig. Hm! Så länge världen stått, så länge har Ikarus flugit käck upp mot solen och störtat, störtat mer eller mindre högt uppifrån, mer eller mindre djupt ner.

Men vi vore inte värda att heta människor, hade vi inte sömmat på Ikari vingar — och hade vi inte gjort hans himmelfärd.

Ha vi inte haft mod att föra våra bästa känslor till seger, föra det goda i vår sträfvan fram till erkännande, så måste vi ha mod att försaka utan bitterhet.“

Den gamle tystnade.

Försaka! tänkte den unge. Alltid försaka! Nej sträfva, hänga med, härda sig, bli seg som en spiralfjäder, som man kan tänja och trycka ned, men som blott behöfver en sekunds frihet för att springa upp igen, spänstigare och smidigare och mera trotsig än någonsin. — — —

De följdes åt utför rue de Rennes, öfver de rikt upplysta södra boulevarderna, där Paris idkade sällskaplif, öfver Seinen, hvars gråa böljor nu

blifvit vårblå, genom Louvrens tysta borggård i blekt elektriskt ljus, midt in i det skimrande världslifvet.

Björnen skulle in på Régence och ha ett parti schack med landsmännen. Viktor sade god natt, han behöfde luft, behöfde röra på sig, gå sig till lugn.

“Du skall inte ta illa upp“, sade då Björnen och höll fast Viktor med det vanliga taget om armen. “Men ser du, jag har mynt inne, och om du möjligen skulle behöfva . . .“

Han stack hastigt några francs i Viktors ficka — “Au revoir, min bror, och tack för angenämt sällskap!“ — vinkade med handen sin förbindliga afskedshälsning och försvann in på kaféet.

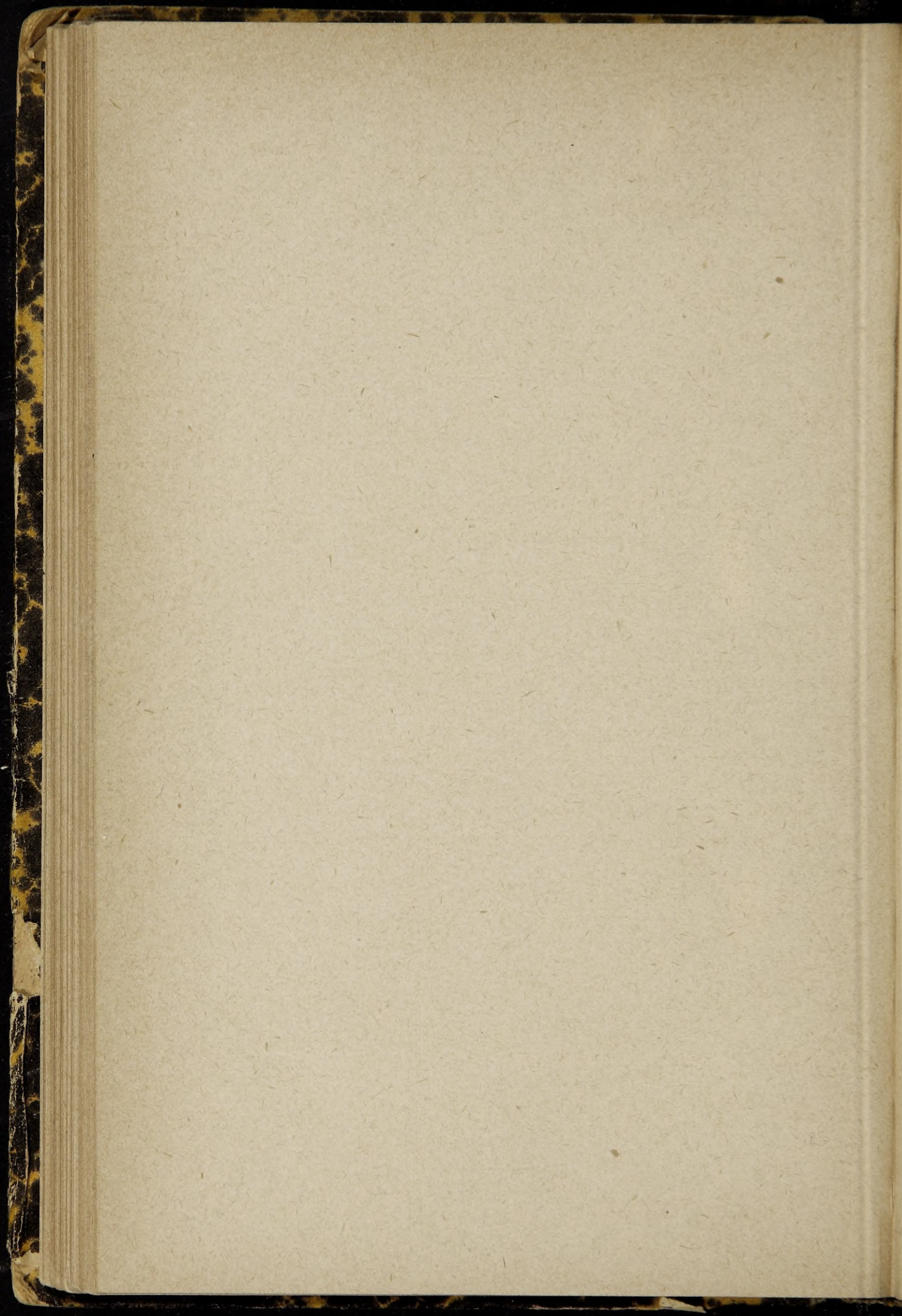
1890.

EFTER LÅNGA ÅR.

DRAMATISK SKIZZ.

FADERN.

MODERN.

DOTTERN.

Vid en liten badort på vestkusten.

Nere vid stranden, en liten lummig plats mellan bergsknallarna. På afstånd ett par villor och societetshusets tak med flagga, som hänger slak utefter stången. Utsikt öfver hafvet som ligger lugnt med sina skär i aftonsol.

MODERN — medelålders, svartklädd — sitter med en bok i knäet och ser ut åt hafvet. DOTTERN — en frisk, liflig sjuttonåring i ljus sommardrägt — står bredvid henne.

DOTTERN.

Mamma, nu är du ledsen igen . . .

MODERN.

Det är ingenting! Här är så vackert just nu, när solen börjar sänka sig i hafvet. Man blir sorgsen, när man ser något riktigt vackert. Det går så snart öfver.

DOTTERN.

Jag tar det med mig, jag, allt vackert jag ser och allt godt och stort jag möter. Jag magasinerar det och behåller det som min egendom. Hvad skulle det eljes tjäna till att det finns?

MODERN.

Gör det, liten! Magasinera du dina solstrålar. Det bästa vi äga, det är i alla händelser våra minnen.

DOTTERN.

Våra minnen! Men jag vill inte lefva i minnen, mamchen, jag vill lefva i det närvarande. Och riktigt med fullt lif, hör du, riktigt intensivt! Det låter så stiligt och det bär inom sig så mycket, det där ordet 'intensivt'.

Vet du hvad jag tycker? När jag ser mig omkring? Jag tycker att det är så många människor, som inte lefver alls, — som inte lefver något riktigt lif. Ja, jag menar — de bara går och dåsar fram en dag i sender — utan någon glädje och utan — någonting. Förstår du inte hur jag menar? Jag kan inte säga det som jag ville.

Jag sa' något ditåt, vet du, åt morbror Bengt efter afskedsmiddagen, du mins, och då sa' han, att man skall lefva friskt, om man vill ha något roligt, medan man lefver, sa' han. Morbror var allt en smula — 'rörd' efter middagen — så där

som vanligt. Det är *det* som är att ha roligt, medan man lefver, — jag känner hans principer.

MODERN.

Hvad är det du går och hittar på, barn?

DOTTERN.

Små grytor ha öron, du vet, och ögon med. Jag både ser och hör bra — och jag gömmer orden, begrundande dem i mitt hjärta, som det står i bibliska historien.

MODERN

(*ser allvarligt på henne*).

Jag vet inte om jag skall bli ond på dig.

DOTTERN.

Åh nej, gör inte det! Låt mig hållas!

MODERN.

Jag fruktar att jag gjort det allt för länge.

DOTTERN.

Nej, mamchen, du får inte se så där ut! Du är ändå inte ond på mig.

Följer du inte med ut och ror i månskenet? Vi skulle med allihop, löjtnanten och notarien och flickorna Kron och tant Malin som förkläde. Notarien har utlofvat ett napolitanskt månsken och han tar fiolen med sig ut på sjön. Och löjtnan-

ten har fått sex nya västar från Göteborg, —
hvem skall nu kunna motstå honom?

Kära mamma, *hvarför* har du inte fått ärfva
en smula af mitt glada lynne? — — Så ja, nu
fick jag dig att dra' på smilbandet ändå! Lilla
kära mutterchen!

Se där, nu vifta de efter mig! De *kan* inte
vara mig förutan. *Kom* med!

MODERN.

Nej, jag stannar här. Jag möter er, när ni
komma igen.

DOTTERN.

Det är så långt hädan och dit! Ja, adjö med
dig då!

MODERN.

Går du hem efter din sja?

DOTTERN.

Som du befaller!

Mamma du! Du skulle ha varit med nere vid
table d'hôten i dag. Där var en ny herre och,
vet du, han hade känt pappa.

MODERN.

Så?

DOTTERN.

Han sa' just inte mycket. Bara att jag var
så lik pappa — samma leende — och *hans* ögon,

sa' han. Det var en byråchef, som hette Hjelm. Känner du honom? —

Mamma! Kommer pappa aldrig igen?

Skrifver han aldrig till dig och talar om, hur han har det? *Kan* man bli helt och hållet främmande för hvarann, när man lefvat till samman? Om man också sedan...

Nu gör jag dig ledsen igen — men hvarför talar du inte med mig? Tycker du jag är ett sådant oförståndigt barn, att man inte kan tala vid mig?

MODERN.

Gå nu! Man väntar ju på dig. Notarien...

DOTTERN

(*kysser henne*).

Ja, jag går. — Jag *tror* ändå han kommer igen!

(*Skyndar ut gångstigen mellan klipphällarna. Möter fadern, en hastig blick på honom utan tecken till igenkännande. Han går fram till utsikten, modern ser honom, stiger hastigt upp. Han varseblir henne*)

MODERN.

Rolf!

HAN

(*helsar tvunget och främmande, tvekar ett ögonblick, kommer sedan fram*).

Jag ber om ursäkt, jag visste verkligen inte...
Jag är på det högsta öfverraskad...

HON

(tonlöst).

Af att träffa mig? Någon gång — förr eller senare — skulle vi alltid återse hvarann. Man träffas alltid.

HAN.

Ja, jorden är liten.

(Försöker att tala i obesvärad ton.)

Jag kom hit nu på eftermiddagen. Jag reste upp till Sverige för att hvila mig och andas hafsluft — och hemlandsluft. Man blir patriot, när man bor länge i utlandet.

Jag var ett par dagar i Marstrand, en dag på Stenungsön. Nu kom jag hit utan att ens veta hvad stället hette. Det föll mig in att stiga i land, när ångbåten lade till . . .

Här är vackert.

(Med en granskande blick på henne.)

Men efter vi nu råkats, så låt oss ta tillfället i akt och tala vid hvarann.

HON

(kallt).

Ha *vi* något att säga hvarann?

HAN.

Rätt mycket, skulle jag tro.

HON

(skakar på hufvudet).

Nej, ingenting!

HAN.

Skulle det vara för sent att tala nu?

HON.

Det kan *du* fråga!

HAN.

Du har förändrat dig mycket.

HON

(bittert).

Kan du se det?

HAN

(efter ett ögonblicks uppehåll).

Jag har inte förändrat mig.

HON

(utan en blick på honom, tonlöst).

Jag hoppas det — för din egen skuld. —
Låt mig gå nu!

HAN

(i hennes väg).

Men din blick är den samma som förr. Lika
sväfvande — och hård på samma gång.

HON.

Var tyst! Du har ingen rätt att tala till mig.

HAN.

Jag har kanske inte håller någon skyldighet

att tala till dig? Du använde förr ofta det där ordet.

HON.

Jag tror mig ha uppfyllt mina skyldigheter.
(*Vill gå förbi honom.*)

HAN.

Nej, Alma, du *måste* höra på mig! Inser du inte själf att jag bör få tala med dig? Ha inte dessa år, som gått sedan vi . . . skildes åt, kunnat göra dig mildare stämd mot mig!

HON.

Mildare! Det är inte litet du begär. Jag skall tänka med mildhet, försonlighet, förnöjsamhet på att du öfvergaf ditt hem, lämnade hustru och barn för att rymma med en annan kvinna, sedan du ledsnat på mig!

Hvad hade jag gjort dig? Hvar dag under långa år har jag grubblat öfver hvad jag gjort dig för ondt? Hvari bestod min skuld till dig? I att jag var din hustru, att du var bunden vid mig? Det var därför du hatade mig. Någon annan orsak vet jag inte.

Åh, jag har tänkt och grubblat så mycket under de år som gått, sedan vi skildes åt. Jag har tänkt öfver det som varit, alltid öfver det som varit. Det vore mindre att undra på, om jag förändrat mig.

Nu kommer du igen och vill att jag skall vara försonlig, — kanske ta' dig i hand och tacka dig för hvad du gjort.

Nej, jag har aldrig förlåtit dig, jag kommer aldrig att förlåta, därför att du aldrig tänkte på hvad du gjorde *mig*.

Hur skulle du kunna försona alla dessa år, som gjort mig hård och bitter, då allting tycktes mig vara slut, sedan du kastat omkull allt?

Jag var ett barn utan erfarenhet och utan tanke, den gången då jag blef din.

Men du tänkte aldrig på dina plikter mot mig.

HAN

(lugnt, ej utan ironi).

Nej, jag gjorde aldrig det.

(Närmare henne.)

Jag misstog mig, jag ser det nu. Du är i själfva verket inte förändrad. Jag känner igen tonfallen, jag känner tankarna, jag har hört de där orden förr, fast jag trodde att jag längesedan glömt dem, trodde att de hörde till en begrafven tid.

(Med ett vemodigt leende.) Jag tänkte aldrig på mina plikter, det var ju så? Jag tänkte aldrig på den falska ställning, vi stodo i till hvarandra, då vi voro gifta och ej hade en tanke eller ett intresse gemensamt utan lefde mest för att göra lifvet outhärdligt för hvarandra. Jag var ingenting annat än en egoist, då jag inte ville gå andligen under. Och jag tänkte aldrig på dig!

Är det *den* tiden, du ser tillbaka på med saknad?

HON.

Det visar åtminstone inte stora fordringar, då man begär blott att få ha sitt hem — äfven om det inte är sådant det borde vara — och att få fylla sina plikter där.

HAN

(allvarligt, utan spår af förebräelse i tonen).

Dina tankar tyckas inte fört dig särdeles långt.

HON.

De ha gått i ring — i ring kring detta enda: att du svek mig.

HAN.

Ska' vi då aldrig förstå hvarann?

Det är som om jag blifvit flyttad tillbaka femton år i tiden. Det var alltid så när jag försökte tala med dig. Aldrig en tanke, som kunde finna jordmån hos dig. Jag tänkte i öster, du i vester.

Jag har mitt goda minne i behåll...

HON

(sittande, håller parasollen tvärs öfver knäna med båda händer).

Hvad brydde du dig om hvad jag tänkte?

HAN

(skakar på hufvudet).

Och nu, när vi få tala vid hvarann igen, också nu tyckes vårt samtal dömdt till att bli en tom ordfäktning och ingenting annat. Intet resultat, aldrig något resultat! Skall jag nödvändigt behöfva påminna dig om...?

HON.

Också jag har godt minne. Du behöfver inte påminna mig om något.

HAN.

Jag tror fullkomligt på ditt goda minne. Hvad man *vill* minnas, det plägar man inte glömma.

(Allvarligt.)

Har du aldrig tänkt på att också jag kunde ha plikter mot andra än mot dig?

HON

(hånfullt).

Jo. Du talade alltid om dina plikter emot dig själf. Jag antar att du fyllt dem, då jag inte längre hindrade dig.

HAN.

Den där tonen är hvarken värdig dig eller mig.

Jag har aldrig haft för vana att skryta. Men jag har alltid sökt göra det bästa jag kunnat.

Hvad Figge blef.

Du mins kanske att jag kunde arbeta. Arbetet har varit mitt bästa nöje — det har också varit som morfin för mig, då jag behöft bedöfningsmedel. Kanske du också har något minne af den tid, då jag var morfinist?

Jag skall nu inte säga ett ord om vårt äktenskap. Hur hård du gör dig och hur obevekligt och öfverlägset du än sätter dig till domare öfver mig, så vet du ändå att jag led, led djupt öfver den falska ställning jag lefde i.

Du såg lika väl som jag att vi båda inte i något afseende passade för hvarandra. Men du begärde inte så mycket som jag. Du hade lilla Dada, du hade din far och mor, du hade dina väninnor.

Jag teg länge och fogade mig, det vet du. Jag försökte ärligt att göra lifvet för oss så drägligt som möjligt. Men vårt hem *var* intet hem, det var en skylt, en tom dekoration, — där fans ingen kärlek, ingen sympati, ingen sol.

Mitt lif var ingenting värdt, och det var inte långt ifrån att jag kastat bort det. Jag mins att jag en dag gick och köpte mig en revolver — och målskjutningstaflor också för skams skull.

Hvarför *det* inte blef allvar? Därför att jag djupast ännu bevarade en gnista af hopp, af ungdom, därför att jag älskade lifvet och inte kunde förmå mig tro att allt verkligen var slut.

Det var ett fattigt, glädjetomt, värdelöst lif.

Ända till dess jag lärde känna henne, som sedan blef...

Åhnej, låt mig tala ut. Det är den enda gången, jag skall plåga dig med att tala om henne — och det skall inte bli många ord.

(Hon förblir orörig, han fortfar vekt och sakta.)

Det var en solstråle som bröt in, skarpt, våldsamt, så att blommor spirade upp, där allt varit ödsligt och vinterkallt.

Det var min ungdom som kom igen med jubel och glädje och lefnadsfröjd.

Det var livvets rikedom, det var lifvet själft, det var *allt*. Att nu resignera, det vore döden. Att nu medgifva att hösten var inne, att jag hade ingenting att lefva för, ingenting annat än att hålla uppe ett tomt sken, en lögn, en humbug — hvem hade rätt att nu fordra det af mig, fordra att jag skulle förneka det bästa i mig själf, kasta bort det och återgå till tomheten, fattigdomen, kölden, allt det där, som du höll fast vid?

Du säger att jag svek dig, kastade bort dig som en leksak, jag tröttnat på, då den inte var ny och rolig längre. Och ändå visste du, att du mistat mig långt förut — om vi ens kunna säga att vi någonsin egt hvarandra.

Du var den förolämpade därför, att du ansåg dig ha rätt till mitt lif. Det var min skyldighet att arbeta för ert uppehälle — nåja, jag gjorde det också utan tvekan. Men det var också min skyldighet att uppoffra mig själf för er skull och få ingenting igen.

Det var den plikten jag bröt emot, det var

mot denna fordran jag gjorde uppror. Jag gaf dig hvad du begärde, men *jag* begärde frihet, och *det* var brottet.

Alla rättänkande människor ställde sig naturligtvis på din sida. Jag hade gifvit ett dåligt exempel, jag hade brutit mot formerna, och det är det största brott en medborgare kan göra sig skyldig till. Man får lefva hur man behagar, blott man vänder en korrekt utsida mot världen. Det som sker bakom nerfällda rullgardiner, det är tillåtet, endast våningen är korrekt, efter nutidens fordringar, när det kommer folk dit och ser efter. Om prestbetyget är otadligt, hvem frågar då efter innehafvarens heder och samvete? Man får tänka fritt, bara man talar rätt. Man får ha tjugu älskarinnor, man är lika väl en aktad familjefar, bara man inte gör skandal — som jag gjorde. Men jag blef också utstött ur de renas samfund.

Jag visste ju hvad jag hade att göra som en rättsinnig medlem af societeten. Jag skulle ha uppgifvit allt och vändt åter till det så kallade hemmet, till de förgångna årens glädjetomma lif. Vägen var för mig klart utstakad, jag hade inte att välja.

Men jag gick inte er väg. Jag hade viljekraft och ungdom nog att bryta mig ut.

HON.

Säg att du hade lättsinne nog . . .

HAN.

Kalla det så, om du vill! För mig gällde det lif eller död.

HON.

Och för mig?

HAN.

Jag har ingen anledning tro att jag var en så nödvändig person i ditt hus. Och skandalen var ju helt och hållet på min sida. Det var ju jag som förlöpte hus och hem och förverkade alla rättigheter. Du var den öfvergifna, den svikna, som fick allas sympatier. Du behöfde aldrig ens tänka på din utkomst, medan jag måste börja om från början att bryta mig en bana, sedan jag förstört min karriär hemma.

HON

(kallt).

Du kunde besparat oss båda denna plågsamma stund. Hvarför behöfde du upprepa allt det där? Vi ha ju aldrig egt hvarann, som du sade, — vi ha längesedan gått åt hvar sitt håll, hvarför skulle vi då mötas?

HAN.

Därför att jag trodde att du nu tänkte annorlunda om allt det förgångna. Det är ju många år sedan dess. Vi ha båda blifvit gamla — och ödet har inte skonat oss.

HON.

Det fins en högre rättvisa.

HAN.

Och den har straffat mig, det var ju så du ville säga?

(Med ett vemodigt leende.)

Straffat mig! Genom att ta henne ifrån mig? Straffat oss för vår lycka genom att ta hennes lif? Var det så?

Som om någon kunde taga lyckan ifrån mig! Den var kort, så kort som en dröm, men den var hel och sann — en sommar utan frostnätter och utan höstvindar, en solstråle, som gled förbi men som värmdde för lifvet.

Nej, min lycka tog ingen ifrån mig. — Jag sårar dig, jag skall inte tala om detta.

HON

(med tillkämpadt lugn).

Jo, tala mera, tala just om ... detta.

HAN

(innerligt, varmt).

Hon var så själsstark och karaktärsfast. Hon hörde inte till dem som låta sig tryckas ned eller som kringgå lifvets konflikter. Hon var ärligheten själf.

Hon ville ofta tala om dig och hon hade lilla Dadas fotografi på sitt skrifbord och gjorde

en ram till den af hvita rosor. Hon bad mig — det var en af de sista dagarna hon lefde — att söka upp dig och tala med dig, tala riktigt ut. Hon kunde inte tänka sig annat än att vi skulle förstå hvarann. Hon kände sig stå i skuld hos dig, och för henne var du hvarken likgiltig eller förhatlig.

Vårt lif var solsken och lust och fröjd. Vi behöfde snart sagdt ingenting för att ha roligt. Vi voro som två lössläppta barnungar, när skolans dörrar slås upp och det utanför är gröna hagar och hög blå himmel.

Vi arbetade båda. Vår hela tankevärld hade vi gemensam, samma sträfvan, samma öfvertygelse, skilda meningar i ett och annat men ingen punkt, där inte den ena visste att han skulle träffa resonansbotten hos den andra.

Det varade ett år. Hon blef sjuk. Det var en aprildag, då hon gick ifrån mig — en solig vårmorgon. Solen följde henne i det sista. (*Tystnar, sitter med handen öfver ögonen.*)

HON

(*stiger upp, lägger sin hand på hans skuldra.*)

HAN

(*utan att ändra ställning.*)

Det var så, du blef hämnad.

Ja, jag *var* krossad, tillintetgjord. Men inte på det sättet att jag nu tänkte på revolvern. För allt i världen hade jag inte velat ha allt

detta oupplevadt. Det var den djupaste sorg men ej en sorg af det slag som gör oss odugliga till att lefva.

Jag grep till mitt gamla bedöfningsmedel: arbetet. Jag kastade mig in i en feberaktig verksamhet, som helt och hållet upptog min tid och min kraft. Jag tänkte inte mera på framgång; jag arbetade för arbetets egen skull. Och arbetet blef småningom lugnt, jämt. Det var sundare än morfin, det gaf kraft och själsstyrka.

(Ser upp, ser på henne, stiger upp.)

Du kom nyss och lade din hand på min axel. Betydde det att du i det ögonblicket kunde tänka på mig utan bitterhet?

Det är inte din förlåtelse jag begär, — jag tänker inte som du. Jag begär endast, att du skall försöka förstå mig.

HON

(osäker).

Rolf! Du skulle sagt mig allt detta för länge, länge sedan.

HAN.

Hvarför?

HON.

När du lärde känna — henne, när du visste att ni inte ville lefva utan att lefva gemensamt, då skulle du sagt mig det.

HAN.

Nej, nej!

Ah, hvad skulle det tjäna till?

HON

(enkelt).

Jag skulle kunnat offra mycket för din lycka.
(Räcker honom handen.)

HAN.

Tror du?

HON.

Och nu är du ensam?

HAN.

Med mitt arbete och mina minnen.

HON.

Dina minnen — ja, jag har också mina.

HAN.

Men du är inte ensam.

HON

(med ett stolt leende).

Nej, någon ersättning skulle också jag få.
Det är för mitt barn jag lefvat under hela denna tid. Dada är nu sjutton år, hon är glad

och liflig och man säger att hon är lik dig, sådan du var förr, innan... du kände mig.

Hon har lärt också mig att arbeta, att skaffa mig intressen. Jag var ju en vanlig docka, som inte dugde till annat än att kläda mig och dansa och uppträda med anspråk. Vi ha uppfostrat hvarann, min dotter och jag, och vi äro goda vänner.

Där kommer hon! Gå härifrån! Hon vet ingenting om — om orsaken hvarför du reste bort ifrån oss.

HAN

(fattar åter hennes hand).

Jag far härifrån tidigt i morgon. Vi träffas inte mera. Säg mig att du...

HON

(enkelt).

Jag har ingen rätt att döma. Gud hjälpe oss båda!

HAN.

Tack! Farväl!

DOTTERN

(kommer hastigt in, röd af att hon sprungit, svänger hatten i handen).

Kan du tänka dig, mamchen...

(Får se den okände mannen, stannar ögonblickligen, sedigt)

Det kunde inte bli någon utfärd, för notarien hade . . .

(Märker att fadern ser upprörd på henne, drar sig närmare modern.)

MODERN

(till dottern)

Det är en gammal vän till din mor — från den tid, då du inte fans till.

(Till fadern.)

Det är min dotter.

FADERN

(fattar dotterns båda händer, ser henne in i ögonen, kysser hastigt hennes panna, skyndar sedan bort utan att se sig om).

MODERN

(medan dottern, halft skamsen, halft upprörd, gömmer ansiktet vid hennes bröst).

Lilla barn!

DOTTERN.

Hans ögon! Jag kände igen hans ögon.

(Ser upp, lidelsefullt.)

Mamma! Var det . . .? *Hvem* var han, säg, hvem var han?

MODERN

(stryker sakta med handen öfver hennes hår.)

Han var en frostvind, som bröt in en sommar-natt — — han var en solstråle, som gled förbi . . .

1890.

INNEHÅLL.

Hvad Figge blef	1
Vjera	95
“Femtio“	113
Lefva	135
Pastor Primarius på karneval	143
Johnson & Komp	157
Fantaster	185
Efter långa år	205

1
95
113
135
143
157
185
205

På ALBERT BONNIERS förlag hafva förut utkommit följande arbeten af

Georg Nordensvan:

Figge. En berättelse ur konstnärslifvet. 1: 75.

»Figge har öfver sig den färgrika glans, som vi känna igen från de svenska genretaflorna.»
(E. Brandes i Politiken.)

»Bokens skildringar äro alltigenom burna af lif och munterhet, färgstarka och kraftiga.»
(Aftonbladet.)

Lifsuppgifter. Två berättelser: *Framgång.* —
Sten. 3 kronor.

»Friskhet, godmodighet och människokärlek genomgå *Lifsuppgifter*, och det är ej ett ringa loford i hvad man kallat pessimismens tidsålder.»
(Öresundsposten.)

Lek. Novelletter. 2 kronor.

»Små humoristiska bitar af värde.»
(Göteborgs Handelstidning.)

»Här finnes lif och rörlighet, en saftig humor, en frisk poesi, hvilket allt bildar ett i hög grad tilltalande och angenämt helt.»
(Nya Dagl. Allehanda.)

Guido. Ur Bobs efterlemnade papper. 1: 50.

»Författarens penna löper ofta ut i verkliga kvickheter.»
(Göteborgsposten.)

Skattsökarne. Ett blad ur Gripsholms häfder.
2 kronor.

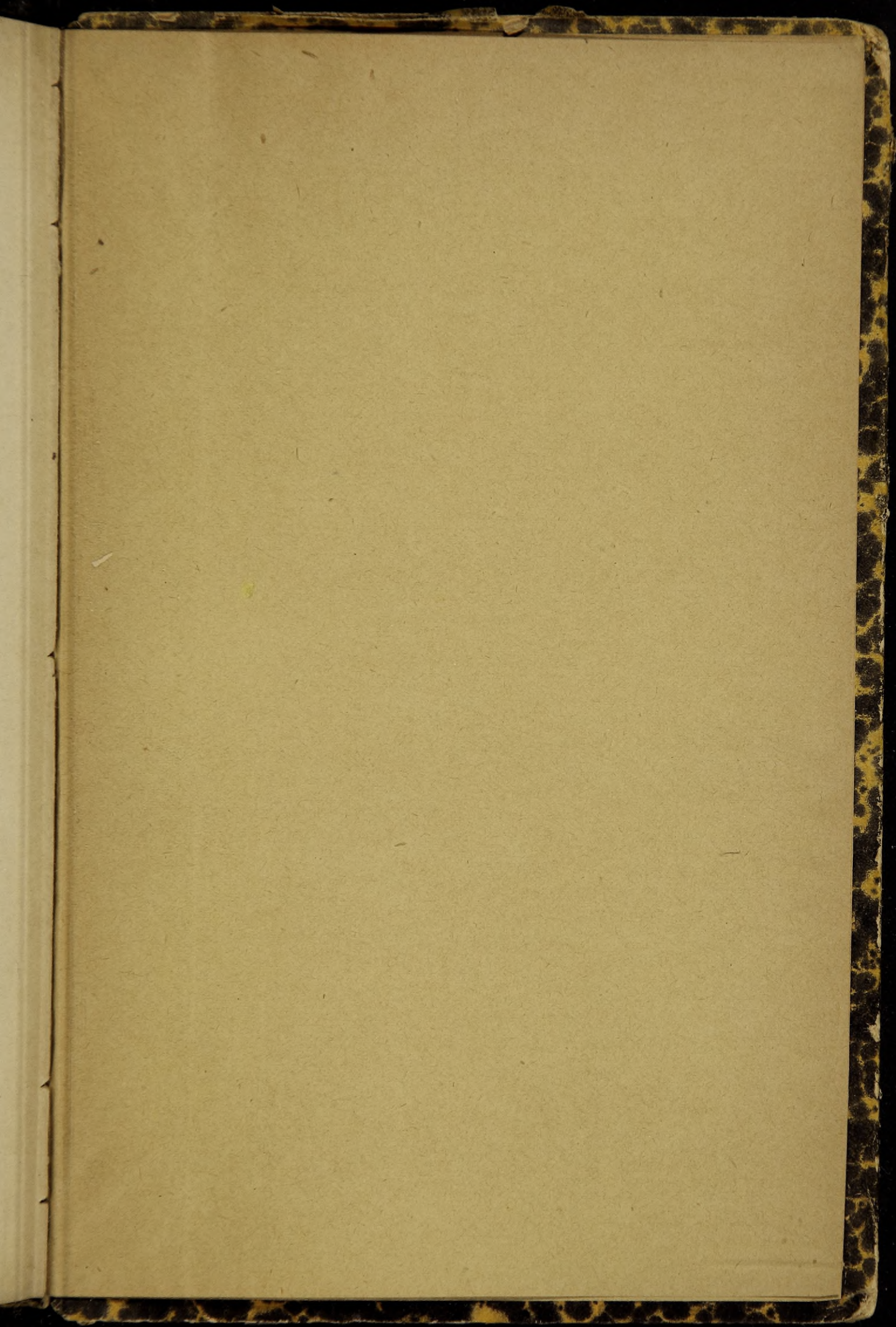
»Intresseväckande intrig, liflig och rask stil.»
(Kalmar.)

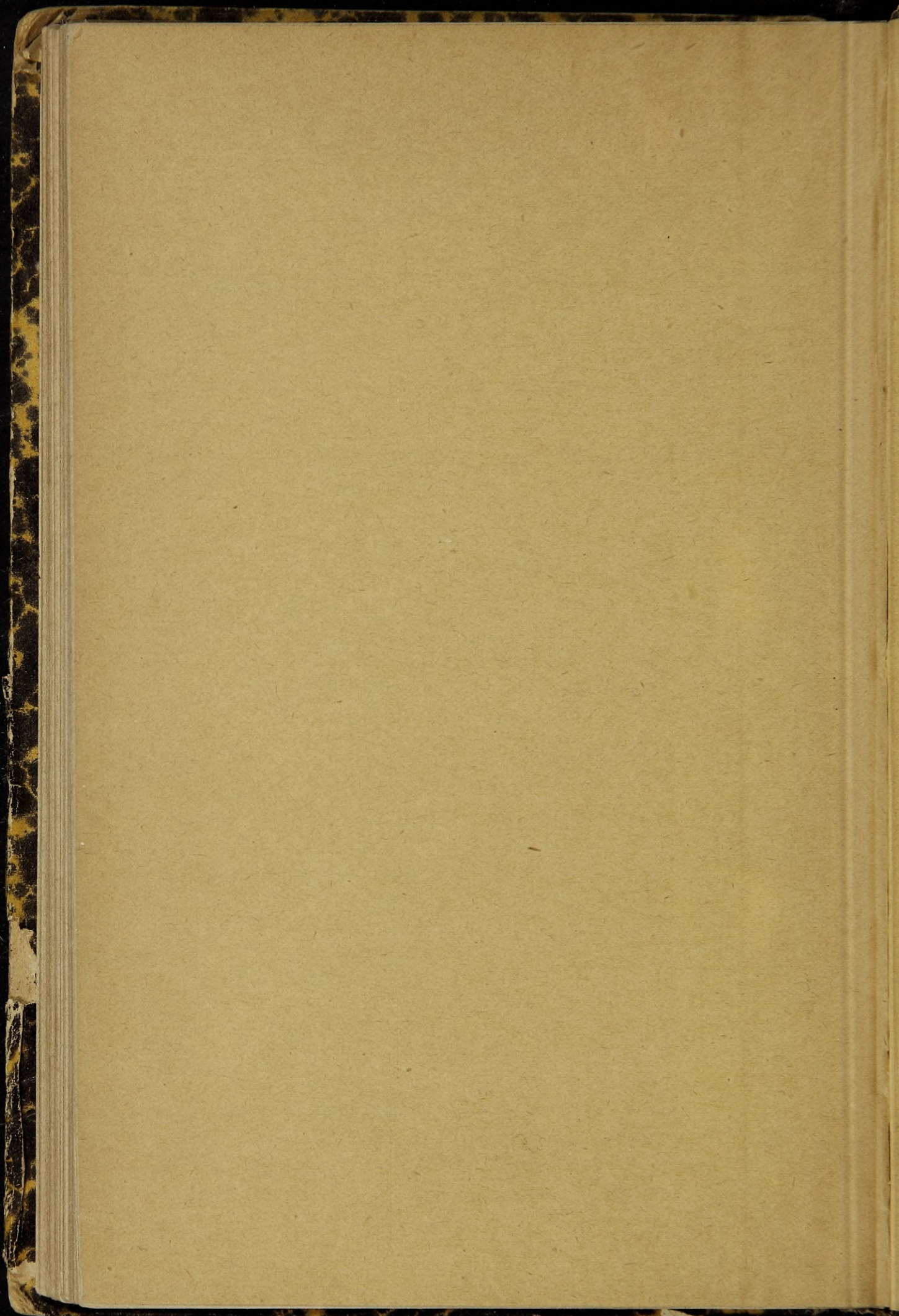
I Kasern. Sven Svenssons minnen från krigar-
lifvet. 1: 25.

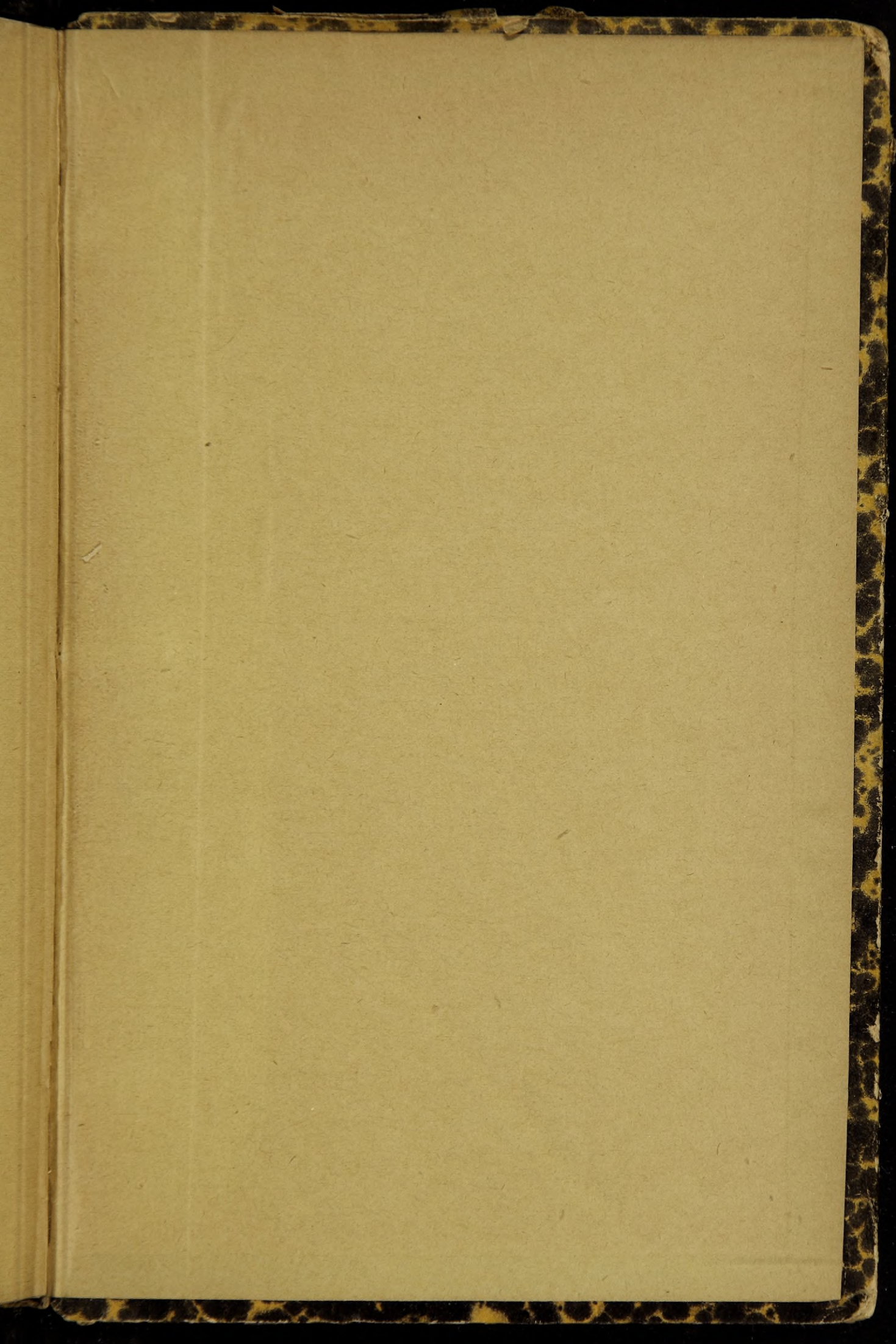
»Samma friskhet, samma lif och samma oförskräckthet möta vi här som i romanen Framtids-
män.»
(Nya Dagl. Allehanda.)

Framtidsmän. En bild ur lifvet. 2: 50.

»Författaren har en fond af kvickhet och godt lynne, som man icke finner i alla romaner.»
(Ny Illustr. Tidning.)

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET, LUND

15000

400875285